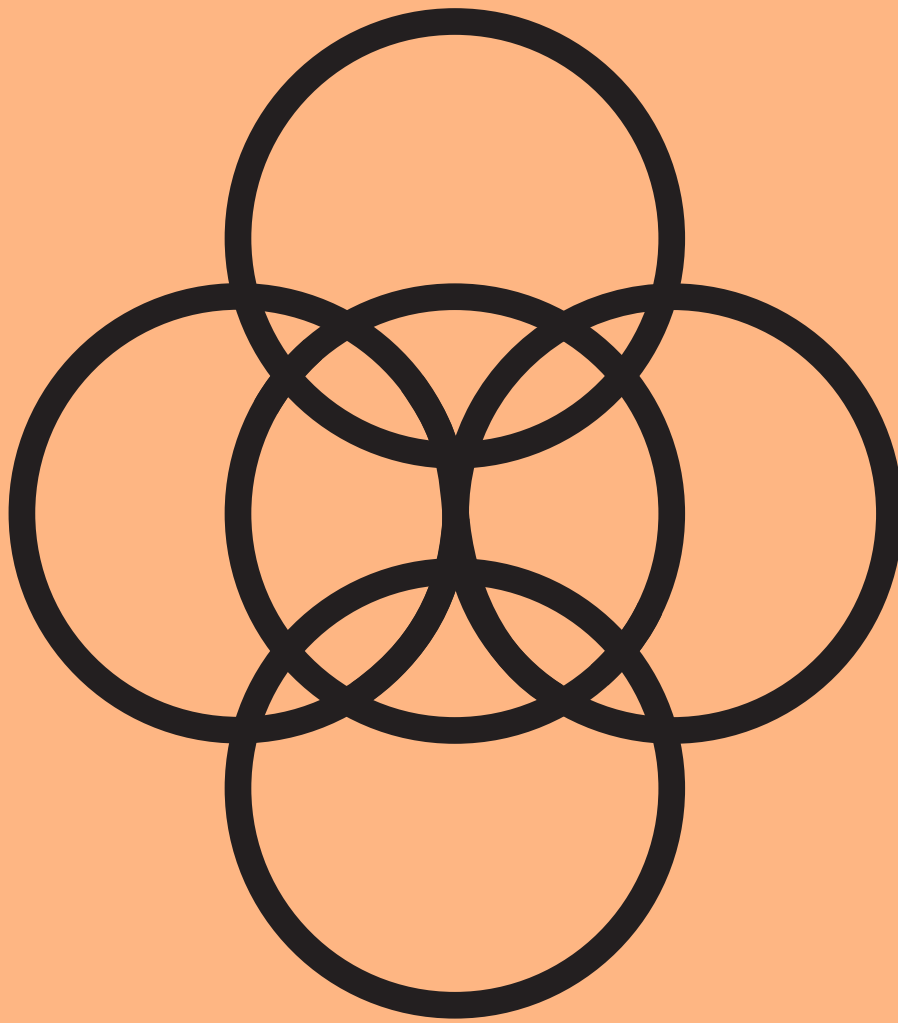

ReCircle

Igman Olympic Park

1984 - 2044

Revitalizace olympijské krajiny sarajevských
skokanských můstků

Bc. Malik Čatović
Diplomová práce
AU + KA // LS 2024/2025
Sarajevo Bosna a Hercegovina

Fakulta architektury ČVUT
Ústav krajinářské architektury
Vedoucí práce KA: Ing. Jitka Trevisan
Vedoucí práce AU: Ing. arch. Ondřej Tuček

„Stećak je za mene ono što
nije za druge, ono što na njem
i u njemu nisu drugi unijeli ni
znali da vide. Jest kamen, ali
jeste i riječ, jest zemlja, ali jeste
i nebo, jeste materija, ali jeste i
duh, jest krik, ali jeste i pjesma,
jest smrt, ali jeste i život, jest
prošlost, ali jeste i budućnost.“
– Mehmedalija Mak Dizdar

„Stećak je pro mě tím, čím není
pro ostatní – tím, co na něm a v
něm jiní nevložili ani nedokázali
spatřit. Je to kámen, ale zároveň
je to slovo. Je to země, ale
zároveň i nebe. Je to hmota,
ale i duch. Je to výkřik, ale i
píseň. Je to smrt, ale i život. Je to
minulost, ale i budoucnost.“
– Mehmedalija Mak Dizdar

AUTOR, DIPLOMANT: Bc. Malik Čatović
AR 2024/2025, LS

NÁZEV DIPLOMOVÉ PRÁCE:
(ČJ) REVITALIZACE OLYMPIJSKÉ KRAJINY SARAJEVSKÝCH SKOKANSKÝCH MŮSTKŮ

(AJ) REVITALISING THE OLYMPIC LANDSCAPE OF SARAJEVO'S SKI JUMPS

JAZYK PRÁCE: ČESKÝ

Vedoucí práce: Ing. Jitka Trevisan, Ing. Arch. Ondřej Tuček

Oponent práce: Ing. Daniel Matějka

Ústav: 15120 – Ústav krajinářské architektury

Klíčová slova (česká):
Revitalizace krajiny, Olympijské dědictví, Sarajevo, hora Igman, dinárské pohoří, skokanské můstky, ReCircle, Igman Olympic Park, přírodní obnova, kulturní krajina, flóra, fauna, voda v krajině, energie, udržitelná mobilita, sportovní infrastruktura, rekreační krajina, transformace území, historická paměť, modrozelená infrastruktura, krátkodobá rekreace, louky a pastviny, výhledy

Anotace (česká):
Diplomová práce se zabývá revitalizací olympijské krajiny v oblasti Malo Polje na hoře Igman, kde se v roce 1984 konaly závody ve skocích na lyžích v rámci Zimních olympijských her v Sarajevu. Území, které po válce z devadesátých let v Bosně a Hercegovině zůstalo zanedbané a bez jasné vize dalšího využití, je dnes symbolem jak slavné olympijské minulosti, tak poválečné stagnace. Návrh s názvem ReCircle – Igman Olympic Park představuje koncepční proměnu lokality v kulturně-přírodní park, který propojuje pět hlavních tematických okruhů symbolizujících olympijské kruhy: flóru a faunu, vodu v krajině, stavby olympijských her, udržitelnou energii a cestní síť. Práce vychází z podrobné analýzy území a jeho širších historických, kulturních a ekologických souvislostí. Cílem návrhu je přirozená rekultivace území a vytvoření prostoru pro rekreaci, vzdělávání i tichou reflexi minulosti, a to v souladu s přírodním charakterem hory Igman.

Anotace (anglická): This diploma thesis focuses on the revitalization of the Olympic landscape in the Malo Polje area on Mount Igman, the site of the ski jumping competitions during the 1984 Winter Olympic Games in Sarajevo. After the war in the 1990s in Bosnia and Herzegovina, the area was left neglected and without a clear vision for future use, becoming a symbol of both the city's Olympic glory and post-war stagnation. The proposed project, ReCircle – Igman Olympic Park, envisions a conceptual transformation of the site into a cultural-natural park structured around five thematic elements representing the Olympic rings: flora and fauna, water in the landscape, Olympic structures, sustainable energy, and the circulation network. The proposal is based on a detailed analysis of the site and its broader historical, cultural, and ecological context. The aim is to achieve natural land restoration and to create a space for recreation, education, and quiet reflection, all in harmony with the natural character of Mount Igman.

Prohlášení autora
Prohlašuji, že jsem předloženou diplomovou práci vypracoval samostatně a že jsem uvedl veškeré použité informační zdroje v souladu s „Metodickým pokynem o etické přípravě vysokoškolských závěrečných prací.“

V Praze dne 26.5.2025

podpis autora-diplomanta

České vysoké učení technické v Praze, Fakulta architektury

Zadání diplomové práce

Mgr. program navazující

jméno a příjmení: Malik Čatović
datum narození: 05.09.1998.
akademický rok / semestr: 2024/2025 / LS
studijní program: Architektura, urbanismus a krajinářská architektura
ústav: 15120 Ústav krajinářské architektury
vedoucí diplomové práce: ing. Jitka Trevisan, ing. arch. Ondřej Tuček
téma diplomové práce: Rekultivace olympijské krajiny sarajevských skokanských můstků

zadání diplomové práce:
1/ popis zadání projektu a očekávaného cíle řešení

Předmětem diplomové práce je rekultivace krajiny území Malo Polje, na kterém se konaly olympijské závody ve skocích na lyžích v roce 1984. Malo Polje se nachází na hoře Igman v blízkosti Sarajeva, hlavního města Bosny a Hercegoviny. Skokanské můstky, na kterých probíhaly závody, byly postaveny v roce 1982 pro potřeby Zimních olympijských her, které se v roce 1984 konaly v Sarajevu (tehdejší Jugoslávie). Kvůli válce, která zasáhla Bosnu a Hercegovinu v devadesátých letech, a kvůli nezájmu místních úřadů o rekonstrukci skokanských můstků je dnes toto území zanedbané a po většinu roku nevyužívané. Hlavním tématem diplomové práce bude zkoumání toho, jak mohou skokanské můstky sloužit jako adekvátní symbol historie města a jak lze přitom okolní území začlenit do přírodní krajiny, ve které se nachází.

- Cíle práce:**
1. Rekultivace krajiny na území Malo Polje, spolu se zdůrazněním elementů historického významu olympijských a válečných událostí v Bosně a Hercegovině
 2. Navržení možnosti celoročního rekreačního využití území pomocí prvků krajinářské architektury
 3. Návrh napojení řešeného území na dopravní infrastrukturu, s důrazem na alternativy k automobilové dopravě
 4. Propojit řešené území s krajinou hory Igman prostřednictvím pěších a cyklistických tras
 5. Definování limitů zastavitelnosti území a hmotový návrh nové výstavby, nutné pro provoz území
 6. Určení způsobu ochrany skokanských můstků
 7. Určení způsobů využití doprovodných objektů na řešeném území
 8. Definování typů služeb a obslužných funkcí, které by mohly být na řešeném území realizovány

2/ popis závěrečného výsledku, výstupy a měřítka zpracování
Finální portfolio bude obsahovat dvě části – část analytickou a část návrhovou.
Předpokládané výstupy:

- Celková situace, řezy, řezopohledy v měřítku 1:1000–1:10000
- Detailní situace, řezy, řezopohledy vybraného území v měřítku 1:100–1:1000
- Vizualizace, perspektivy nebo axonometrie

3/ seznam dalších dohodnutých částí projektu (model)

- Portfolio, formát A4 (2x)
- Poster, formát 4xA1
- Fyzický model vybrané části řešeného území

Datum a podpis studenta

11.2.2025

Datum a podpisy vedoucích DP

ing. Jitka Trevisan ing. arch. Ondřej Tuček

11.2.21

Datum a podpis děkana FA ČVUT

17.2.2025

registrováno studijním oddělením dne

12.2.2025

Obsah

ÚVOD	8
Tema, motivace	10
Průběh práce	11
ANALYTICKÁ ČÁST	12
Představení území	14
Umístění území v rámci Evropy	14
Umístění území v rámci státu	16
Umístění území v rámci krajiny a města	18
Kontext	20
Město Sarajevo	22
O městě	24
Vazba města na řešení území a olympijské objekty	26
Historie	28
Historicky významná architektura	30
Územní plán města	32
Kanton Sarajevo - prostorový plán 2006	34
Hora Igman	36
Umístění a geomorfologie	38
Sarajevský horský masiv	40
Klimatické podmínky	42
Vegetace	44
Živočichové	48
Voda na hoře Igman a okolí	50
Historické události	52
Dopravní trasy, významná místa a obslužnost	54
Zimní olympijské hry	56
O hrách	58
Historie zimních olympijských her 1984 v Sarajevu	60
Využití objektů po skončení olympijských her obecně (letní a zimní hry)	66
Využití objektů po skončení olympijských her v Sarajevu	67
Historie skokanských můstků	68
Architektura olympijských a doprovodných objektů v Sarajevu	72
Válka v Bosně a Hercegovině	74
Valeční období 1992 - 1995	76
Obnova a význam olympijského dědictví	78
Současný stav	80
Ortofoto mapa 1:30000	82
Ortofoto mapa 1:5000	84
Land use mapa 1:5000	86
Ortofoto mapa 1:1250	88
Land use mapa 1:1250	90
Vlastnické vztahy	92
Limity navrhování v lesích	94
Fotodokumentace	96
Mapa focení - širší zájmové území	98
Mapa focení - řešení území	100
Současný stav - fotografie	102
Referenční příklady	114
Využití skokanských můstků po olympijských hrách	116
Urbanizace krajiny	118
Změna průmyslového brownfieldu do městského parku	120

Shrnutí analytické části	122
Pozitiva a potenciály v území	124
Problémy a hrozby v území	126
NÁVRHOVÁ ČÁST	128
Koncept	130
Inspirace a vizuální představení konceptu	130
Elementy konceptu	131
Koncept využití - širší zájmové území	132
Flóra a fauna - návrh ochrany	134
Mapa navrhovaných ochranných zón národního parku na hoře Igman	136
Flóra a fauna - lesy	138
Flóra a fauna - vegetační plochy	140
Voda v krajině	142
Stavby olympijských her - skokanské můstky	144
Stavby olympijských her - pódium olympijských vítězů	146
Stavby olympijských her - věž pro rozhodčí	148
Stavby olympijských her - ski centrum	150
Stavby olympijských her - tribuny pro skoky na lyžích	152
Energie	154
Komunikační síť - napojení horských olympijských území na město	156
Návrh	158
Situace napojení řešeného území na město a značení turistických cest	160
Situace - celé řešené území 1:4000	162
Situace - vymezení detail řešeného území 1:1250	164
Katalog zachovaných a nově navržených objektů	166
Řezopohled svahem skokanských můstků	170
Axonometrie	172
Atmosféry	174
Fyzický model - fotografie	178
Závěr	182
Poděkování	182
Použité zdroje	183

Téma

Předmětem diplomové práce je revitalizace olympijské krajiny v oblasti Malo Polje na hoře Igman, kde se v roce 1984 konaly závody ve skocích na lyžích v rámci Zimních olympijských her pořádaných v Sarajevu, tehdejší Jugoslávii. Skokanské můstky, vybudované speciálně pro tuto příležitost, dnes stojí jako výrazný, ale zanedbaný symbol slavné i bolestné minulosti. Území Malo Polje je poznamenáno nejen olympijskou historií, ale také válečnými událostmi z devadesátých let, které zásadně přerušily jeho vývoj a využití. Od té doby zde chybí jasná vize budoucího směřování, přestože se jedná o místo s mimořádným kulturním, přírodním a rekreačním potenciálem. Hora Igman je zároveň krajinářsky cenné území s výskytem jedinečné flóry a fauny, které představuje významný rekreační prostor pro obyvatele Sarajeva. V horkých letních dnech i během zimních měsíců slouží jako útočiště před městským prostředím – a zároveň jako tichý svědek historických zlomů. Diplomová práce navrhuje koncepční proměnu lokality pod názvem ReCircle – Igman Olympic Park, která propojuje přírodní rekultivaci a nové vrstvy využití s respektem k minulosti. Návrh je strukturován kolem pěti tematických okruhů symbolizujících olympijské kruhy: flóra a fauna, voda v krajině, stavby olympijských her, udržitelná energie a cestní síť. Cílem práce je nejen obnovit zanedbaný prostor, ale také vytvořit harmonický vztah mezi člověkem, krajinou a pamětí místa. Igman se tak stává nejen místem vzpomínky, ale i příležitostí pro novou formu veřejného prostoru, kde se příroda, historie a současnost mohou znovu propojit.

Motivace

Při hledání tématu diplomové práce jsem se přirozeně zaměřil na území spojené s městem Sarajevo, odkud pocházím a ke kterému mám silné osobní vazby. Zvláštní pozornost jsem věnoval lokalitám spojeným se Zimními olympijskými hrami v roce 1984, které v kolektivní paměti Bosny a Hercegoviny představují jedno z nejvýznamnějších období moderní historie. Olympiáda mě dlouhodobě fascinovala jako městotvorný, kulturní i symbolický fenomén – a v případě Sarajeva i jako výraz kontrastu mezi slavnou minulostí a poválečnou stagnací. Tyto faktory mě přivedly k prvnímu zkoumání objektů, které byly tehdy pro olympijské hry navrženy. Po sérii terénních průzkumů, sběru historických a technických dat a rozhovorech s lidmi, kteří mají osobní i profesní zkušenosti s olympiádou a jejím dědictvím, jsem zjistil, že areál skokanských můstků na Malom Polju je jedním z mála zachovaných olympijských míst, jež zůstávají bez konkrétních plánů obnovy či alternativního využití. To se stalo klíčovým impulzem k volbě tématu. Území Malo Polje jsem si vybral nejen kvůli jeho jedinečné historii, ale i kvůli přírodnímu charakteru hory Igman, který v sobě spojuje ekosystémovou hodnotu s kulturní pamětí.

Průběh práce

Diplomová práce začala sérií terénních průzkumů v oblasti Malo Polje na hoře Igman, které jsem realizoval v létě 2024 a na začátku letního semestru 2025. Už při prvních návštěvách na mě lokalita silně zapůsobila svou kontrastní povahou – otevřená louka obklopená lesem s výhledem na chátrající skokanské můstky zde tvoří jedinečné spojení přírodní a kulturní vrstvy. Igman znám z dětství jako přírodní útočiště obyvatel Sarajeva, ale v této části se k přírodě připojuje i zapomenutá stopa velkého historického okamžiku.

V průběhu diplomního semináře jsem analyzoval různé možnosti zpracování tématu a rozhodl se soustředit právě na Malo Polje jako území, které nejlépe odráží napětí mezi pamětí a zapomněním. Vzhledem k nedostatku veřejně dostupné dokumentace (regulačních plánů, technických výkresů, infrastruktury) byla analýza založena na vlastním mapování, terénním pozorování a rozhovorech s odborníky i pamětníky. Zásadní bylo i porovnání rozdílů mezi kulturní krajinou České republiky a převážně přírodní krajinou Bosny a Hercegoviny, danou geomorfologií Dinárských hor.

Po analytické části jsem přistoupil k návrhové fázi, jejímž jádrem bylo hledání konceptu, který by dokázal propojit kulturní hodnoty olympiády, přírodní potenciál místa a udržitelnost. Tak vznikla myšlenka ReCircle – Igman Olympic Park, založená na „recyklaci“ místa v krajině, které ztratilo původní funkci, ale může získat nový význam. Symbolicky i obsahově koncept vychází z olympijských kruhů a je rozdělen do pěti tematických elementů: flóra a fauna, voda v krajině, stavby olympijských her, udržitelná energie a cestní síť.

Každý z těchto elementů jsem dále rozpracoval jako samostatnou část návrhu, která nejen reprezentuje určitý aspekt území, ale současně slouží jako fragment větší filozofie propojení přírody, paměti a současného využití. Tyto prvky fungují jak samostatně, tak jako součást jednotného celku – krajiny s novou identitou, která ctí své vrstvy a rozvíjí je s respektem k místu.

Nazákladě definovaných prvků jsem sestavil souhrnný návrh, který propojuje všechny části do jednoho koncepčního celku a nabízí řešení pro dlouhodobou revitalizaci lokality s důrazem na ekologickou, kulturní i sociální udržitelnost.

Tato práce pro mě nebyla pouze návrhem krajinného řešení, ale i cestou, jak skrze architekturu a krajinu znovu otevřít zapomenutý prostor – jako místo dialogu mezi minulostí, přírodou a současnými potřebami společnosti.

analytická část

představení území

Umístění lokality v rámci Evropy

Řešení území Malo Polje na hoře Igman se nachází v Bosně a Hercegovině, konkrétně poblíž hlavního města Sarajevo. Tento stát je od roku 1992 samostatnou republikou, která vznikla po rozpadu Jugoslávie. Skakanské můstky na řešeném území byly postaveny speciálně pro zimní olympijské hry v roce 1984, které se staly významnou událostí nejen pro Sarajevo, ale i pro celou tehdejší Jugoslávii. Během her se na můstcích uskutečnily soutěže ve skocích na lyžích a severské kombinaci. Jugoslávie se tehdy prezentovala jako moderní a prosperující socialistická země, schopná pořádat prestižní mezinárodní akce.

Socialistická federativní republika Jugoslávie byla víceetnickou federací složenou z šesti republik a dvou autonomních oblastí. Bosna a Hercegovina byla tehdy jednou z republik, pro kterou bylo charakteristické soužití Bosňáků, Srbů, Slovinců, Makedonců, Černohorců a Chorvatů.

Bosna a Hercegovina je nezávislý stát od roku 1992. Má složitou politickou strukturu tvořenou dvěma entitami – Federací Bosny a Hercegoviny a Republikou srbskou – a zvláštním distriktem Brčko.

v roce 1984: Jugoslávie

v současnosti: Bosna a Hercegovina

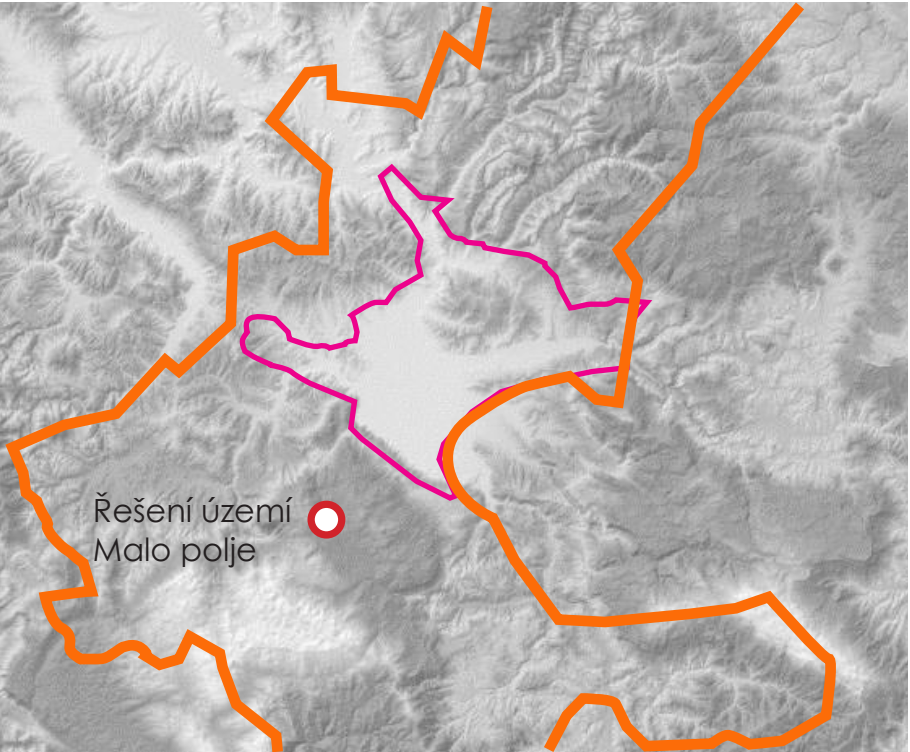
Umístění území v rámci státu

Sarajevo, hlavní město Bosny a Hercegoviny, se rozkládá jako skrytý klenot v údolí mezi horami Dinárského pohoří. Jeho poloha je jedinečná – město doslova objímá řeka Miljacka, která se vine jako nit mezi strmými svahy hor Igman, Bjelašnica, Trebević a Jahorina. Tyto přírodní monumenty nejen chrání město před silnými větry, ale také mu dávají jeho neopakovatelný charakter, kde příroda splývá s urbanistickým rozvojem.

Hlavní město Bosny a Hercegoviny, leží v srdci Kantonu Sarajevo, administrativního celku, který spojuje městské a venkovské prostředí. Zatímco samotné město představuje pulsující centrum plné života, okolní krajina nabízí klidné příměstské oblasti, termální prameny a husté lesy, které lákají k odpočinku. Kontrast mezi dynamikou města a poklidnou přírodou tvoří harmonický celek, jenž dává Sarajevu jeho zvláštní kouzlo.

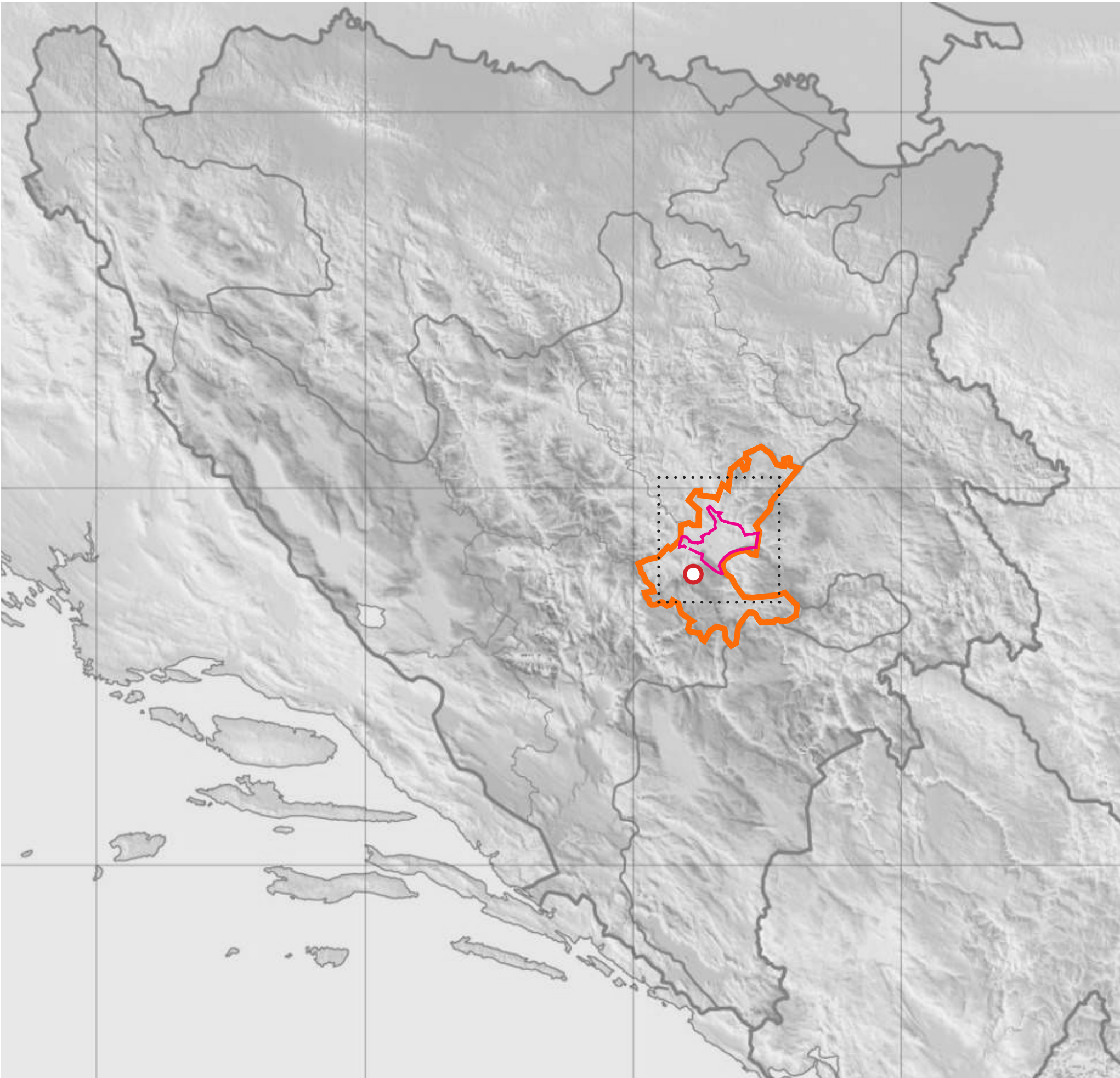
Jeho poloha na rozhraní východu a západu z něj učinila přirozenou křižovátku kultur, náboženství a tradic. Město je proto nejen geografickým, ale i symbolickým středem Bosny a Hercegoviny, kde se mísí staré s novým, přírodní krása s lidskou tvořivostí. Tato jedinečná kombinace činí Sarajevo místem, které dokáže uchvátit jak svou polohou, tak svou duší.

- kanton (kraj) sarajevo
- urbanné území / město sarajevo
- hranice států
- hranice entitetů

topografická mapa kantonu Sarajevo

zdroj: metapodaci.ippfbih.gov.ba

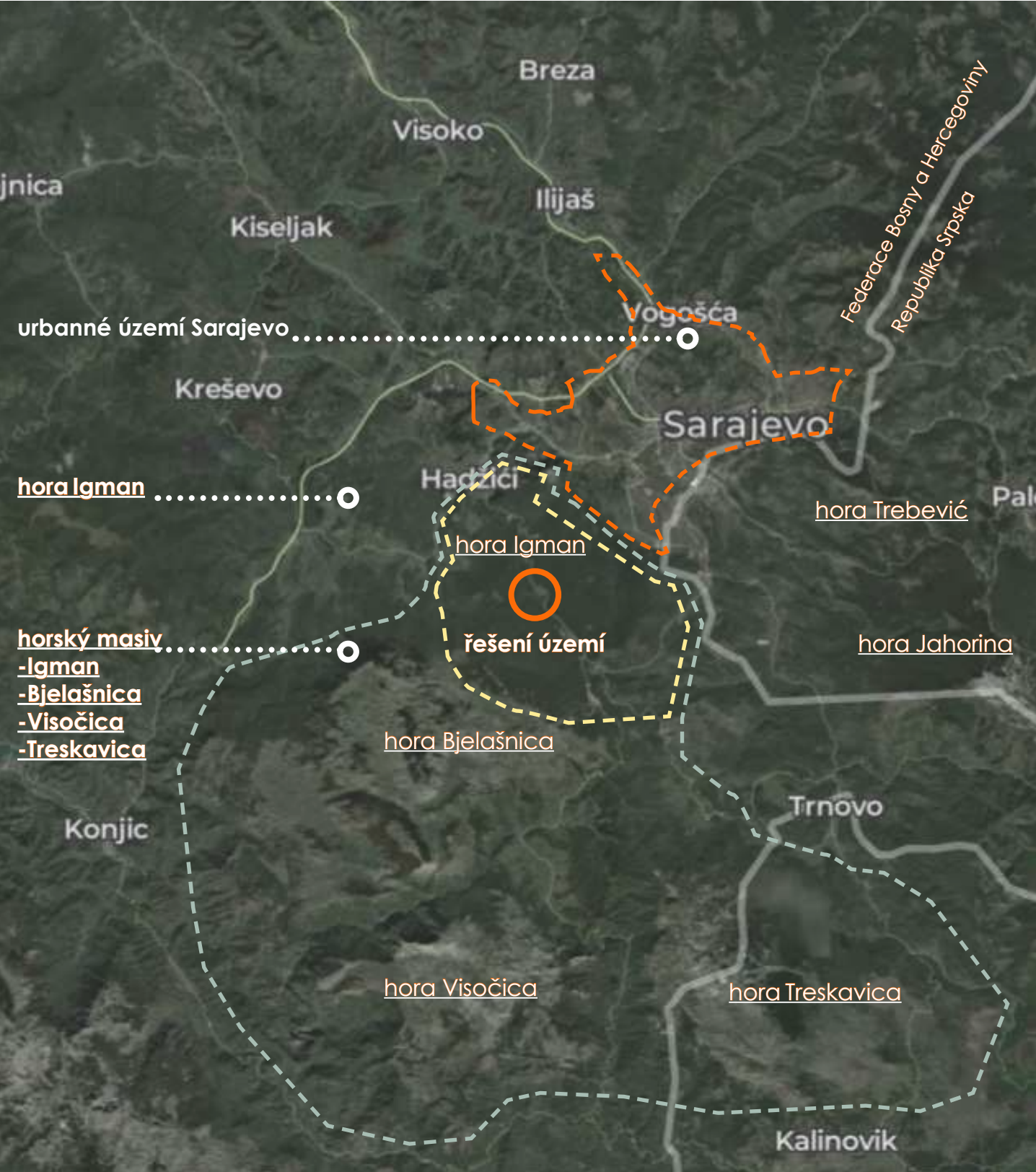

topografická mapa státu

zdroj: wikipedia.org

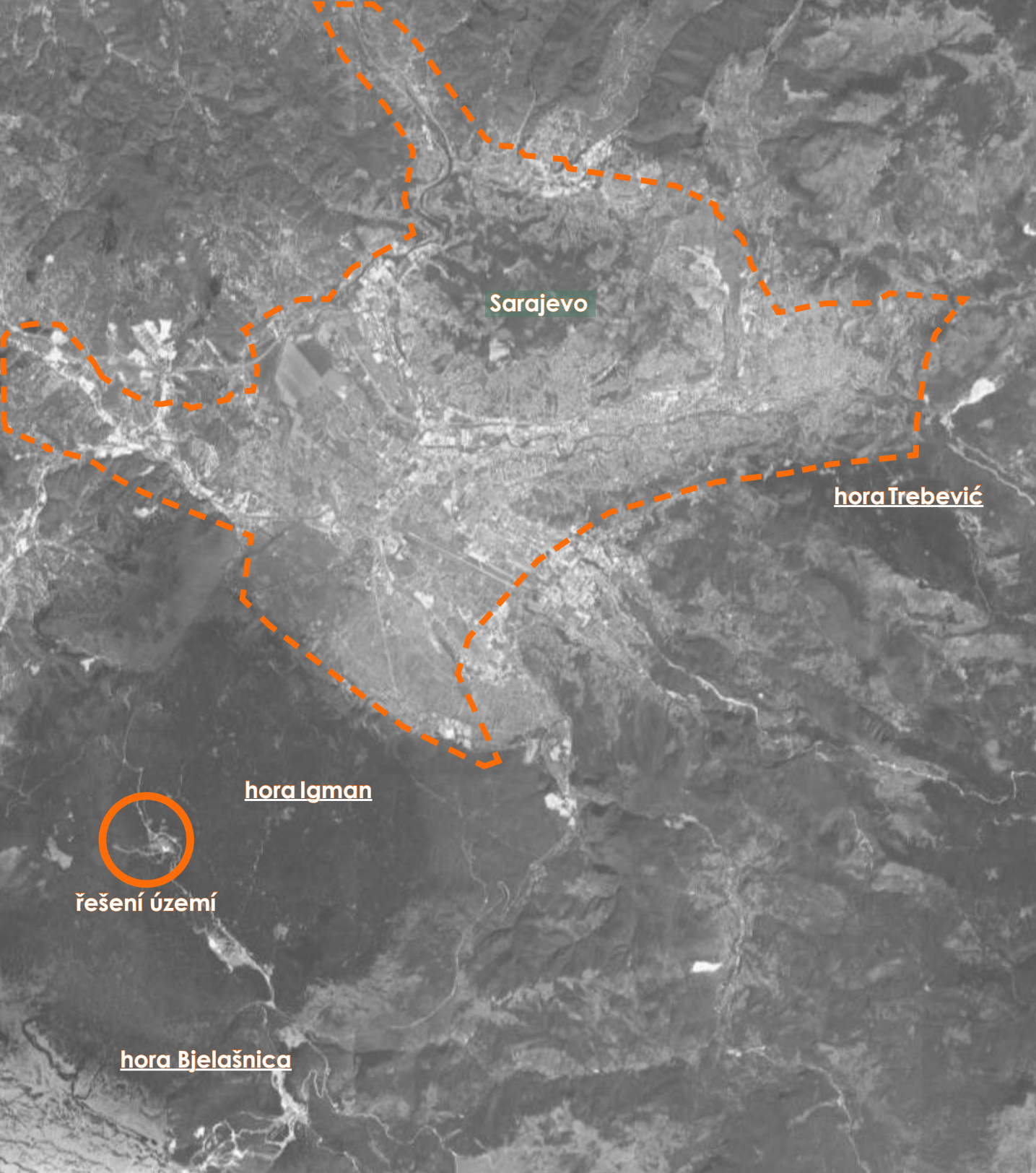
Umístění území v rámci krajiny a města

Řešení území na hoře Igman se nachází asi 30 km jihozápadně od centra Sarajeva, což odpovídá přibližně 40 minutám jízdy autem. Jejich poloha je strategická – leží v horské oblasti s ideálními podmínkami pro zimní sporty, ale stále v relativní blízkosti hlavního města, což během olympijských her 1984 usnadnilo logistiku i přístup diváků.

ortofoto - Sarajevo a okolní města a krajina
zdroj: ngmdb.usgs.gov
diplomová práce // analytická část

Skokanské můstky na území byly navrženy tak, aby doplnily sportovní infrastrukturu Sarajeva a propojení s městem zajišťovaly dobře udržované silnice vedoucí přes příměstské části. Díky jejich umístění v horském masivu Igman je prostor nejen sportovně, ale i esteticky atraktivní, s panoramatickými výhledy na okolní přírodu. Můstky tak symbolicky i prakticky propojují Sarajevo s jeho horským zázemím.

ortofoto - Sarajevo a okolní krajina
zdroj: google.com/maps
ReCircle - Igman Olympic Park

Kontext

Zimní olympijské hry 1984

Skokanské můstky na Igmanu, které byly součástí olympijského komplexu, sehrály klíčovou roli během her v roce 1984. Byly místem soutěží ve skocích na lyžích a severské kombinaci, kde se setkali nejlepší sportovci zimních sportů. Jejich výstavba byla součástí širšího plánu modernizace sportovní infrastruktury a zajištění potřebného zázemí pro zimní olympijské hry. Můstky byly navrženy s ohledem na náročné olympijské standardy a zároveň respektovaly specifika horského terénu. Umístění na svazích hory Igman, s výhledem na město, poskytlo nejen výzvu pro sportovce, ale i fascinující vizuální dopad pro diváky a televizní přenosy. Kombinace přírodní krásy a technologické vyspělosti skokanských můstků dodala olympijskému areálu charakteristickou atmosféru, která zůstala v paměti mnoha, kdo se her účastnili. Zimní olympijské hry (ZOH) byly poprvé pořádány v roce 1924 ve francouzském Chamonix. Od té doby se konají každé čtyři roky, přičemž každé hostitelské město a jeho infrastruktura představují jedinečný příběh spojení sportu, kultury a politického kontextu. Do dnešního dne probíhlo 23 edic zimních olympijských her. Co se týče skokanských můstků, tyto sportovní objekty jsou neoddělitelnou součástí zimních olympijských her, protože skoky na lyžích jsou od svého zařazení na program olympiády v roce 1924 klíčovou disciplínou. Po každých zimních hrách však většina olympijských skokanských můstků čelí výzvám údržby a renovace. Některé byly modernizovány a zůstaly aktivní, zatímco jiné byly zrušeny nebo přestavěny na nové objekty.

Valka 1992 - 1995

Válka v Sarajevu (1992–1995) měla dramatický dopad na celé město a jeho infrastrukturu, včetně oblasti Malo Polje, kde se nacházejí skokanské můstky. Během obléhání Sarajeva však území můstků zažila devastaci a její původní sportovní účel byl zcela narušen. Během války se Malo Polje stalo jedním z klíčových území zasažených vojenskými operacemi. Skokanské můstky a okolní infrastruktura byly přímo zasaženy dělostřeleckými útoky a bombardováním. Oblast se nacházela na strategickém místě, což z ní učinilo cíl intenzivního ostřelování a zároveň součást frontové linie. Kvůli tomu byla údržba objektů zcela zastavena a olympijská zařízení byla ponechána napospas chátrání. Kromě fyzické destrukce sportovišť bylo okolí Malo Polje zaminováno, což znemožnilo jakékoli pokusy o obnovu během konfliktu. Oblast Malo Polje tak zůstává jedním z mnoha tragických příkladů toho, jak válka nenávratně změnila tvář Sarajeva. I dnes je její stav připomínkou ztraceného potenciálu, který měl být symbolem prosperity a míru, ale stal se svědkem jedné z nejničivějších kapitol moderní historie města.

Město Sarajevo

Skokanské můstky na Igmanu jsou pro Sarajevo i symbolem odolnosti a návratu k lepším zítřkům. Po turbulentních letech války a obnovy mají tyto objekty stále silnou vazbu na sportovní, kulturní a historickou hodnotu města. Jsou místem setkání minulosti s přítomností a připomínají, jak významnou roli hrají velké sportovní události v utváření městské identity a jejího vztahu k širšímu okolí. V tomto kontextu se skokanské můstky staly trvalou součástí městské krajiny, která propojuje sportovní ambice s kulturním dědictvím.

Hora Igman

Igman je částí pohoří Bjelasnice a leží v nadmořské výšce přibližně 1500 metrů. Jeho terén je drsný a kopcovitý, což z něj činí ideální místo pro zimní sporty, zejména pro skoky na lyžích. Skokanské můstky byly postaveny v těsné blízkosti vrcholu hory a jejich umístění bylo navrženo tak, aby využívalo přirozené svahy a výškový rozdíl, což vytváří atraktivní a náročné podmínky pro závody. Vztah mezi horou Igman a skokanskými můstky není pouze praktický, ale i symbolický. Hora Igman je místem, které spojuje město Sarajevo s přírodou a sportovním duchem zimních her. Skokanské můstky jsou na ní pevně ukotveny a dnes představují nejen sportovní výzvu, ale také symbol odolnosti a obnovy města. Spojení sportovního dědictví s přírodní krajinou tak činí Igman nezastupitelným prvkem v historickém a kulturním kontextu Sarajeva.

město Sarajevo

Město Sarajevo

Sarajevo, hlavní město Bosny a Hercegoviny, je fascinující mozaikou historie, kultury a architektury. Leží v údolí obklopeném Dinarskými horami, kde řeka Miljacka protéká mezi kopci a tvoří jedinečný charakter města. Tento geografický rámec byl svědkem tisíciletí kulturního prolínání, od římských vlivů přes osmanskou říši až po rakousko-uherskou monarchii, což zanechalo nezaměnitelný otisk v jeho architektonickém dědictví.

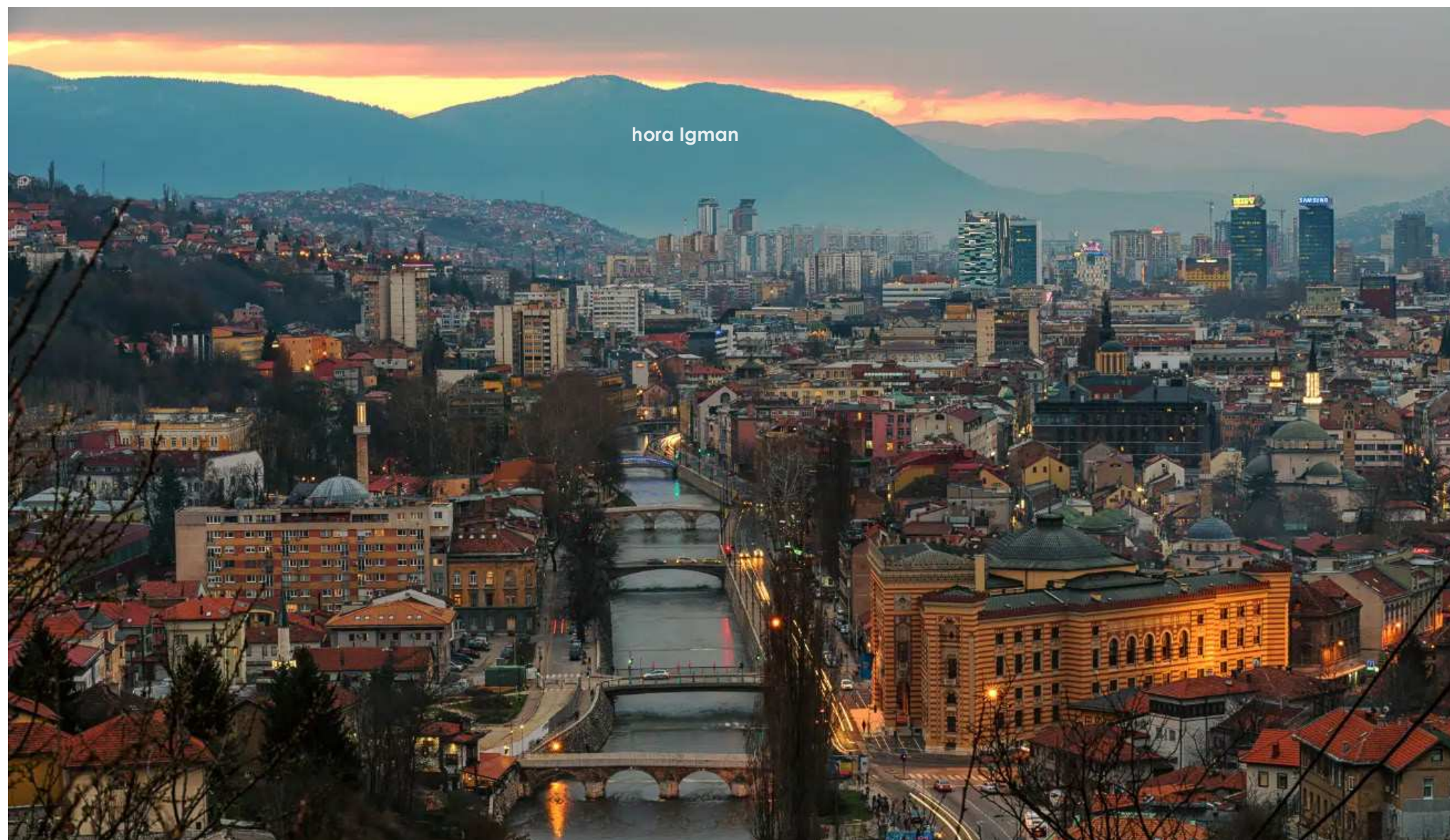
Město urbanisticky vyrůstá z geomorfologie svého prostředí. Jeho podélný rozvoj podél řeky Miljacka je vynucen úzkým údolím, zatímco okolní hory určují limity expanze. Historické jádro, Baščaršija, je kompaktní a přizpůsobené tradičnímu osmanskému urbanismu s úzkými uličkami, zatímco západní části města nesou modernistické stopy socialistické Jugoslávie s otevřenými sídlištními zónami.

Sarajevo je známé svou jedinečnou schopností spojit východní a západní vlivy. Procházka historickým centrem Baščaršija je cestou do minulosti, kde úzké dlážděné uličky lemují tradiční dřevěné obchody a mešity z období osmanské nadvlády. Jen o několik ulic dál stojí majestátní budovy v secesním a neoklasicistním stylu, připomínající éru rakousko-uherské modernizace. V samotném srdci města najdete ikonická místa, jako je Latinský most, nedaleko kterého byl spáchán atentát na arcivévodu Františka Ferdinanda, událost, která spustila první světovou válku.

Sarajevo však není pouze městem historických památek – je to také centrum kulturního dění. Každoročně hostí renomovaný Sarajevo Film Festival, který přitahuje filmaře a umělce z celého světa. Kultura je zde přítomná nejen v umění, ale i v architektuře – od tradičních tureckých domů a karavanserájů až po futuristické moderní stavby, jako je Avaz Twist Tower, která je nejvyšší budovou na Balkáně.

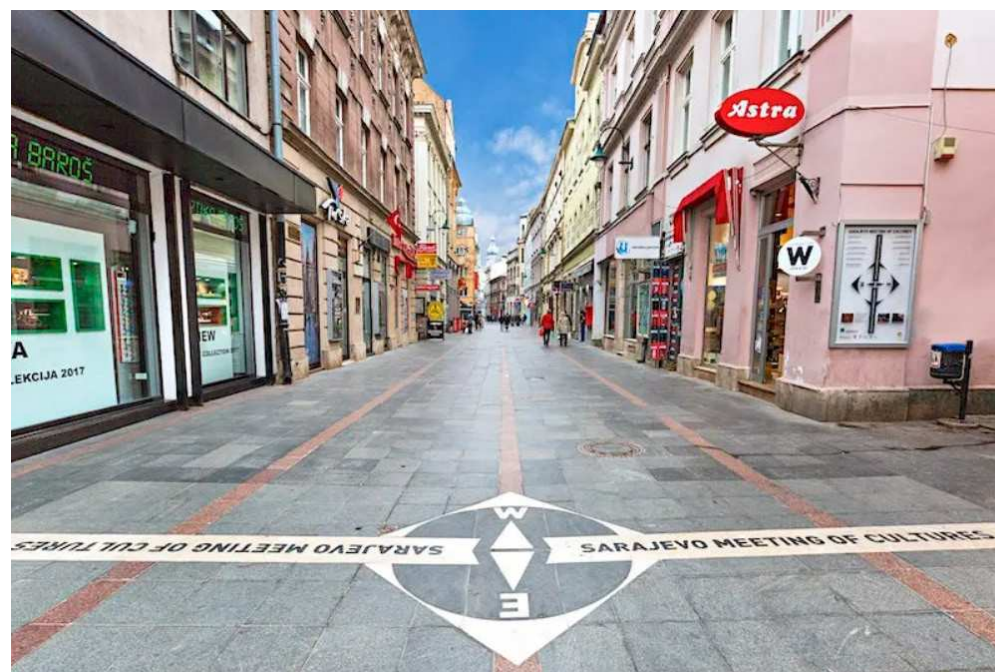
Město bylo v průběhu své historie svědkem jak kulturního rozkvětu, tak tragických událostí, včetně obléhání během války v 90. letech. Tato bolestná kapitola však dala vzniknout vlně moderní architektury, která do města přinesla současné trendy a ukázala jeho schopnost obnovy. Sarajevo dnes stojí jako symbol odolnosti, kde se minulost snoubí s budoucností, aniž by ztratilo svůj autentický charakter.

Jeho ulice, lemované kavárnami, tržišti a kostely, vyprávějí příběh o toleranci, rozmanitosti a nekonečné energii jeho obyvatel. aSarajevo není jen destinací, ale živoucí učebnicí architektonické historie, která čeká, až ji návštěvník objeví.

panorama města - pohled na horu Igman ze severních částí města (zdroj: meetbosnia.com)

ulice Ferhadija, místo setkávání kultur

pohled „západ“
(zdroj: experiencingtheglobe.com)

pohled „východ“
(zdroj: sarajevo.travel)

Město Sarajevo - vazba města na řešení území a olympijské objekty

Olympijské objekty z roku 1984 – hala Zetra, skokanské můstky na Igmanu, sjezdovky na Bjelašnici a Jahorině, či bobová dráha na Trebevići – tvoří architektonicko-sportovní síť rozprostřenou mezi městem a horami. Tyto objekty byly navrženy jako funkční a esteticky integrované prvky horské krajiny, čímž zdůrazňují propojení města se sportovními aktivitami v přírodě. Tento vztah urbanismu a krajiny je jedním z nejvýraznějších rysů Sarajeva.

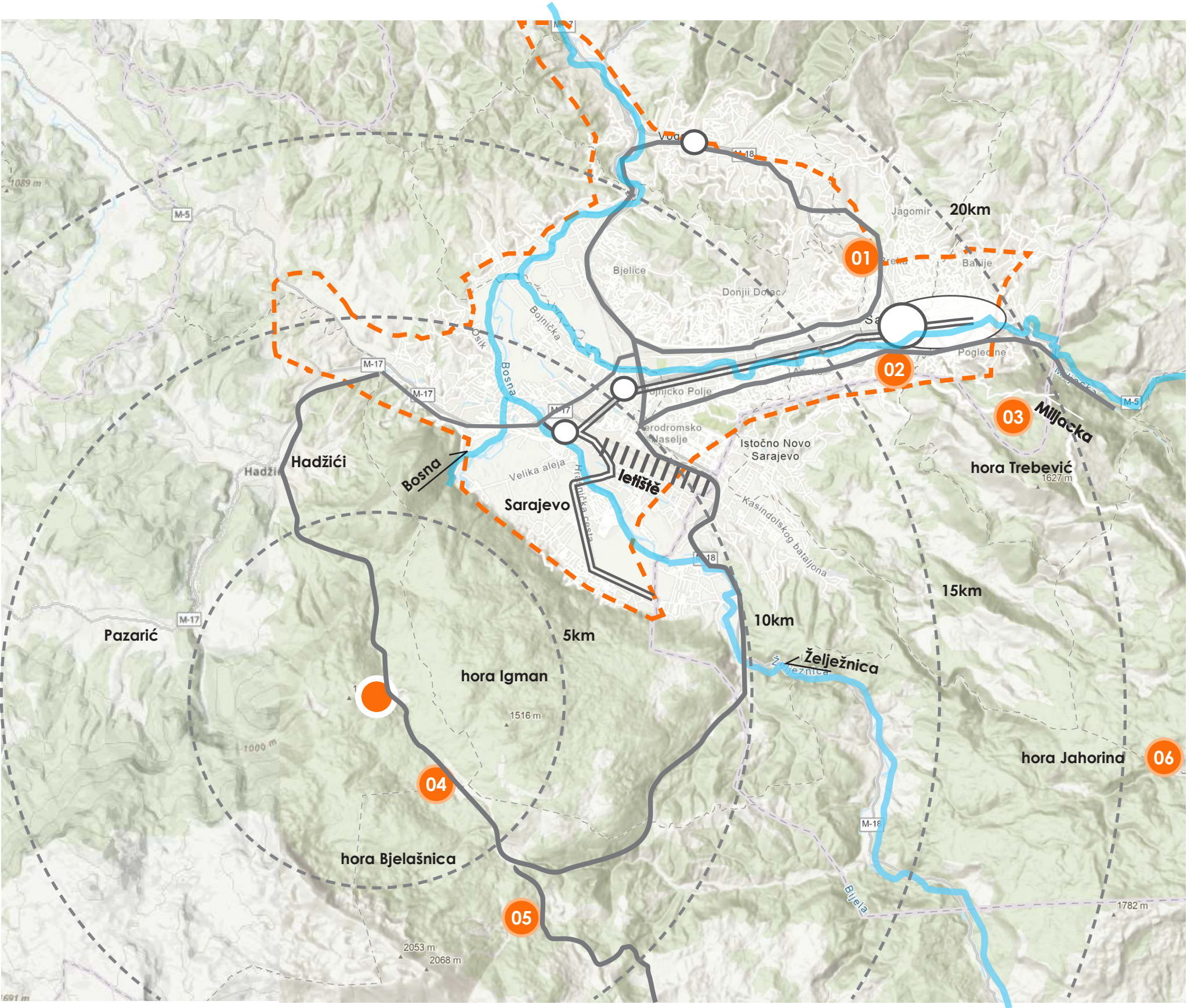
Pokud se podíváme na tyto objekty z hlediska krajinné a architektonické integrace, každý z nich má svou specifickou roli ve vztahu k městskému a přírodnímu kontextu:

Skokanské můstky na Igmanu jsou příkladem architektury, která respektuje přírodní topografii. Můstky, umístěné v horském masivu, využívají přirozený výškový rozdíl, což dodává konstrukci dramatický vzhled. Tato integrace s přírodním prostředím zajišťuje nejen funkčnost, ale i estetické spojení s horami a zalesněnými oblastmi, což je typické pro moderní sportovní architekturu.

Bjelašnica a Jahorina nejsou pouze sportovními areály, ale i přírodními rezervacemi. Urbanisticky jsou tyto oblasti dobře propojené s městem, díky silnicím a lanovkám, ale stále si zachovávají svou přírodní divokost. Když byly oblasti navrhovány pro olympijské hry, byla kladena velká důraz na jejich udržitelnost a zapojení do krajinné struktury.

Bobová dráha na Trebević, dnes chátrající, byla architektonicky zamýšlena jako symbol moderního designu a sportovního ducha, který se do krajiny zasazuje citlivě, ale zároveň dominantně. Její technická komplexnost a integrace do horského terénu byla v roce 1984 ztělesněním technologické inovace, což je dnes patrné i v jejím zchátralém stavu.

Olympijské objekty v oblasti Sarajeva a jeho okolí jsou ukázkou toho, jak moderní architektura a urbanismus mohou být v souladu s přírodním prostředím. Spojují funkční a estetické prvky s ohledem na geografii, topografii a historické dědictví regionu. Každý z těchto objektů, ať už v městském, či horském prostředí, odráží duch doby, kdy byly navrženy, a zároveň zůstávají neoddelitelnou součástí městské krajiny.

0 2 4 km
zdroj: utility.arcgisonline.com

Legenda

- řešené území - skokanské můstky, Igman, Malo Polje
- 01 - olym. stadion Koševo a olymp. komplex Zetra
- 02 - sportovní centrum Skenderija
- 03 - Trebević, bobová dráha
- 04 - Igman, Veliko Polje, běžecské lyžařské trasy
- 05 - Bjelašnica, lyžařské sjezdovky
- 06 - Jahorina, lyžařské sjezdovky
- ReCircle - Igman Olympic Park

- město Sarajevo
- centrum
- staré město
- rozvíjející se centra ve městě
- == hlavní městská třída s tramvají
- == objízdne ulice města a regionalní silnice
- == řeky
- vzdálenost od řešního území

Město Sarajevo - historie

prehistorické období

Sarajevo bylo nepřetržitě osídleno již od neolitu. Nejvýznamnějším důkazem pravěkého osídlení této oblasti je butmírská kultura. Archeologické nálezy v Butmiru byly objeveny v roce 1893 na území Ilidže, dnešního předměstí Sarajeva, při stavbě zemědělské školy prováděné rakousko-uherskými úřady. Oblast Sarajeva bezpochyby přitahovala pravěké lidi především díky přírodnímu bohatství pazourku, který se zde nacházel v hojném množství. Zdá se také, že lidé v neolitu své osady zdobili a kultivovali. Nejzajímavějším objevem jsou však jedinečné keramické artefakty a hrnčířské výrobky, které činí butmírskou kulturu zcela unikátní a výjimečnou v celosvětovém měřítku.

antické období

Oblast dnešního Sarajeva byla v období antiky osídlena ilyrskými kmeny, kteří zde žili před příchodem Římanů. Ilyrové obývali horské oblasti a údolí a zanechali za sebou stopy ve formě hradíšť na vyvýšeninách. Římská říše začala tuto oblast ovládat kolem 1. století n. l., kdy byly ilyrské kmeny podmaněny a začleněny do římské provincie Dalmácie. Strategická poloha v údolí řeky Miljacky a přístup k cestám spojujícím různé části říše umožňovaly rozvoj menších sídel a stanic podél obchodních tras. Jedním z nejvýznamnějších center v blízkosti Sarajeva byla lokalita Aqua Sulphurae (dnešní Ilidža), známá svými termálními prameny. Tyto prameny využívali Římané k léčebným účelům, což potvrzují archeologické nálezy v podobě lázeňských komplexů, mozaik a dalších staveb.

sředověk

V období středověku byla oblast dnešního Sarajeva součástí Bosenského království. Osídlení zde nebylo soustředěno do jednoho velkého města, ale spíše do menších vesnic a opevněných sídel rozestých po údolí řeky Miljacky. Důležitým centrem regionu byla Vrhbosna, která se nacházela nedaleko dnešního Sarajeva. Byla to oblast strategicky významná díky své poloze na obchodních trasách a bohatým přírodním zdrojům. Jedním z nejvýznamnějších historických prvků středověkého období v této oblasti jsou stečci (jednotné číslo: stećak). Jedná se o kamenné náhrobky, které jsou typické pro Bosnu a Hercegovinu. V roce 2016 byly zařazeny na seznam světového dědictví UNESCO jako doklad jedinečné středověké kultury Bosny a Hercegoviny.

osmanský období (1463.–1878.)

Během osmanské vlády se Sarajevo rozvinulo z malé osady na významné centrum obchodu, kultury a náboženství. Isak-beg Isaković položil základy města výstavbou Carevy džamije, tržiště a dalších klíčových budov. Historická čtvrť Baščaršija vznikla jako srdce obchodu a řemesel. Architektura z tohoto období zahrnuje mešity, medresy, lázně a kamenné mosty, které propojují město s jeho okolím. Sarajevo se stalo křižovatkou kultur, kde vedle muslimských staveb vznikaly i pravoslavné, katolické a židovské svatyně. Během tohoto období se počet obyvatel Sarajeva měnil v závislosti na historických okolnostech, jako byly války, epidemie nebo hospodářský růst. Na vrcholu svého rozkvětu v 17. století mělo Sarajevo odhadem kolem 80 000 obyvatel, což z něj činilo jedno z největších a nejvýznamnějších měst na Balkáně té doby. Dodnes tvoří osmanské dědictví klíčovou součást identity Sarajeva.

butmírská váza - 5200 a 4500 př. n. l
(zdroj: bs.wikipedia.org)

římské vykopávky termálních lázní 100-200 let n. E
(zdroj: arheon.net)

bosenské náhrobky - stečci z let 1200-1600
(chráněná památka UNESCO)
(zdroj: bosnae.info)

Baščaršija - staroměstské náměstí
(zdroj: sarajevo.travel)

rakousko-uherské období (1878.-1914.)

Po Berlínském kongresu v roce 1878 přešlo Sarajevo pod správu Rakouska-Uherska. Město se proměnilo z osmanského obchodního centra na moderní město evropského stylu. Noví správci přinesli pokročilou infrastrukturu, urbanistické plány a technologické inovace. Sarajevo získalo první tramvajovou linku na Balkáně (1885), která původně sloužila k dopravě vojenského materiálu. Byly postaveny významné budovy, jako Viječnica (radnice), Katedrála a školy v novogotickém, secesním a neoklasicistním stylu, které městu dodaly moderní charakter. Rakousko-uherská správa zároveň zachovala multikulturní povahu města. Vedle mešit vznikaly katolické kostely, pravoslavné chrámy i synagogy. Sarajevo tak zůstalo křižovatkou kultur, avšak obohacenou o nové evropské vlivy. Období vyvrcholilo tragickou událostí – atentátem na arcivévodu Františka Ferdinanda v roce 1914, který se stal záminkou k vypuknutí první světové války. Navzdory tomuto stínu Rakousko-uherská éra zanechala v Sarajevu dědictví modernizace, které je patrné dodnes

období Jugoslávie (1918.–1992.)

Po rozpadu Rakouska-Uherska v roce 1918 se Sarajevo stalo součástí Království Srbů, Chorvatů a Slovinců, později přejmenovaného na Jugoslávii. Město si zachovalo svou roli regionálního centra a během meziválečného období prošlo postupnou modernizací. Během druhé světové války bylo Sarajevo okupováno fašistickými silami, ale zároveň se stalo významným centrem odporu. Partyzánský boj a odvaha obyvatel, zosobněná legendárním Valterem Perićem, symbolizovaly nezdolný duch boje za svobodu, který byl později zvěčněn ve filmu „Valter brání Sarajevo“. Po druhé světové válce se Sarajevo a Bosna a Hercegovina staly součástí socialistické Federativní lidové republiky Jugoslávie jako jedna ze šesti republik pod vedením Josipa Broze Tita. V této éře zažívalo rychlý rozvoj. Stavební boom přinesl nové moderní čtvrti, panelové domy a průmyslové komplexy. Univerzita v Sarajevu, založená v roce 1949, se stala jedním z nejvýznamnějších vzdělávacích center regionu. Město dosáhlo mezinárodního uznání v roce 1984, kdy hostilo Zimní olympijské hry. Ty přinesly nejen sportovní slávu, ale také masivní investice do infrastruktury, jako byly sportovní haly, hotely a dopravní síť. Sarajevo se stalo symbolem jednoty a spolupráce v rámci multietnické Jugoslávie. Avšak po smrti Tita v roce 1980 začalo Jugoslávii rozkládat napětí mezi jednotlivými republikami. Toto období relativního rozkvětu skončilo začátkem 90. let, kdy se Jugoslávie rozpadla.

Sarajevo dnes

Válka v Bosně a Hercegovině (1992–1995) zanechala na Sarajevu hluboké stopy. Město zažilo nejdelší obléhání v moderních dějinách, trvající 1 425 dní, během něhož bylo zničeno mnoho budov, infrastruktura i životy tisíců obyvatel. Po skončení války v roce 1995, díky Daytonské mírové dohodě, začala náročná obnova města. Byly opraveny historické památky, jako Baščaršija a Viječnica, a zároveň vznikla moderní infrastruktura. Město si udrželo svůj multikulturní charakter a stalo se centrem kultury a turismu, například díky Sarajevskému filmovému festivalu. Sarajevo dnes kombinuje svou bohatou historickou tradici s moderním rozvojem, přičemž jeho ulice vyprávějí příběhy různých epoch, od osmanské architektury po stopy války

ilustrace atentátu z roku 1914.
(zdroj: bs.wikipedia.org)

scena z filmu Valter brani Sarajevo z roku 1972
(zdroj: bs.wikipedia.org)

urbanistický plán centra Sarajeva z roku 1955,
Juraj Neidhardt (zdroj: museuminexile.com)

Sarajevský filmový festival, období, kdy město navštíví nejvíc lidí (zdroj: sff.ba)

Město Sarajevo - historicky významná architektura

architektura osmanského období (1463.–1878.)

Sebilj - Baščaršija
veřejná fontána a orientační bod
z roku 1753 (rekonstruována 1891)
architekt: Mehmed-paša Kukavica
(zdroj: osmccsa.edu.ba)

Gazi Husrev-begova džamija,
hlavní mešita a duchovní centrum
z roku 1530
architekt: Acem Esir Ali
(zdroj: sarajevo.travel)

Olympijské muzeum
původně rodinná vila, nyní muzeum
z roku 1903
architekt: Karel Pařík
(zdroj: klix.ba)

Akademie výtvarných a scénických umění
původně evangelický kostel, nyní akademie
z roku 1878
architekt: Karel Pařík
(zdroj: radiosarajevo.ba)

Svrzina kuća
tradiční bosenský rodinný dům, dnes muzeum
z období 1700-1750.
architekt: neznámý, typická architektura tohoto období
(zdroj: wikipedia.org)

Gazi Husrev-begův bezistan
kryté tržiště
z roku 1540.
architekt: neznámý, zřejmě osmanský dvorní architekt
(zdroj: sarajevo.travel)

architektura socialistického období (1918.–1992.)

Parlament Bosny a Hercegoviny
sídlo zákonodárné moci Bosny a Hercegoviny
z roku 1982. (renovace 2009.)
architekt: Juraj Neidhardt
(zdroj: n1info.ba)

Unitic mrakodrapy
administrativní a obchodní budovy.
z roku 1986.
architekt: Ivan Štraus
(zdroj: avaz.ba)

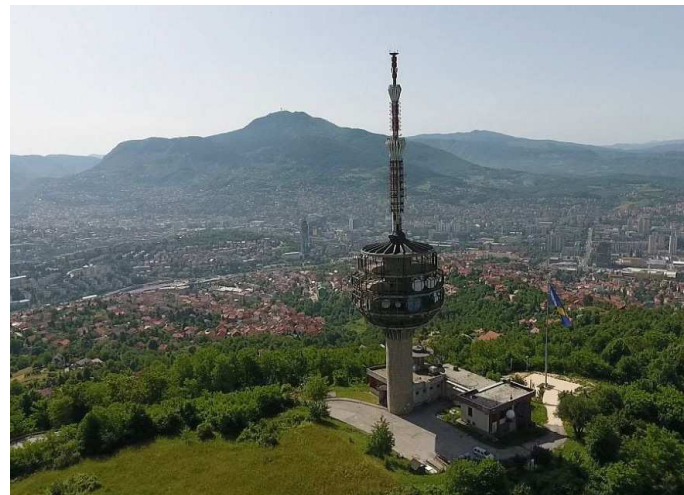
architektura rakousko-uharského období (1878.-1914.)

Vijećnica (Radnice)
původně radnice, nyní národní knihovna a kulturní centrum
z roku 1896.
architekt: Alexander Wittek, Karel Pařík a Ćiril Iveković
(zdroj: sarajevo.travel)

Katedrála Srdce Ježíšova
katolická katedrála a duchovní centrum
z roku 1889.
architekt: Josip Vancaš
(zdroj: dev.furaj.ba)

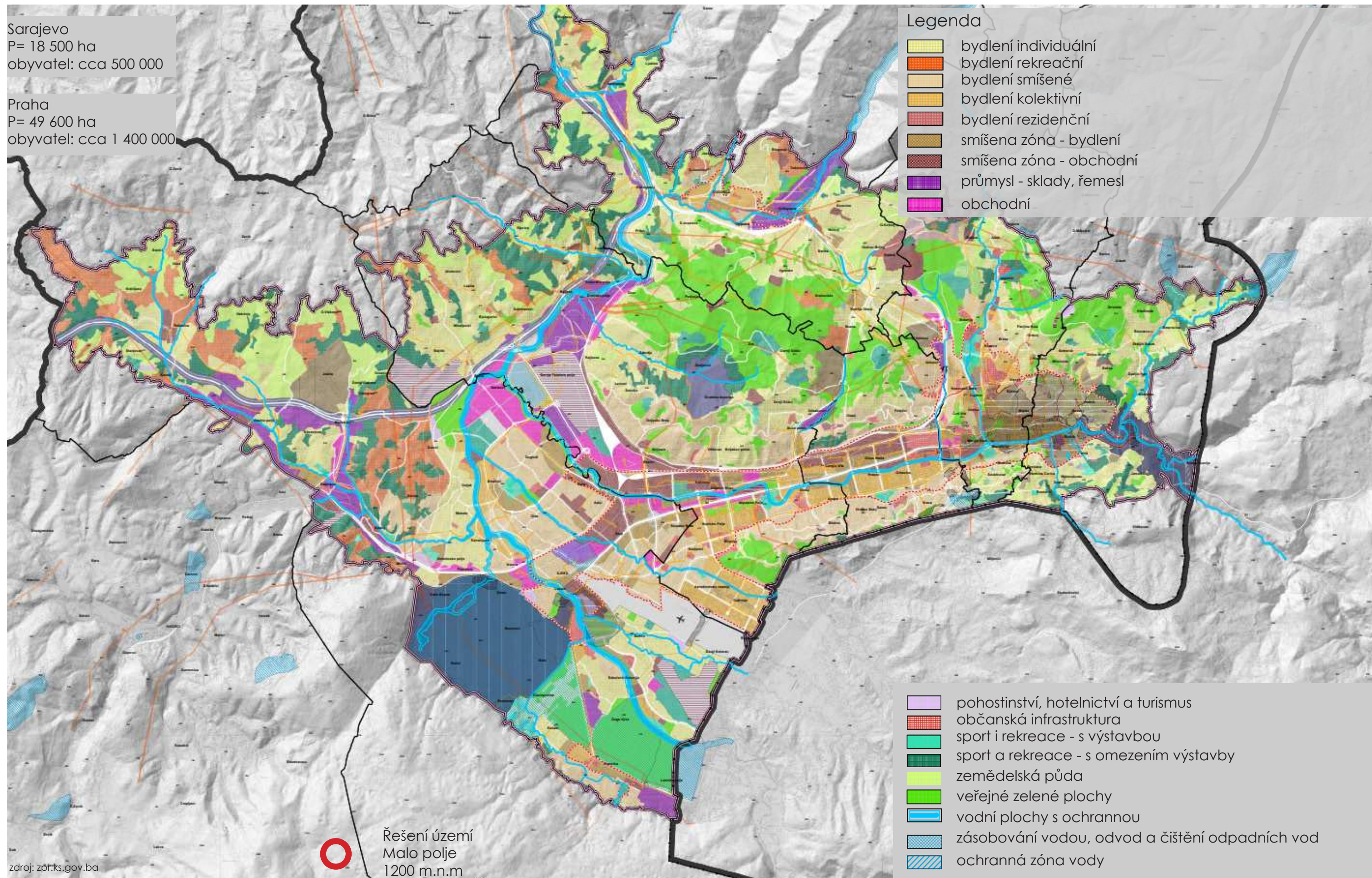
Relej Hum
telekomunikační věž a vysílač
z roku 1968.
architekt: projekt tech. inženýrů, konkrétní jméno neznámé
(zdroj: radiosarajevo.ba)

Alipašino Polje
panelové sídliště a obytná čtvrť
z období 1970. - 1980.
pod vedením prof. Juraje Neidhardta
(zdroj: pinterest.com)

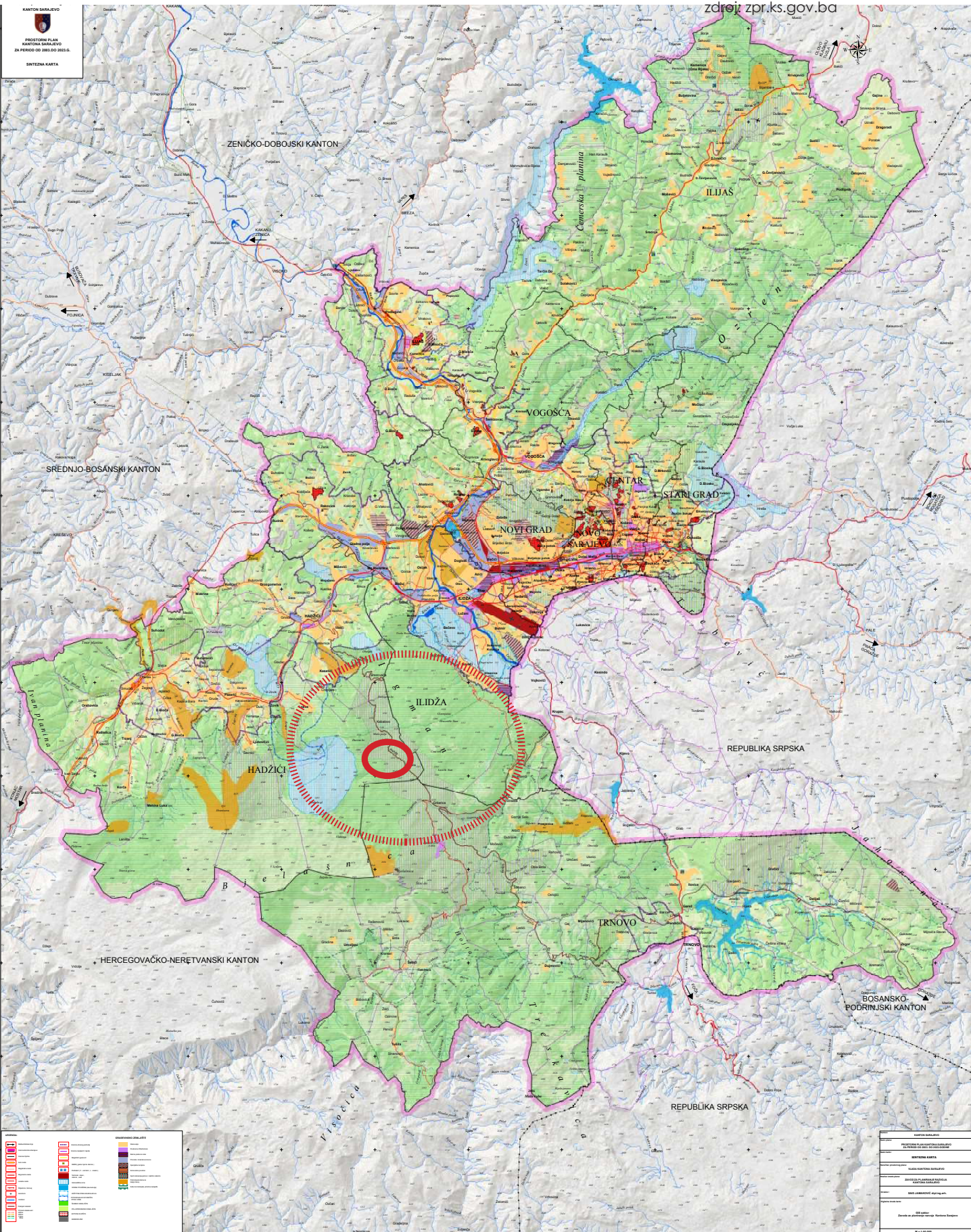
Město Sarajevo - územní plán 2016 - 2036

nezahrnuje krajinné oblasti v okolí města,
ale soustředí se pouze na vybrané území, tzv. „urbánní část města“

Kanton Sarajevo - prostorový plán 2006

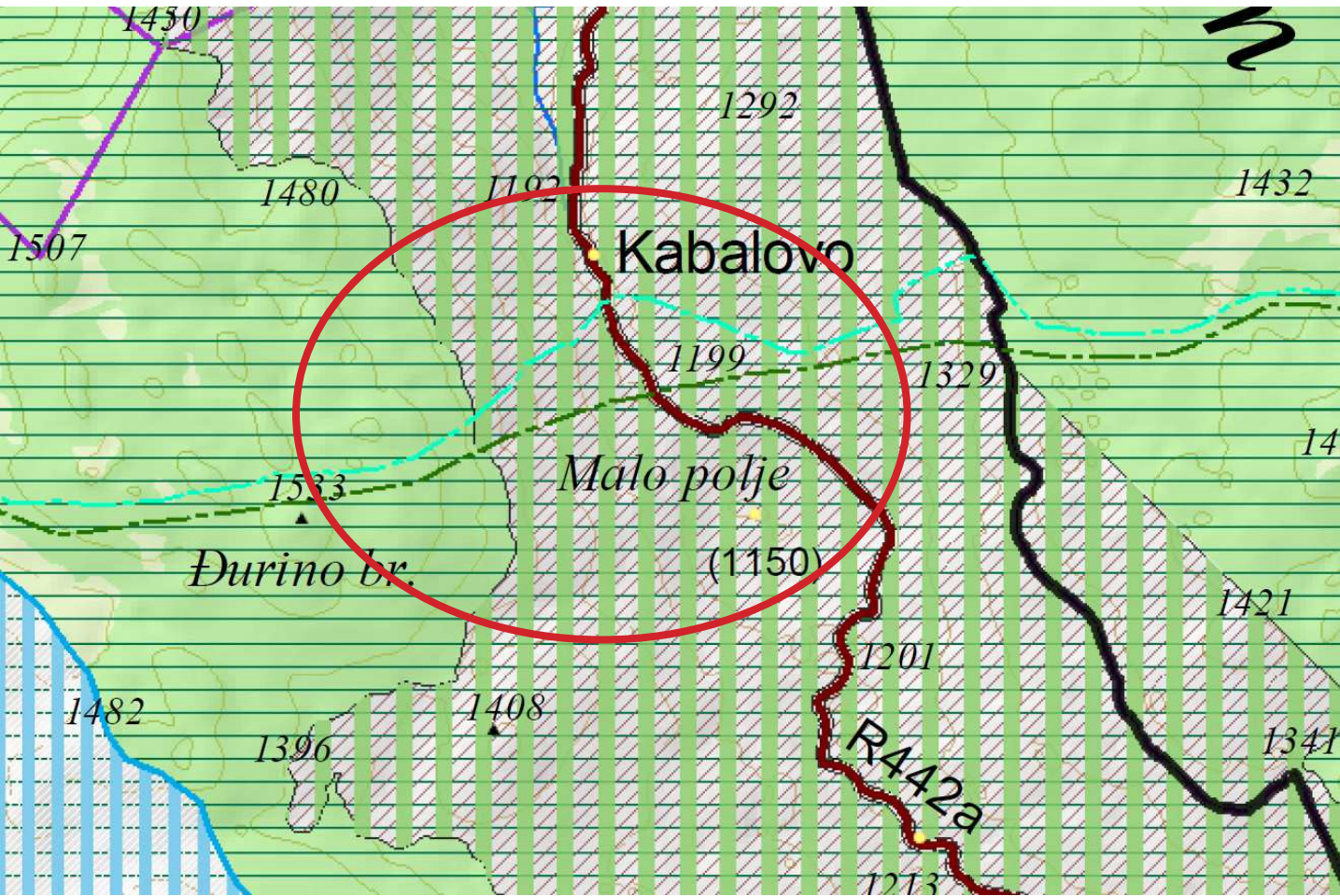
celý plán

zdroj: zpr.ks.gov.ba

poznámka:
Prostorové plány kantonů v Bosně a Hercegovině odpovídají zásadám územního rozvoje krajů v České republice.
Platnost prostorového plánu z roku 2006 skončila v roce 2023.
V současné době se připravuje nový prostorový plán, který by měl být hotov do roku 2027.

výřez řešeného území

zdroj: zpr.ks.gov.ba

Legenda

○ řešené území, Malo Polje

▤ širší zajmové území

prostorový plán - shrnutí

▤ hranice Kantonu Sarajevo

▤ hranice obce

▤ silnice regionální

▤ vodní toky

▤ primární elektrické vedení

▤ 400 kW

▤ 220 kW

▤ 110 kW

▤ 35 kW

▤ hranice osídlených míst

▤ ochr. pásmo podzemních vod a vodních zdrojů

▤ lesní plochy

▤ sport, rekreace, parky a ochranná zeleň

▤ bydlení

▤ oblasti plánované pro další rozvoj

▤ kulturně-historické a přírodní dědictví

hora Igman

Hora Igman - umístění a geomorfologie

Igman je horský masiv nacházející se v Bosně a Hercegovině, a je součástí Dinarského pohoří (Dinárských hor), které se táhne podél západního Balkánu od Slovinska až po Albánii. Toto pohoří je charakteristické svými krasovými formacemi, vápencovými skalami a rozmanitou biodiverzitou. Igman leží v blízkosti hlavního města Sarajeva, konkrétně na jeho jihozápadním okraji. Je obklopen dalšími významnými horskými masivy, jako jsou Bjelašnica a Trebević, které rovněž patří do Dinarského systému

Jméno (etymologie)

Podle legendy, před 14 století, byl na Igmanu klášter (bos. manastir). Byl pojmenován po opatovi, což je titul pro mnicha, který řídí život v pravoslavném klášteře. Hospodářem kláštera byl opat (bos. iguman), všeobecně známý jako moudrý muž. Opat (iguman) je obecně označení pro mnicha, který řídí život v pravoslavném klášteře. Mezi lidmi se říká, že hora byla pojmenována po něm.

Geomorfologie

Stejně jako většina Dinárských hor je Igman tvořen **převážně vápencem a dolomitem**, což je typické pro krasové oblasti. Oblast Igmanu zahrnuje četné krasové jevy, jako jsou jeskyně, závrtý a ponory. Jedním z typů krasových jevů jsou Veliko polje (1190-1214 m n. m.) a **Malo polje** (1162-1210 m n. m.), které představují **typický příklad krasových závrť** vyplněných morénovými usazeninami z doby posledního zalednění, kdy z Bjelašnice sestupovaly ledovce. Tyto zátoky se dnes vyznačují teplotními inverzemi a v zimě jsou v nich naměřeny velmi nízké teploty.

Igman má průměrnou výšku 1300 až 1400 m a nejvyššími vrcholy Igmanu jsou Crni vrh (1647 m), Guvno (1612 m) a Đurino brdo (1533 m) a Crni vrh (1504 m). Všechny vrcholy jsou porostlé hustým jehličnatým lesem, takže orientace na Igmanu je za vánic a mlhy velmi obtížná.

zdroj: dinarskogorje.com

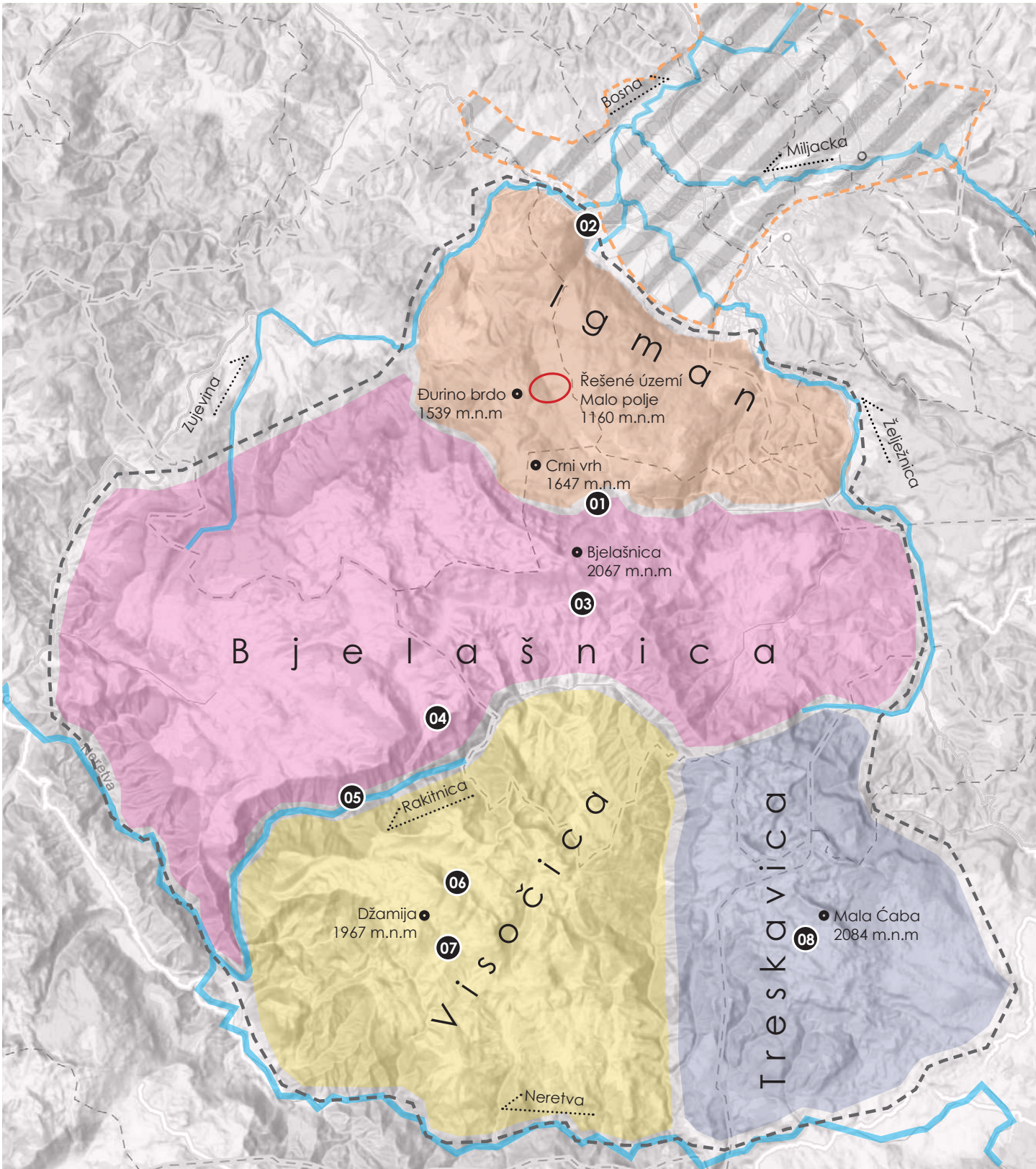
Reliéfní mapa Dinárského pohoří

Rozdělení dinárských pohoří do skupin - horských masivů

Sarajevský horský masiv

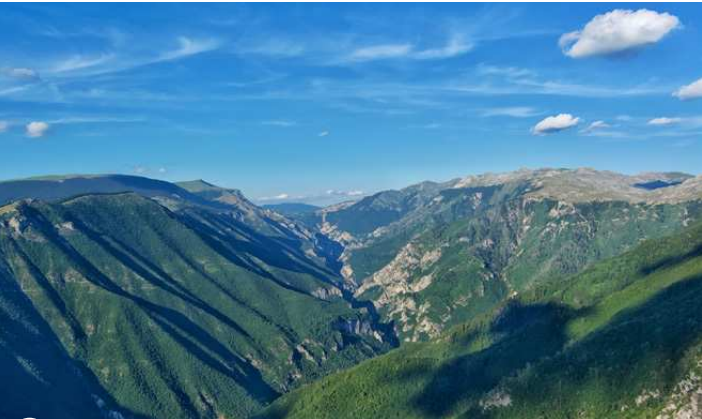

- řešení území - Igman, Malo Polje
 --- hranice horského masivu, jehož součástí je hora Igman
 ■ hora Igman
 ■ hora Bjelašnica
 ■ hora Visočica
 ■ hora Treskavica
 — toky řek
 - - - město Sarajevo
- zdroj: utility.arcgisonline.com
- 0 3 6 km

Hodnoty Sarajevské horské masivu

01 / prales Ravna Vala
zdroj: federalna.ba

05 / kaňon řeky Rakitnice mezi horami
zdroj: viadinarica.com

02 / přírodní památka pramen řeky Bosny
zdroj: sarajevoaccommodation.com

06 / středověké náhroby - stećci (památka UNESCO)
zdroj: dinarskogorje.com

03 / pohled na největší vrchol hory Bjelašnica
zdroj: peakery.com

07 / pohled na vrcholi hory Visočica
zdroj: nestvarna.blog

04 / tradiční horská bosenská vesnica - Lukomir
zdroj: nestvarna.blog

08 / retenční nádrž na hoře Treskavica
zdroj: nestvarna.blog

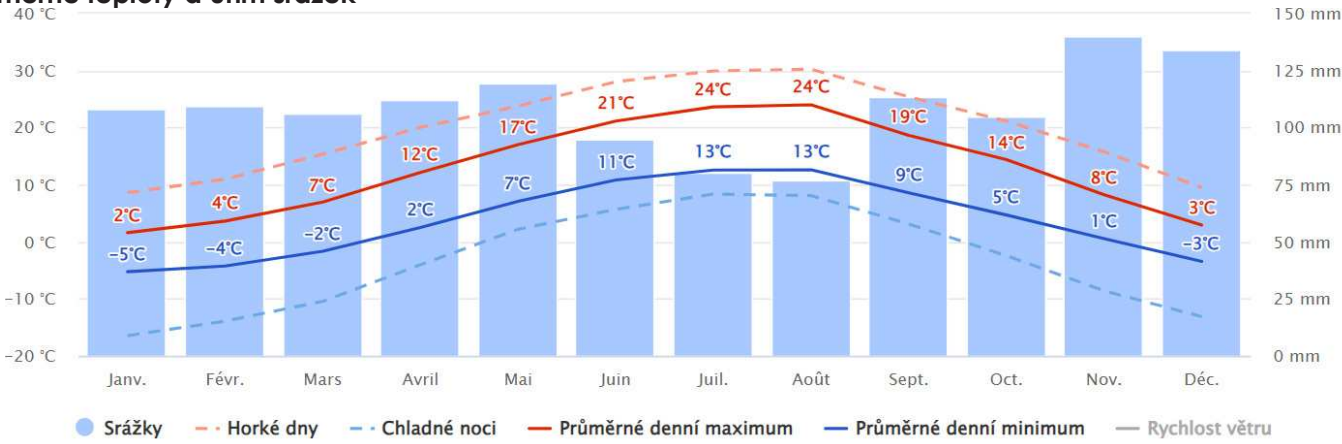
Hora Igman - klimatické podmínky

Igman má horské klima modifikovaného alpského typu (Lučić, 1966) s velmi tuhými zimami a chladnými léty a s průměrným množstvím srážek kolem 1600 mm za rok.

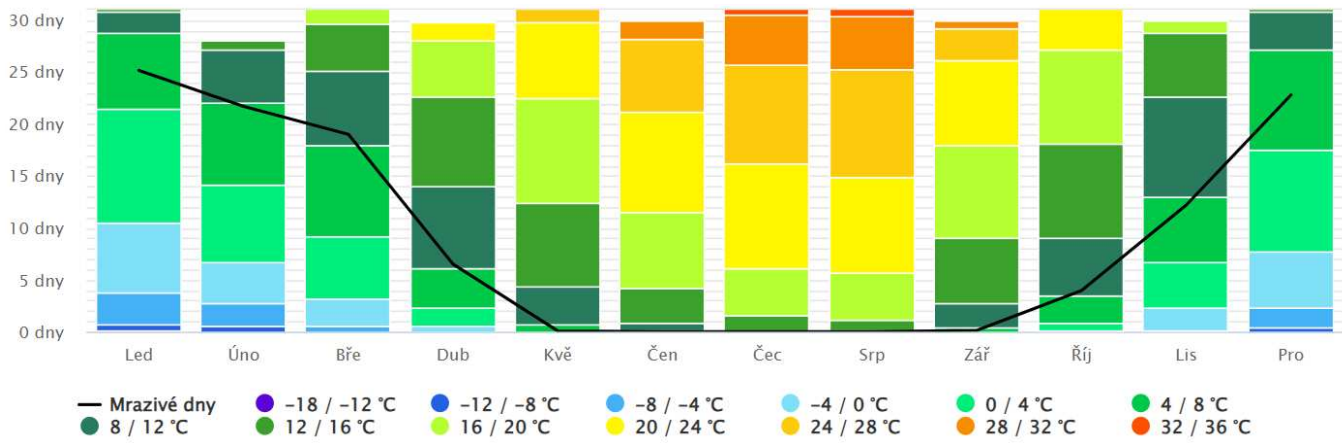
Na rozdíl od typických hor Bosny a Hercegoviny jsou klimatické podmínky Igmanu poměrně složité. Alpské klima je poněkud zmírněno nižší nadmořskou výškou, ale to, co Igman charakterizuje, jsou velmi výrazné rozdíly v tepelných podmínkách a jejich změnách. Konkrétně v důsledku určitých vlastností reliéfu, především prohlubní na Igmanu (jako Malo Polje), a proudění ochlazených vzduchových hmot z Bjelašnice, které se v těchto prohlubních zadržují, dochází k teplotní inverzi, kdy je teplota na Igmanu, který má nižší nadmořskou výšku, nižší než na Bjelašnice, která je mnohem vyšší. K tomu dochází zejména za jasné oblohy, kdy je pohyb vzduchu nepatrný, a tepelné záření je proto nejintenzivnější. Potvrzení nacházíme i v názvu některých lokalit, například Mrazište na Veliko polje. Dne 25. ledna 1963 byla v Mrazište zaznamenána rekordně nízká teplota -43,5 °C. Na Igmanu se teploty pod nulou vyskytují v každém měsíci, včetně července a srpna. Teplotní inverze způsobila také ekologickou specifičnost Igmanu, jev inverzního rozšíření lesních druhů rostlin.

zdroje:
info: dinarskogorje.com
grafy: meteoblue.com

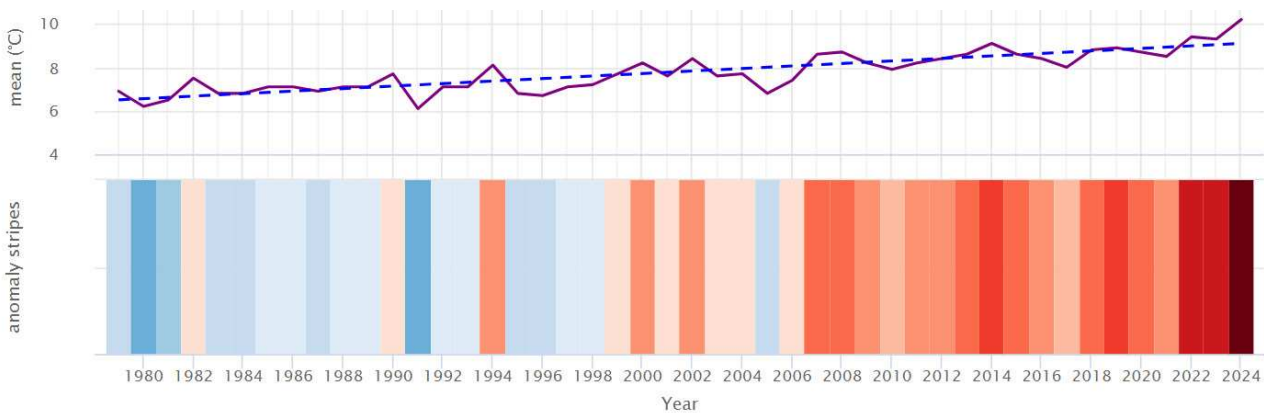
Průměrné teploty a úhrn srážek

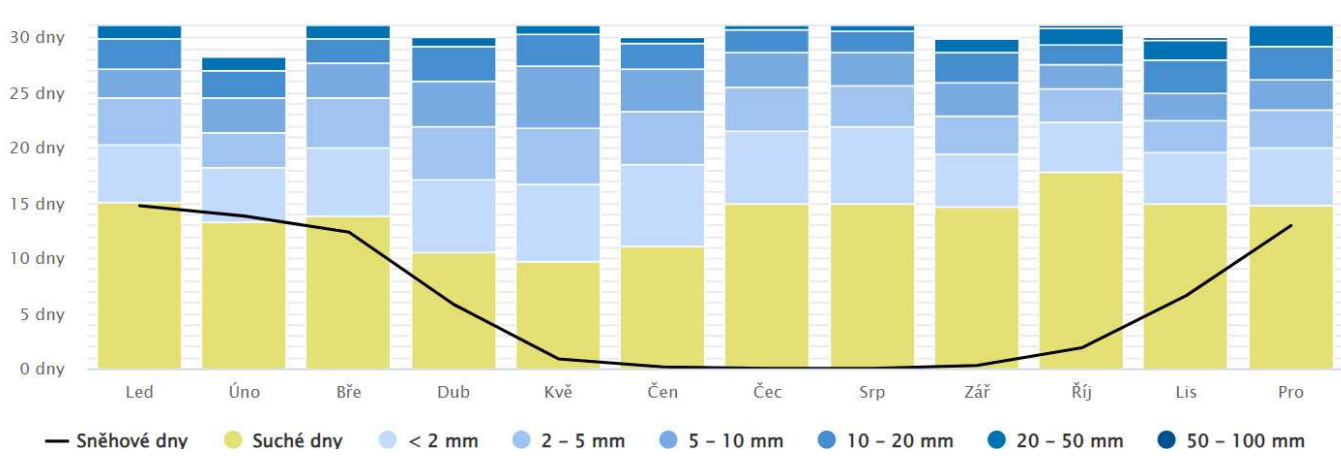
Nejvyšší teploty

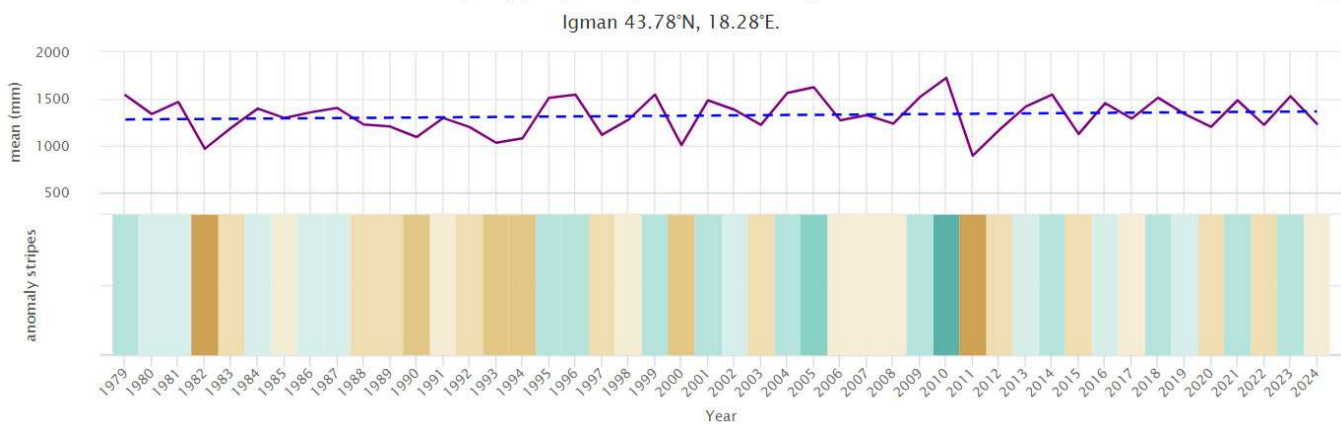
Roční změna teploty

Množství srážek

Roční změna množství srážek

Rychlost větru

Hora Igman - vegetace

Igman je známý svými lesními porosty. Četné lesní louky jsou pokryty různými lučními druhy, které jsou obzvláště atraktivní, když koncem května začínají kvést. Na hoře se nevyskytují žádné významné endemické druhy, ale na jihovýchodních a jižních svazích je nejvýznamnější bosenská lilie.

Lesy a lesnictví

Na Igmanu najdeme bukový les, společenstva buku a jedle, jedle a smrku a čisté smrkové lesy. Smrkové lesy jsou charakteristické pro oblasti Mali a Veliko polje, což je podmíněno chladnými zimami. V lesích Igmanu najdeme také borovici obecnou a jednotlivé tisý, kterým hrozí úplný zánik kvůli bezohledným lidem, zejména na severních svazích. Jihovýchodní svahy Igmanu, které klesají směrem k Presjenici a Krupci, se vyznačují teplomilnou vegetací, velmi podobnou té, která se vyskytuje v Hercegovině. Teplotní inverze podmínila ekologická specifika Igmanu, kde již ve výšce 1200 m nacházíme pásmo jehličnatých smrkových lesů, nad nimiž se jako inverzní jev objevují bukové a jedlové lesy. Za normálních podmínek je toto uspořádání obrácené. Do nadmořské výšky 800 až 900 m najdeme listnaté lesy dubu přisedlého a habru obecného (Querceto-Carpinetum) a lesy horského buku (Fagetum montanum), které v létě vytvářejí příjemný stín a na podzim krásné barvy. O něco výše, do nadmořské výšky asi 1500 m, se nacházejí listnaté jehličnaté lesy buku a jedle (Fagetum abietetosum) a smrku (Piceetum subalpinum) jsou patrné zejména na náhorní plošině Igman a na svazích směrem k Bjelašnici. V těchto lesích se nezdávka vyskytují buky o průměru až jeden metr. Vlhká humusová půda na Javorníku je příznivá pro růst javoru horského, podle kterého byl vrchol pojmenován. Ve vyšších nadmořských výškách (nad 1500 m) se vyskytuje listnatý jehličnatý les s převahou subalpínského buku (Fagetum subalpinum), stromy však s výškou stále více zakrňují. V nejvyšších částech Igmanu se v lesích vyskytují rudis, „ostrůvky“ horských pastvin.

Biodiverzita

Biodiverzita představuje rozmanitost přírodního bohatství v oblasti hory Igman, které se vyznačuje výjimečným bohatstvím, především vzácnými, chráněnými a endemickými rostlinami a živočichy. Vegetační pokryv Igmanu a Bjelašnice má velké plochy pastvin, kde se nachází roste krmná tráva určená k pastvě. V oblasti Igmanu a Bjelašnice se vyskytuje několik endemických druhů rostlin, mezi které patří například: bosenská lilie, borovice munika a další druhy bylin, které obývají četné horské pastviny Igmanu a Bjelašnice. Endemickým druhem, který je na evropském červeném seznamu ohrožených rostlin, je borovice Heldreichova (*Pinus heldreichii* Christ).

zdroje:
info: dinarskogorje.com

Lilium bosniacum - bosenská lilie
(zdroj: wikipedia.org)

Lilie jsou symbolem Bosny a Hercegoviny až od středověku
(zdroj: wikipedia.org)

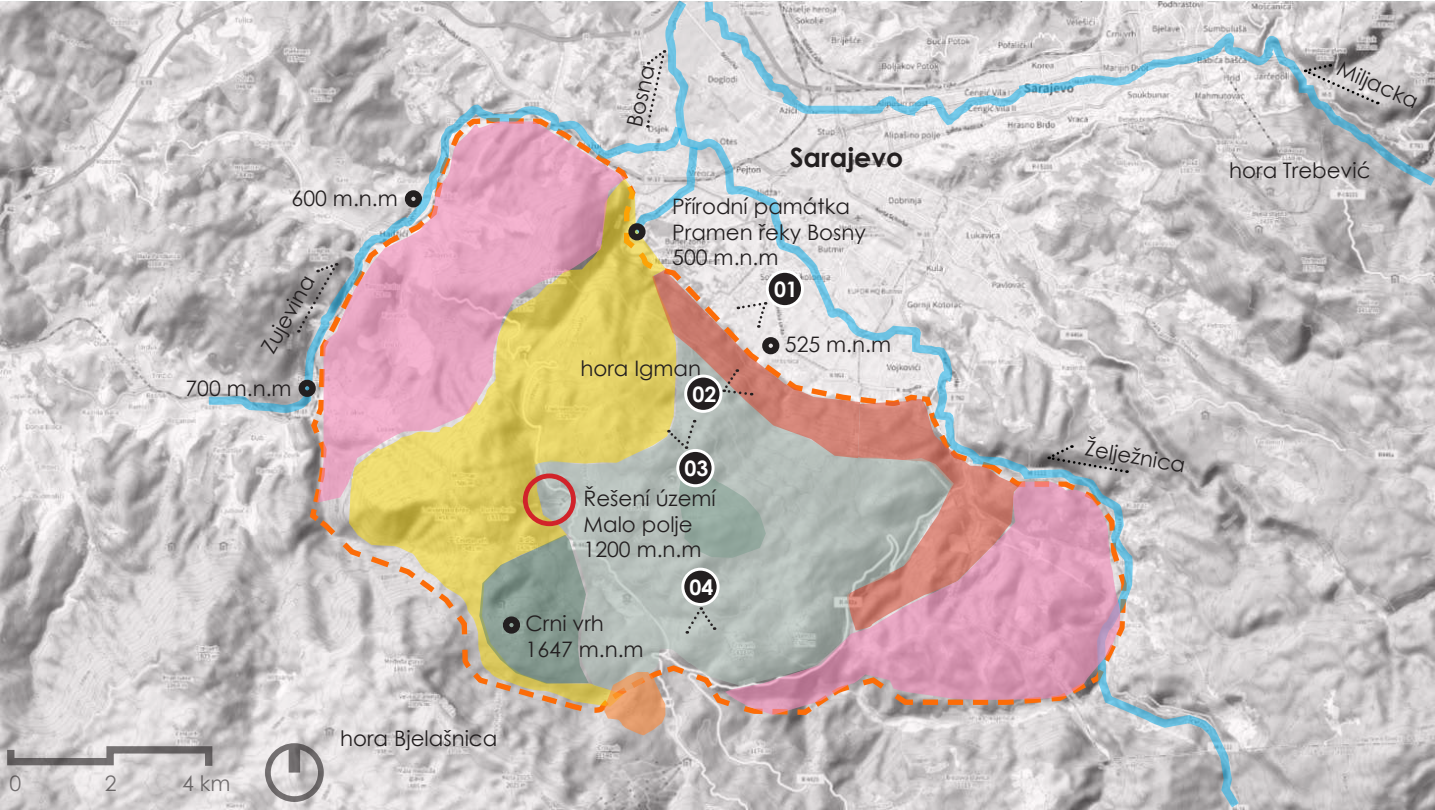

Gentiana utriculosa L.
(zdroj: floravda.it)

Pinus heldreichii Christ
(zdroj: portal.cybertaxonomy.org)

Lesy hory Igman

zdroj informací: sumeisumarstvo.blogspot.com

Legenda

- řešení území - skokanské můstky, Igman, Malo Polje
- jedlobukové lesy
- jedlové a smrkové lesy**
- bukové a jedlové lesy se smrkem**
- dubové a habrové lesy
- dubové lesy
- 01 místo focení
- hranice hory Igman
- řeka
- prales Ravna vala, 45,04 ha

pohled na Igman ze severní strany v zimě
(zdroj: vlastní)

výhled ze severní strany Igmanu (pohled na Trebević)
(zdroj: vlastní)

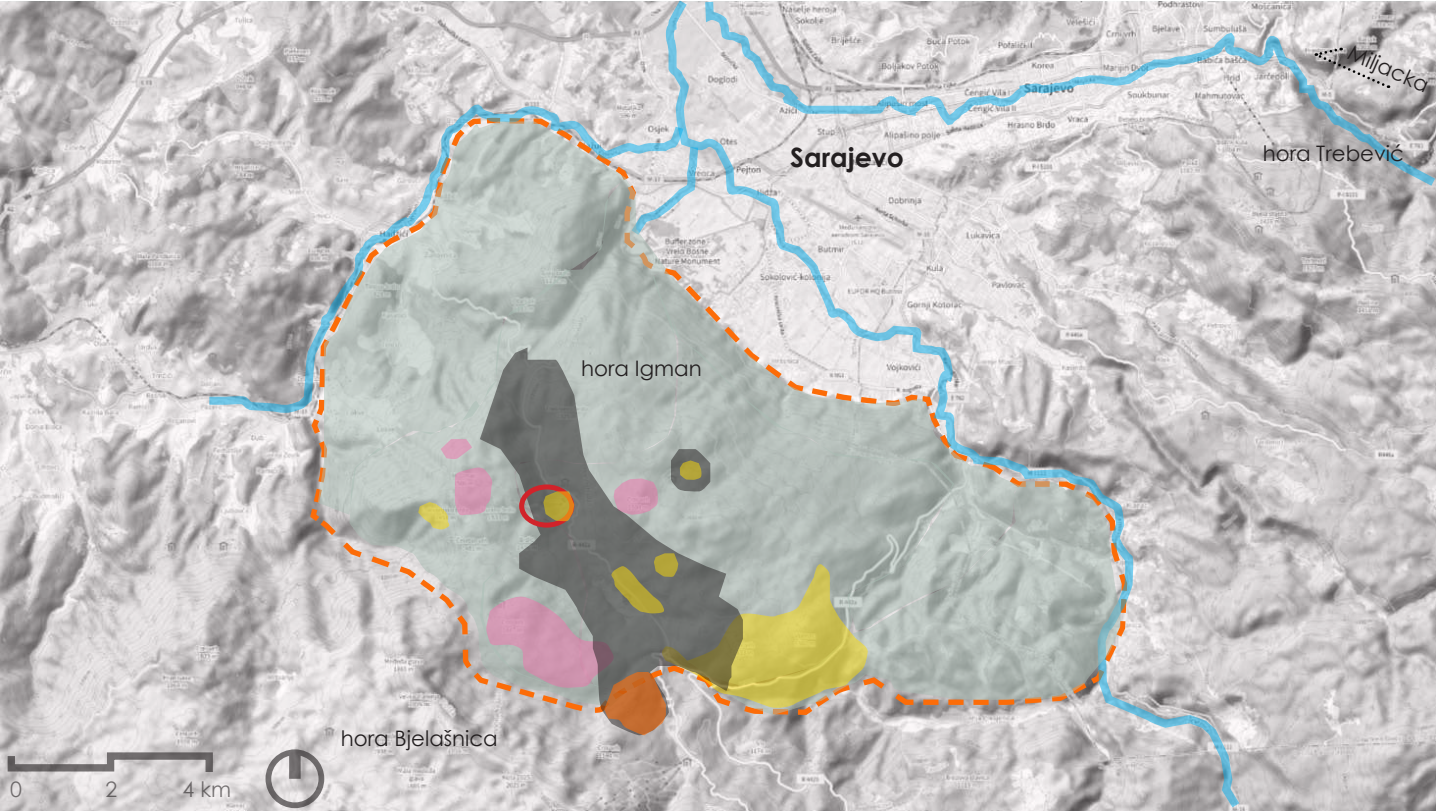
jedlové a smrkové lesy v létě
(zdroj: vlastní)

jedlové a smrk. lesy v zimě (pohled na Bjelašnicu)
(zdroj: vlastní)

Hora Igman - vegetace

Lesy hory Igman

- Legenda**
- řešení území - skokanské můstky, Igman, Malo Polje
 - hranice hory Igman

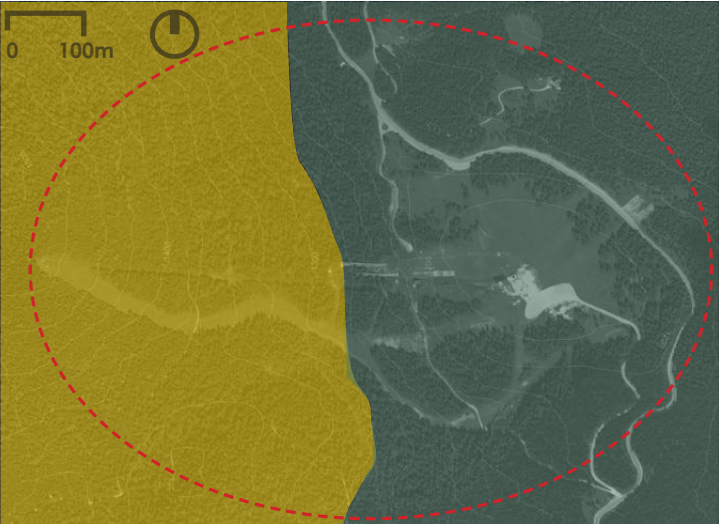
typy lesů dle funkce

- hospodařské lesy
- lesy zvláštního určení - pralesy
- ochranné lesy (nad 1500 m.n.m)

další ne hospodařské lesní plochy

- nezarostlé lesní plochy
 - rekreační lesy
 - lesy v blízkosti olympijských oblastí a kulturně-historických míst
 - rezervace chráněných volně žijících živočichů
- * mapové podklady nejsou veřejně dostupné

druhové složení lesa v řešeném území

- jedlové a smrkové lesy
- bukové a jedlové lesy se smrkem

zdroje informací: sarajevo-sume.ba;
Zákon o lesích Federace Bosny a Hercegoviny;
Zákon o lesích kantonu Sarajevo;

Pohled na jižní část řešeného území a okolí: dominantě smrkojedlový les
(zdroj: vlastní)

Pohled na severní část řešeného území a jeho okolí: kombinace bukojedlového a smrkového lesa
(zdroj: vlastní)

Hora Igman - živočichové

Hora Igman představuje významné útočiště pro pestrá horskou faunu, typickou pro dinárskou oblast. Lesní porosty, květnaté louky, mokřady a kamenité svahy poskytují životní prostředí celé řadě savců, ptáků, plazů i bezobratlých.

Z velkých savců zde mají přirozený areál výskytu medvěd hnědý (*Ursus arctos*), vlk obecný (*Canis lupus*) a kočka divoká (*Felis silvestris*), která patří k chráněným druhům dle Bernské úmluvy. V lesních a přechodových biotopech se vyskytuje také liška obecná (*Vulpes vulpes*) a dříve hojně zastoupená srnčí zvěř (*Capreolus capreolus*), jejíž populace jsou dnes místně redukovány.

V bukových lesích žijí i drobní savci, jako je zajíc polní (*Lepus europaeus*) a plch velký (*Glis glis*), druh vázaný na starší lesní porosty, citlivý na fragmentaci habitatu.

hnědý medvěd (*Ursus arctos*), zákonem chráněn
(zdroj: objavi.ba)

Info tabulka o přítomnosti medvěda Igman
(zdroj: bracobabic.com)

Šedý vlk (lat. *Canis lupus*), zákonem chráněn v Bosně a Hercegovině; posloužil jako inspirace pro oficiálního maskota olympijských her 1984
(zdroj: astra-divina.com)

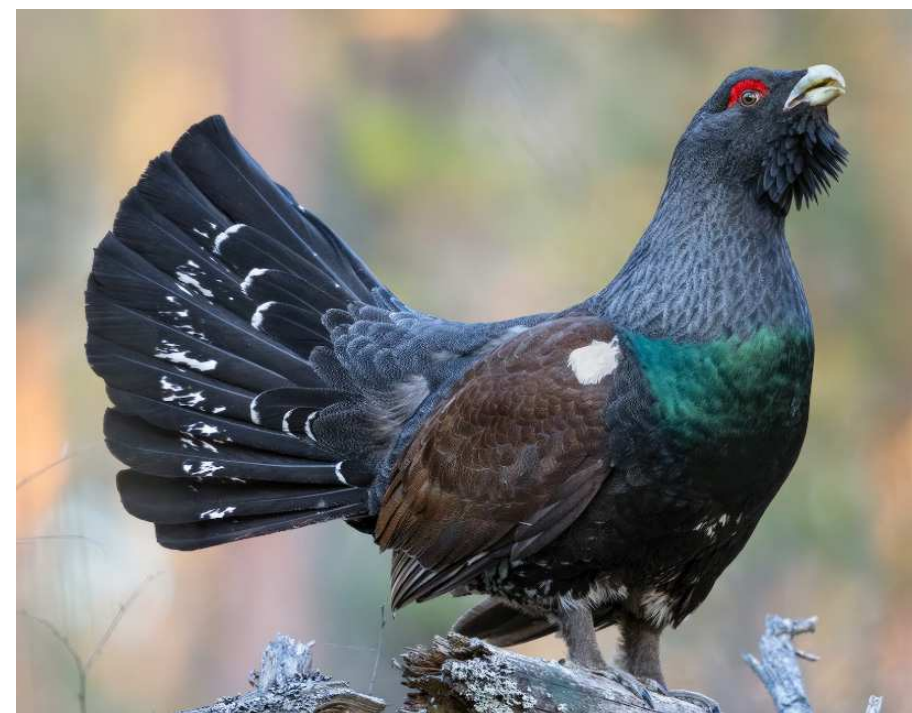
Poskok (*Vipera ammodytes*) - nejedovatější a největší jedovatý had v Evropě, zákonem chráněn v Bosně a Hercegovině
(zdroj: nezavisne.com)

Z plazů je pro oblast typická zmijska růžkatá (*Vipera ammodytes*), známá místně jako „igmanski poskok“, která je jedovatá, ale není agresivní a z biologického hlediska plní důležitou regulační roli. Mezi neškodnými hady je nejvýraznější užovka stromová (*Zamenis longissimus*), chráněná dle směrnice EU o stanovištích. Vyskytují se zde také četné druhy ještěrek, vázané na suchá a slunná stanoviště.

Fauna ptáků je na Igmanu mimořádně bohatá. V lesích hnízdí tetřev obecný (*Lyrurus tetrix*), druh ohrožený úbytkem tokanišť, a na sušších svazích koroptev skalní (*Alectoris graeca*). Ve vyšších lesích lze vzácně pozorovat i tetřeva hlušce (*Tetrao urogallus*), který je přísně chráněným druhem a indikátorem ekologické kvality lesa. Z dravců jsou zde zastoupeny různé druhy sokolů (*Falco* spp.), jestřáb lesní (*Accipiter gentilis*), a také sovy, jako je kalous ušatý (*Asio otus*) nebo puščík obecný (*Strix aluco*).

Igman leží na biogeografickém rozhraní střední Evropy a Balkánu, a jeho fauna má vysokou druhovou rozmanitost. Některé druhy zde dosahují okrajů svého areálu rozšíření, což zvyšuje ekologickou hodnotu území.

Z hlediska ochrany přírody je klíčové zachování ekologické konektivity (zejména s pohořími Bjelašnica, Treskavica a Visočica), nefragmentovaného lesního prostředí a citlivé zacházení s otevřenou krajinou. Pastva, rekreační aktivity a výstavba musejů být plánovány s ohledem na to, že zdejší fauna je často citlivá na rušení, ztrátu stanovišť a narušení klidových zón.

Tetřev obecný, na hoře Igman přežívá v izolovaných populacích, kde si dodnes zachoval své tradiční jarní toky na otevřených horských loukách
(zdroj: ebird.org)

Voda na hoře Igman a okolí

Hydrologické podmínky na Igmanu jsou typické pro kras a je chudý na prameny. Na samotné hoře je málo pramenů a i ty většinou v létě vysychají. Nedostatek vody je kompenzován četnými mohutnými krasovými prameny, které se nacházejí na úpatí této hory. Nejvýznamnější pramen u hory Igman je pramen řeky Bosny. Kromě toho zde pramení menší toky Presjenički potok, Večerica a Žunovnica. Všichni napájejí řeku Bosnu a dělají z ní poměrně velkou řeku, když opouští Sarajevskou nížinu. V řešeném území se nenachází žádný pozemní zdroj vody.

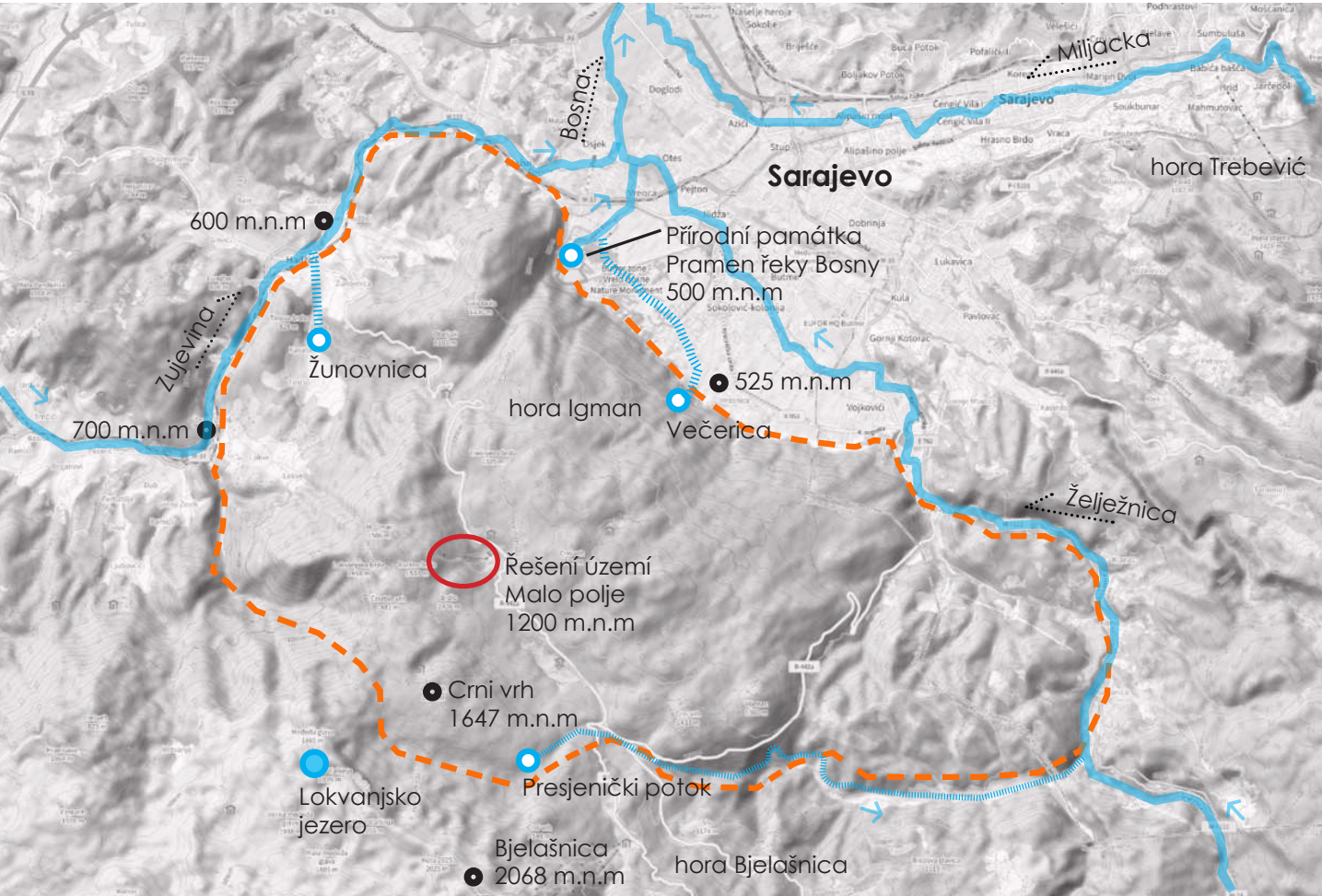
Řeka Bosna

Bosna je řeka v Bosně a Hercegovině. Vyvěrá z krasových pramenů v obci Vrutci u Ilidže na úpatí hory Igman v nadmořské výšce 492 m. Samotná oblast pramene se nazývá Vrelo Bosne a je známým výletním místem Sarajeva. Řeka Bosna protéká centrální částí Bosny a poblíž Bosanski Šamac se vlévá do řeky Sávy. Patří do oblasti Černého moře. Bosna a Hercegovina nese jméno podle této řeky. Historicky se oblast kolem řeky Bosny nazývala Bosna, což se stalo základem názvu celé země. Přírodní památka Vrelo Bosne se rozkládá na ploše 603,00 ha, z toho 550,00 ha tvoří lesy a lesní půda (součást Hospodářské jednotky „Igman“). Zahrnuje tyto oblasti převážně na severovýchodních svazích vápencově-dolomitového horského masivu Igman s antropogenně silně pozměněnou lesní vegetací. Tato vegetace má často charakter směsí a komplexů porostů, různých listnatých fytoocenóz: buk a černý habr, buk a javor hluchý, teplomilné houštiny s bílým a černým habrem, do kterého jsou zakomponovány skupiny jehličnatých dřevin: borovice černá, smrk, modřín, které jsou vysazeny. Ve vyšších partiích těchto svahů a podél zálivů se nacházejí smrkové a jedlové lesy jako deriváty bukových a jedlovosmrkových lesů, tedy představují určitá syndaktylní stadia ve vývoji bukových a jedlovosmrkových lesů.

pramen řeky Bosny - Vrelo Bosne
(zdroj: sarajevo.travel)

Vody hory Igman a okolí

Legenda

- řešení území - skokanské můstky, Igman, Malo Polje
- hranice hory Igman
- řeka
- potok
- přamen
- umělá vodní nádrž

pramen řeky Bosny - Vrelo Bosne
(zdroj: vlastní)

Lokvanjsko jezero - umělá vodní nádrž na hoře Bjelašnica
(zdroj: google.com/maps)

Hora Igman - historické události

Od pravěku do 19. století

Hora Igman nebyla v historii nikdy hustě osídlena. Kromě jednoho pravěkého hradiště se na ní nenacházejí žádné další archeologické pozůstatky dřívějšího osídlení. Díky tomu získala přídomek tradičně čisté hory. Trend vylidňování trval po celá staletí.

20. stoljeće - 1940-45.

Igmanský pochod (Igmanski marš) byl jednou z nejvýznamnějších akcí jugoslávských partyzánů během druhé světové války. V lednu 1942 se partyzánské jednotky kvůli nepřátelské ofenzivě stáhly přes horu Igman poblíž Sarajeva, aby se vyhnuly obklíčení. Tento pochod byl mimořádně náročný kvůli extrémním zimním podmínkám – hlubokému sněhu, silnému mrazu a teplotám klesajícím až k -40 °C. Mnoho bojovníků utrpělo omrzliny, ale jednotky se podařilo zachránit. Igmanský pochod se stal symbolem odvahy, vytrvalosti a odhodlání partyzánů. Igmanský pochod si dnes lidé připomínají jako historický a symbolický akt. Každoročně se konají vzpomínkové pochody na Igman, které přitahují stovky účastníků. Událost zahrnuje pietní ceremonie, kladení věnců na památník a kulturní programy, které připomínají hrdinství a oběti partyzánských bojovníků.

Od roku 1946 do současnosti

Po druhé světové válce a osvobození zůstal Igman neobydlenou a poněkud neznámou horou. To bylo až do 14. zimních olympijských her v Sarajevu v roce 1984, kdy byla krása této hory znovu objevena. Spolu s Jahorinou a Bjelašnicí to bylo jedno z hlavních bojišť. Na Igmanu je stále mnoho budov pocházejících z té doby, ale většina byla zničena nebo zdevastována během války v letech 1992-1995.

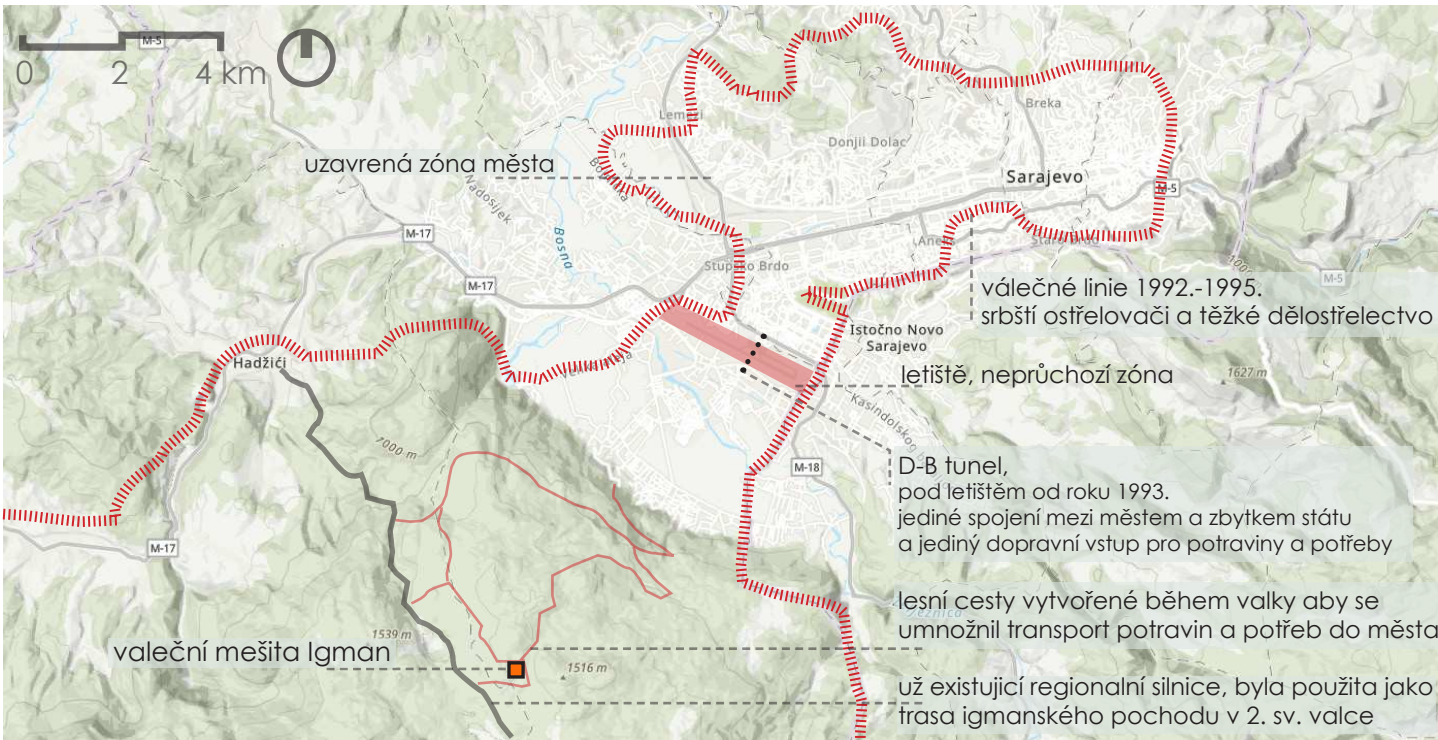
Během války v Bosně a Hercegovině území Igmanu bylo klíčové pro poskytování logistické podpory obleženému Sarajevu. Bitva u Igmanu z roku 1993 se dnes tradičně připomíná a akce se koná v bezprostřední blízkosti mešity Igman, kterou si vojáci, příslušníci Armády Bosny a Hercegoviny, během války vybudovali pro vlastní potřebu.

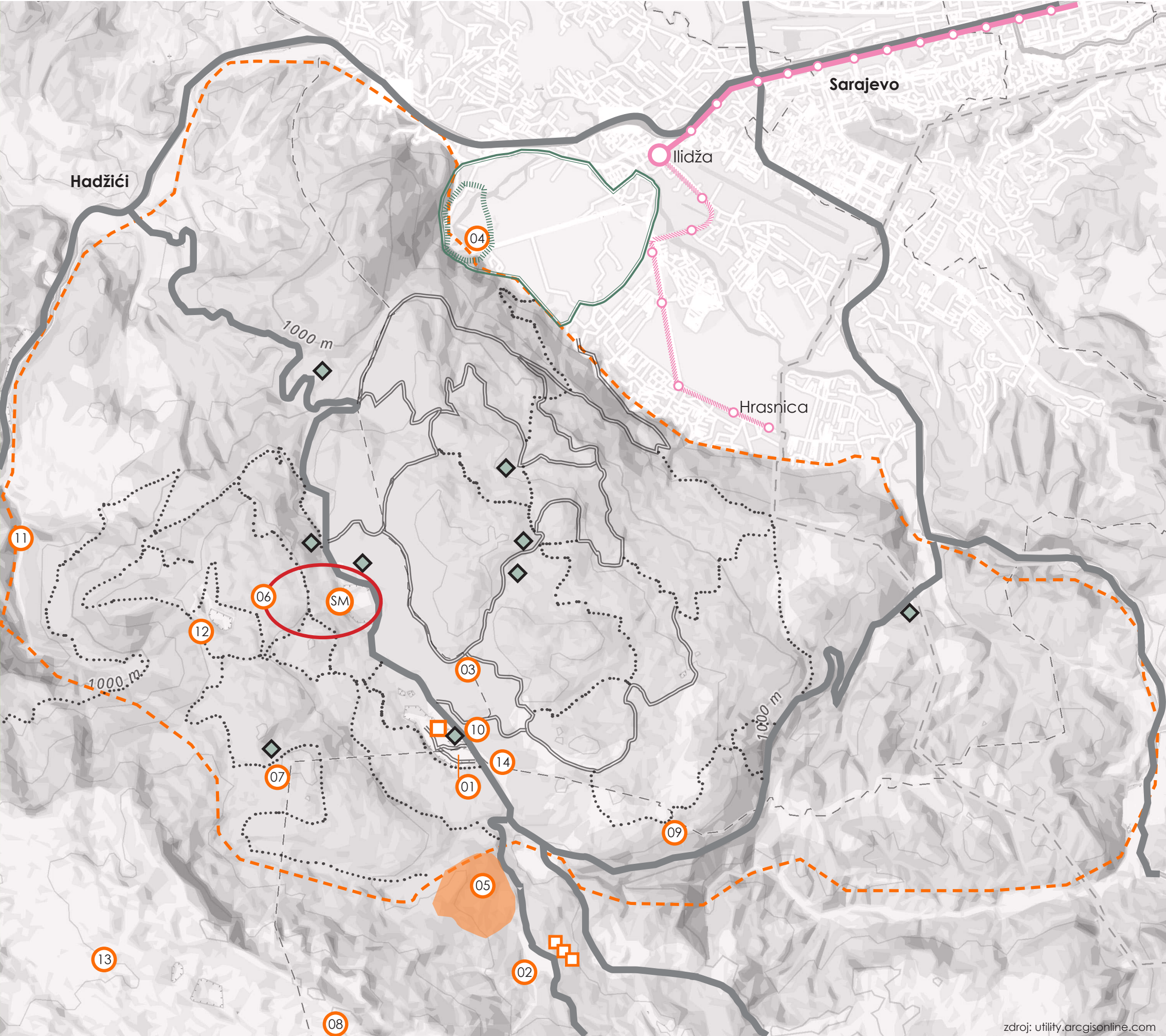
Igmanský pochod (Igmanski marš)
(zdroj: dinarskogorje.com)

váleční mešita Igman
(zdroj: dinarskogorje.com)

mapa oblehání Sarajeva
(zdroj: utility.arcgisonline.com)

Legenda

- území hory Igman = širší zajmové území
- řešení území - Malo Polje
- vrstevnice po 1000 m

Doprava

- regionální silnice
- tramvajová síť
- tramvajová síť ve výstavbě
- stávající a plánované tramvajové zastávky
- terminál veřejné dopravy
- lesní cesty - upravené a vyznačené (ve většině případů makadamový povrch, v méně případech asfaltový povrch)
- lesní cesty - neupravené, jen pěší přístupnost a a většinou nevyznačené, zemní povrch

Významná místa

- SM skokanské můstky ZOH84, Malo Polje
- 01 Veliko Polje - nyní piknikové místo (během zimních olymp. her zde byly trasy pro běh na lyžích)
- 02 Olymp. centrum Bjelašnica - lyžarské sezdivky (během zimních olymp. her se konaly závody v alpském lyžování)
- 03 valeční mešita Igman (stále v provozu)
- 04 pramen řeky Bosny - Vrelo Bosne
- ochranná zóna pramenu řeky Bosny
- jadro ochranné zóny pramenu řeky Bosny
- 05 prales Ravna Vala
- ochranná zóna pralesu
- 06 vrchol Đurino brdo - 1539 m.n.m
- 07 vrchol Crni vrh
- 08 observatoř Bjelašnica
- 09 jeskyně Hrid
- 10 pomník igmanského pochodu (Igmanski marš)
- 11 vesnice Lokve 800 m.n.m
- 12 louka Lokavske čairi 1400 m.n.m
- 13 Lokvanjsko jezero - umělá vodní nádrž 1800 m.n.m
- 14 ruiny olympijských hotelů

Obslužnost

- hotel Monti Veliko Polje
- hotelový komplex Babin do Bjelašnica
- horská chata

zimní olympijské hry

Zimní olympijské hry

Zimní olympijské hry jsou jednou z nejprestižnějších sportovních událostí na světě, která se koná každé čtyři roky. Jsou součástí olympijského hnutí a zaměřují se na zimní sporty a disciplíny, které se provozují na sněhu nebo ledu. První zimní olympijské hry se konaly v roce 1924 v Chamonix ve Francii a od té doby se staly symbolem sportovní excelence, fair play a mezinárodní spolupráce.

Hlavní charakteristiky zimních olympijských her:

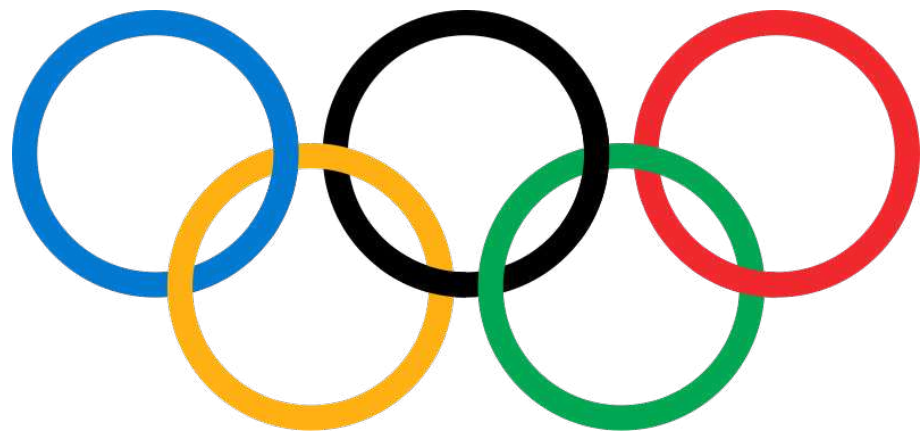
Sportovní disciplíny – Zimní olympijské hry zahrnují širokou škálu sportů, jako jsou lyžování (sjezdové, běžecké, skoky na lyžích), snowboarding, krasobruslení, hokej, boby, sáně, curling a biathlon. Každé hry přinášejí nové disciplíny, které odrážejí vývoj zimních sportů.

Místo konání – Zimní olympijské hry se konají v různých městech po celém světě, která mají vhodné přírodní podmínky (hory, sníh, led). Mezi známá místa patří například Sochi (Rusko), Pchjongčchang (Jižní Korea), Turín (Itálie) nebo Salt Lake City (USA).

Symbolika – Stejně jako letní olympijské hry, i ty zimní mají své symboly: olympijské kruhy, které představují spojení pěti kontinentů, olympijský oheň a motto Citius, Altius, Fortius (Rychleji, výše, silněji).

Účast zemí – Zimních her se účastní sportovci z celého světa, i když některé země s teplejším podnebím mají menší zastoupení. Každá země vysílá své nejlepší atlety, kteří soutěží o olympijské medaile (zlato, stříbro, bronz).

Kulturní a společenský význam – Zimní olympijské hry nejsou jen o sportu, ale také o setkávání kultur, podpoře míru a přátelství mezi národy. Jsou příležitostí pro hostitelské země ukázat svou kulturu, historii a organizační schopnosti.

olympijské logo
(zdroj: wikipedia.org)

Seznam proběhlých a budoucích her

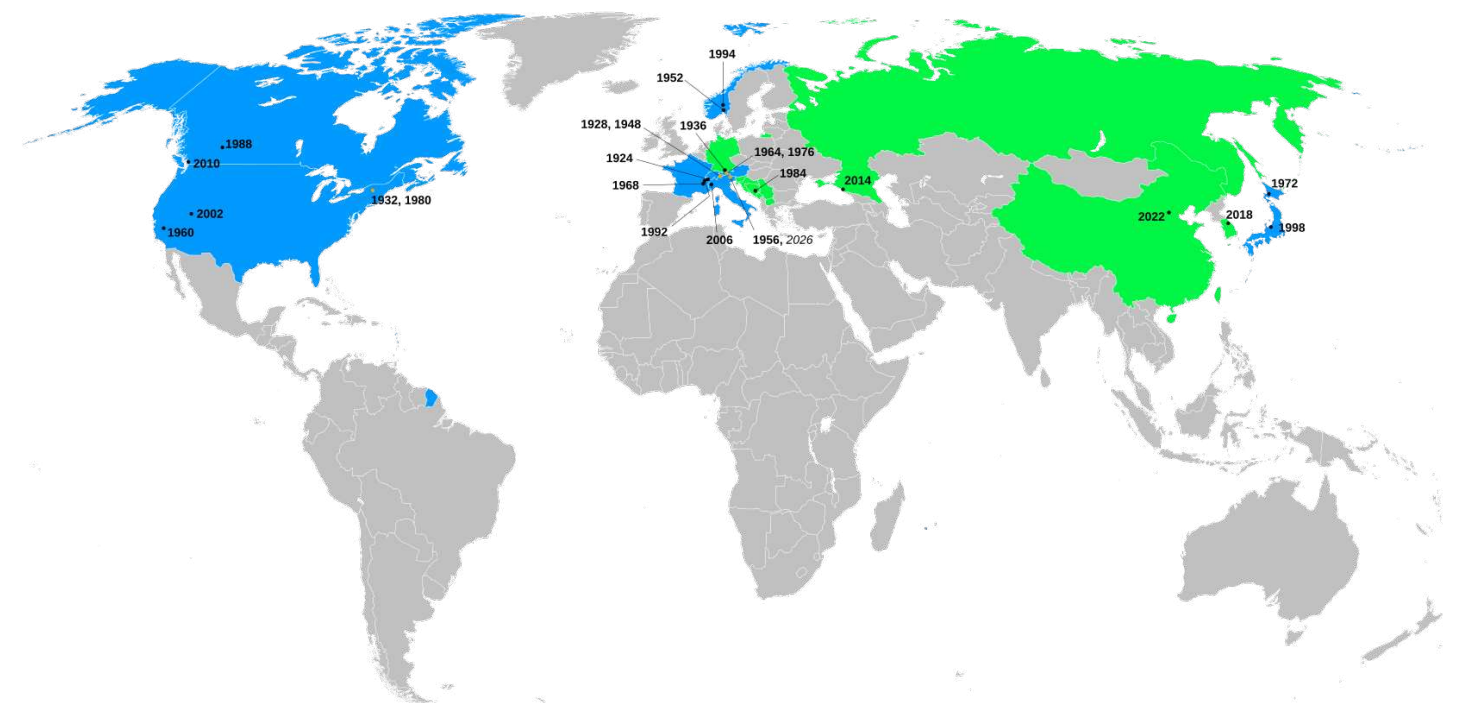
1924 - Chamonix, Francie
1928 - St. Moritz, Švýcarsko
1932 - Lake Placid, USA
1936 - Garmisch-Partenkirchen, Německo
1948 - St. Moritz, Švýcarsko
1952 - Oslo, Norsko
1956 - Cortina d'Ampezzo, Itálie
1960 - Squaw Valley, USA
1964 - Innsbruck, Rakousko
1968 - Grenoble, Francie
1972 - Sapporo, Japonsko
1976 - Innsbruck, Rakousko
1980 - Lake Placid, USA
1984 - Sarajevo, Jugoslávie
1988 - Calgary, Kanada
1992 - Albertville, Francie
1994 - Lillehammer, Norsko
1998 - Nagano, Japonsko
2002 - Salt Lake City, USA
2006 - Turín, Itálie
2010 - Vancouver, Kanada
2014 - Soči, Rusko
2018 - Pchjongjang, Jižní Korea
2022 - Peking, Čína
2026 - Milán, Itálie
2030 - Francouzské Alpy, Francie
2034 - Salt Lake City, USA

zahajovací ceremoniál Peking, Čína
(zdroj: wikipedia.org)

skoky na lyžích Vancouver 2010
(zdroj: wikipedia.org)

mapa proběhlých zimních olympijských her
(zdroj: wikipedia.org)

Historie zimních olympijských her 1984 v Sarajevu

Čtrnácté zimní olympijské hry se konaly v Sarajevu od 8. do 19. února 1984.

První myšlenky na tento smělý podnik se objevily na přelomu 60. a 70. let minulého století ve studiích o rozvoji lyžování a zimní turistiky v Bosně a Hercegovině. Při diskusích v roce 1970 se dospělo k závěru, že sarajevský region má přirozený potenciál pro pořádání her, ale je třeba vytrvale pracovat ve všech oblastech, aby se tento sen stal skutečností.

Šťastnou okolností bylo, že v té době byl zahájen Program na ochranu životního prostředí, který umožnil v následujících letech realizovat rozsáhlý investiční projekt na rekonstrukci a rozšíření infrastruktury města, včetně zavedení plynofikace. To výrazně přispělo k tomu, že Sarajevo získalo potřebné prostředky, aby mohlo kandidovat na pořádání největší sportovní akce.

Touha hostit zimní olympijské hry se stala novou výzvou s jasným cílem - zajistit konání her.

V dubnu 1971 byly dokončeny první analýzy společenské proveditelnosti a možností uspořádání zimních olympijských her v Sarajevu. Materiál byl pečlivě posouzen malou skupinou odpovědných osob, ale z objektivních důvodů nebyl oficiálně předložen veřejnosti. Před jeho zveřejněním bylo nutné vytvořit atmosféru důvěry a motivovat všechny síly, bez nichž by se projekt nemohl uskutečnit. Tento proces trval až do března 1977, kdy byl návrh aktualizován a zaslán předsednictvu Bosny a Hercegoviny. Dne 13. května byl projednán, ale nebyl přijat a nebyl ani formálně uznán jako zimní olympijské hry. Bylo však konstatováno, že je třeba pokračovat v aktivitách při zkoumání možností vybudování zimních středisek v republice.

„Olympijský návrh“ byl zveřejněn a 14. října 1977 se v novinách objevila zpráva, že Sarajevo se bude ucházet o pořádání zimních olympijských her v roce 1984. V té době bylo známo, že o pořádání zimních her mají zájem také Francie, Japonsko, Švédsko a Československo, a šance Sarajeva byly považovány za mizivé. Tvůrci olympijského projektu však byli přesvědčeni, že jejich úsilí povede k úspěchu. Kandidatura byla předložena kanceláři MOV v Lausanne 3. ledna 1978.

Sarajevo '84

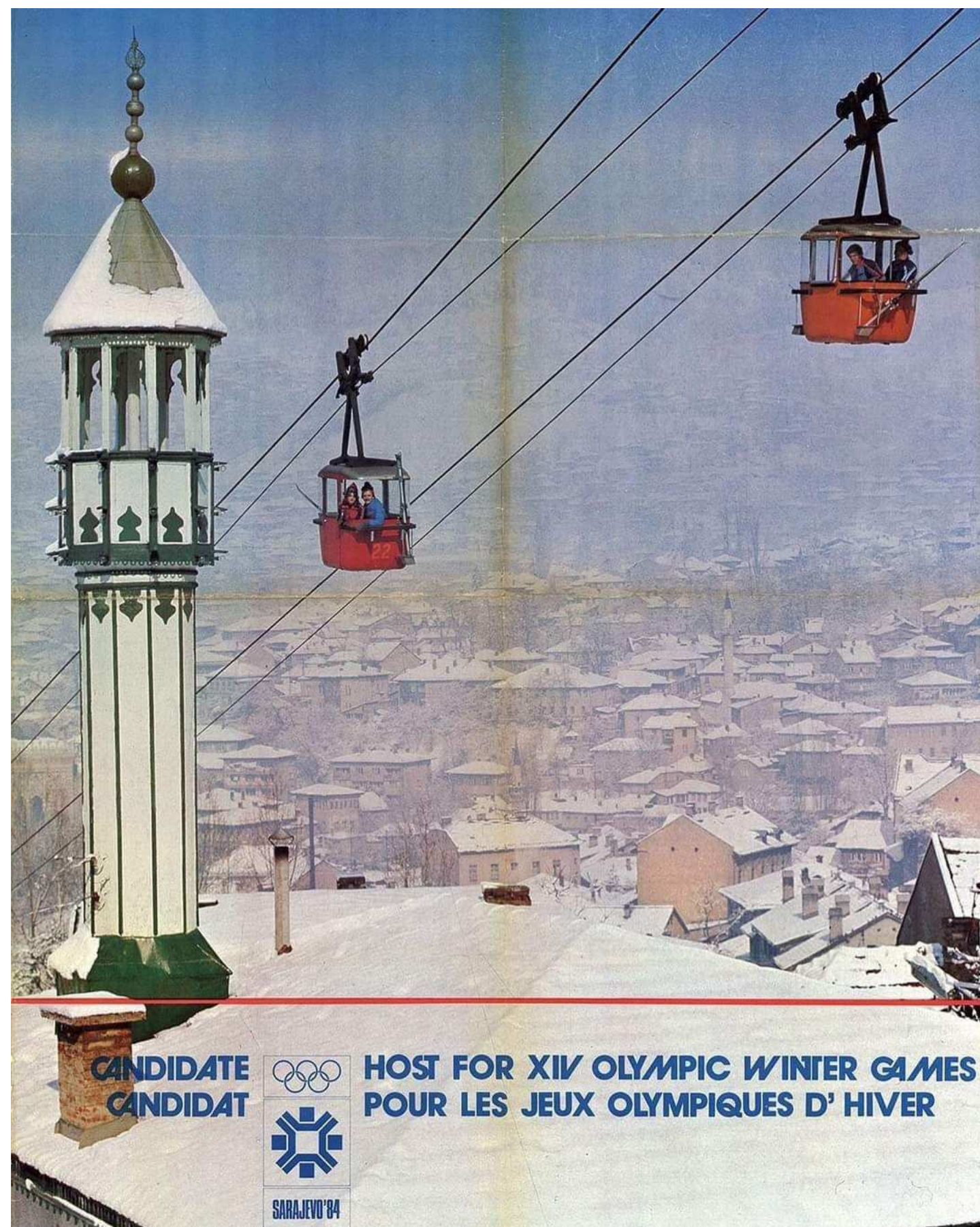
Oficiální logo ZOH 1984
autor: Miroslav Antičić
(zdroj: wikipedia.org)

generální maskot her,
autor: Jože Trobec
(zdroj: heolympicdesign.com)

maskot lyžařských skoků
(zdroj: heolympicdesign.com)

plakát pro kandidaturu na hry
(zdroj: facebook.com/RSG.ba)

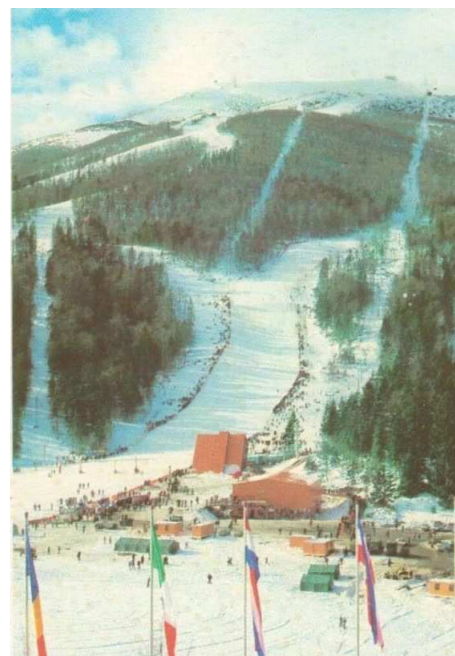
Historie zimních olympijských her 1984 v Sarajevu

Následně proběhla řada inspekcí mezinárodních odborníků, kteří měli posoudit reálnost sarajevských slibů a zhodnotit možnosti města. To trvalo až do 18. května, kdy MOV v Aténách přijal konečné rozhodnutí. Ve hře byla tři města: Sapporo, Göteborg a Sarajevo. V prvním kole získalo Sapporo 33 hlasů, Sarajevo 31 a Göteborg 10 hlasů, přičemž jeden hlas byl neplatný. Po vyřazení Göteborgu hlasovali členové MOV ve druhém kole mezi Sapporem a Sarajevem. V tomto souboji zvítězilo Sarajevo poměrem 39 ku 36 hlasům, čímž si zajistilo pořádání her. Lord Killanin oficiálně oznámil: „Sarajevo, Jugoslávie, bude hostit zimní olympijské hry v roce 1984“.

Gratulace se hrnuly ze všech stran a město se brzy stalo rozsáhlým stavenišťem, protože v době vítězství v soutěži mělo pouze jedno kluziště ve Skenderiji a skromné lyžařské středisko na Jahorině. Všechno ostatní bylo třeba postavit - a to rychle. Všechna sportovní zařízení byla dokončena a vybavena do podzimu 1982.

Díky 4 200 kolektivním a 1 200 000 individuálním dárcům ze země i ze zahraničí, spolu s brigádami mládeže a tisíci dobrovolníků, kteří se zapojili do příprav na olympiádu, Sarajevo úspěšně splnilo všechny úkoly a bylo připraveno na velký den - 8. února 1984. Na olympijském stadionu v Koševu přesně ve 14:30 ohlásily fanfáry začátek slavnostního ceremoniálu. Jménem organizátorů pozdravil hosty předseda organizačního výboru Branko Mikulić a prezident MOV Juan Antonio Samaranch s přáním všeho nejlepšího pro světovou olympijskou rodinu oznámil, že svět bude svědkem „největších her“ v Sarajevu. Poté předseda předsednictví SFRJ Mika Špiljak oficiálně zahájil zimní hry. Soutěže byly zahájeny o den dříve, přičemž symbolicky do světa vyslali silné univerzální a humanitární poselství starostové Sarajeva a Los Angeles, Uglješa Uzelac a Tom Bradley. Poselství znělo, že mír vládne mezi zeměmi a národy pro dobro mládeže, která nese plamen sportovních a humanitárních hodnot inspirovaných olympijskými hrami.

Zimní hry trvaly do 19. února. Zúčastnilo se jich celkem 49 zemí s 1 437 sportovci ve 39 disciplínách a 1 254 trenéry a funkcionáři. Akreditovalo se 7 825 novinářů a technických pracovníků ze 760 zpravodajských agentur a 67 televizních stanic. Celkem přišlo 696 000 diváků a 10 450 dobrovolníků se ze všech sil staralo o to, aby Sarajevo vypadalo kouzelně a aby zimní hry byly nejlépe zorganizované v historii zimních olympijských her.

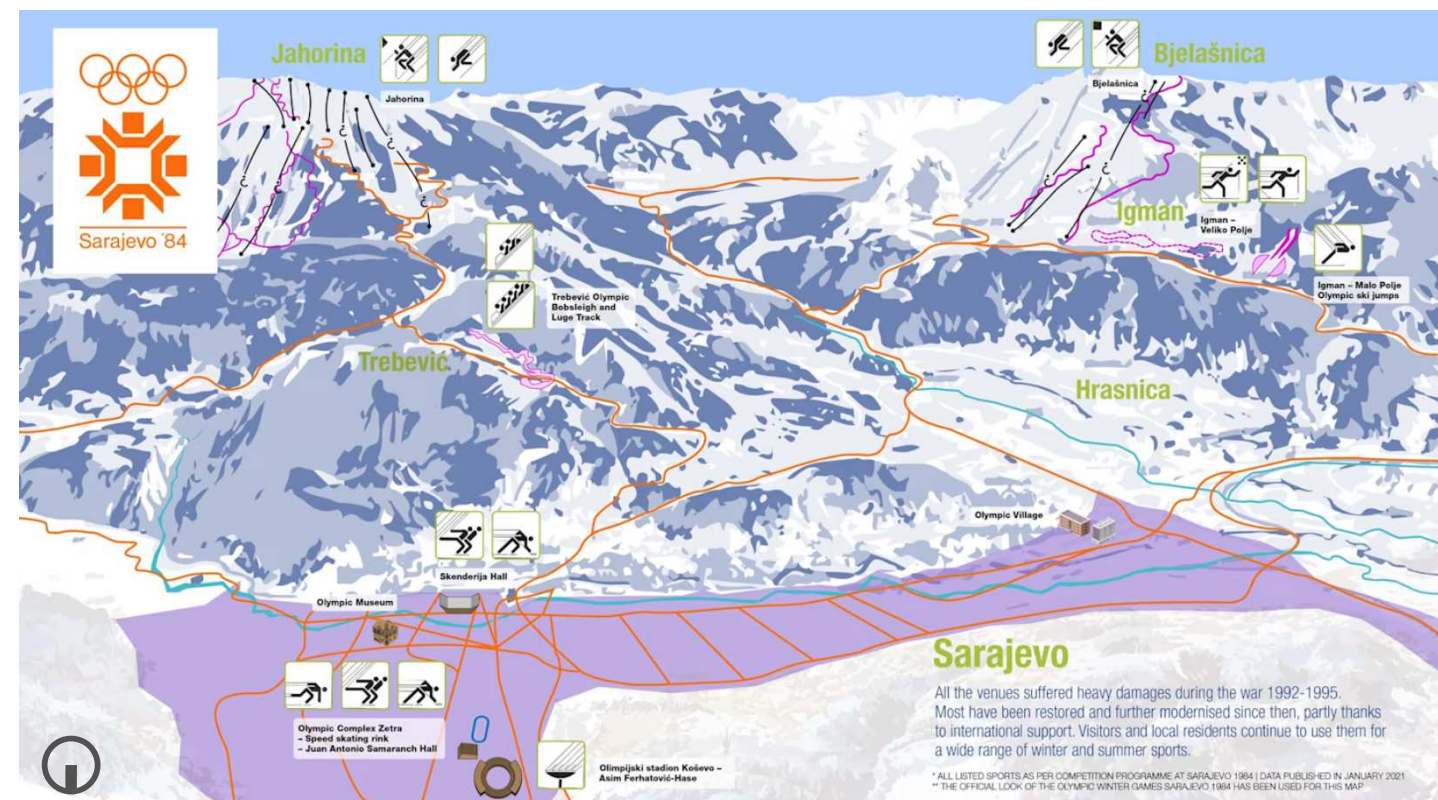
sjezdovky na hoře Bjelašnica
(zdroj: facebook.com/bosnae)

olympijský oheň
(zdroj: spomenikdatabase.org)

rychlobruslení vedle ol. haly Zetra
(zdroj: spomenikdatabase.org)

původní mapa sportovišť v Sarajevu
(zdroj: olympic.com)

den zahájení her, stadion Koševo
(zdroj: messynessychic.com)

Historie zimních olympijských her 1984 v Sarajevu

Zimní olympijské hry v Sarajevu v roce 1984 byly jedinečné v mnoha ohledech. Poprvé hostila takto prestižní událost socialistická země mimo Sovětský svaz, což přitáhlo pozornost celého světa. Malé město Sarajevo spojilo tradiční pohostinnost s moderním sportovním duchem a ukázalo svou multikulturní otevřenost. Jednou z nejunikátnějších vlastností těchto her byla blízkost všech sportovišť. Každé z nich se nacházelo maximálně 30 minut od centra města, což zjednodušilo logistiku a umožnilo návštěvníkům i sportovcům snadný přístup. Tato kompaktnost byla raritou mezi olympijskými hrami a přispěla k přátelské a živé atmosféře celé události.

Počet medailí

Pořadí	Země	Zlato	Stříbro	Bronz	Celkem
1	 Německá demokratická republika (GDR)	9	9	6	24
2	 Sovětský svaz (URS)	6	10	9	25
3	 Spojené státy americké (USA)	4	4	0	8
4	 Finsko (FIN)	4	3	6	13
5	 Švédsko (SWE)	4	2	2	8
6	 Norsko (NOR)	3	2	4	9
7	 Švýcarsko (SUI)	2	2	1	5
8	 Kanada (CAN)	2	1	1	4
8	 Západní Německo (FRG)	2	1	1	4
10	 Itálie (ITA)	2	0	0	2
11	 Velká Británie (GBR)	1	0	0	1
12	 Československo (TCH)	0	2	4	6
13	 Francie (FRA)	0	1	2	3
14	 Japonsko (JPN)	0	1	0	1
14	 Jugoslávie (YUG)	0	1	0	1
16	 Lichtenštejnsko (LIE)	0	0	2	2
17	 Rakousko (AUT)	0	0	1	1
Celkem		39	39	39	117

(zdroj: cs.wikipedia.org)

Počet medailí pro Československo podle disciplin

Medaile	Jméno	Sport	Disciplína
 Stříbro	Družstvo ČSSR	 lední hokej	lední hokej
 Stříbro	Květa Jeriová Gabriela Svobodová Blanka Paulů Dagmar Švubová	 běh na lyžích	štafeta 4 x 5 km
 Bronz	Květa Jeriová	 běh na lyžích	běh na 5 km
 Bronz	Olga Charvátová	 alpské lyžování	sjezd
 Bronz	Jozef Sabovčík	 krasobruslení	jednotlivci
 Bronz	Pavel Ploc	 skoky na lyžích	velký můstek

(zdroj: cs.wikipedia.org)

vysledky zimních olympijských her 1984 v Sarajevu

Kalendář soutěží

ÚC	Úvodní ceremoniál	•	Soutěžní den disciplíny	1	Finále disciplíny					Ukázkové disciplíny			ZC	Závěrečný ceremoniál	
Únor		7. Út	8. St	9. Čt	10. Pá	11. So	12. Ne	13. Po	14. Út	15. St	16. Čt	17. Pá	18. So	19. Ne	Finále
🏊 Ceremoniály			ÚC											ZC	
🎿 Alpské lyžování								1	1		2	1		1	6
🏂 Běh na lyžích				1	1		1	1		1	1		1	1	8
🎿 Biatlon						1			1			1			3
🛜 Boby					•	1						•	1		2
🏍 Krasobruslení					•		1	•	1	•	1		1		4
🏒 Lední hokej		•		•		•		•		•		•		1	1
🏊 Rychlobruslení				1	2		1	1	1	1	1		1		9
🎿 Lyžování handicapovaných						1									0
🛜 Saně				•	•	•	2			1					3
🎿 Severská kombinace						•	1								1
🏂 Skoky na lyžích							1						1		3
Celkem disciplín				2	3	2	7	3	4	3	5	2	5	3	39
Kumulativní součet				2	5	7	14	17	21	24	29	31	36	39	
Únor		7. Út	8. St	9. Čt	10. Pá	11. So	12. Ne	13. Po	14. Út	15. St	16. Čt	17. Pá	18. So	19. Ne	Finále

(zdroj: cs.wikipedia.org)

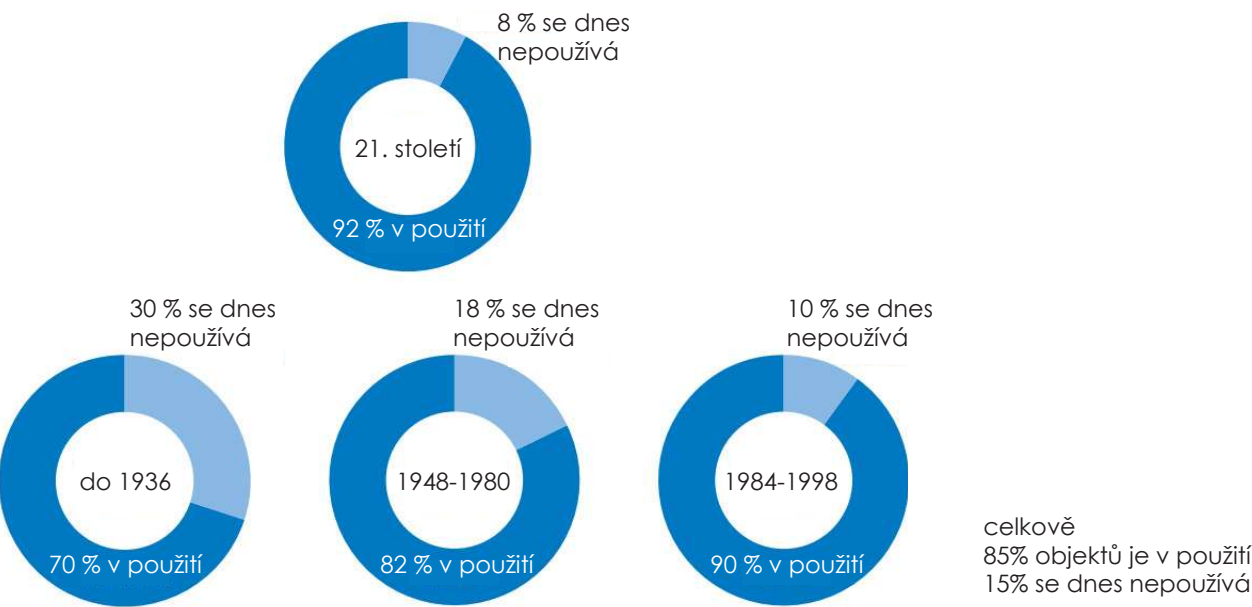
Hokej Československo vs USA (4:1)

(zdroj: bbc.com)

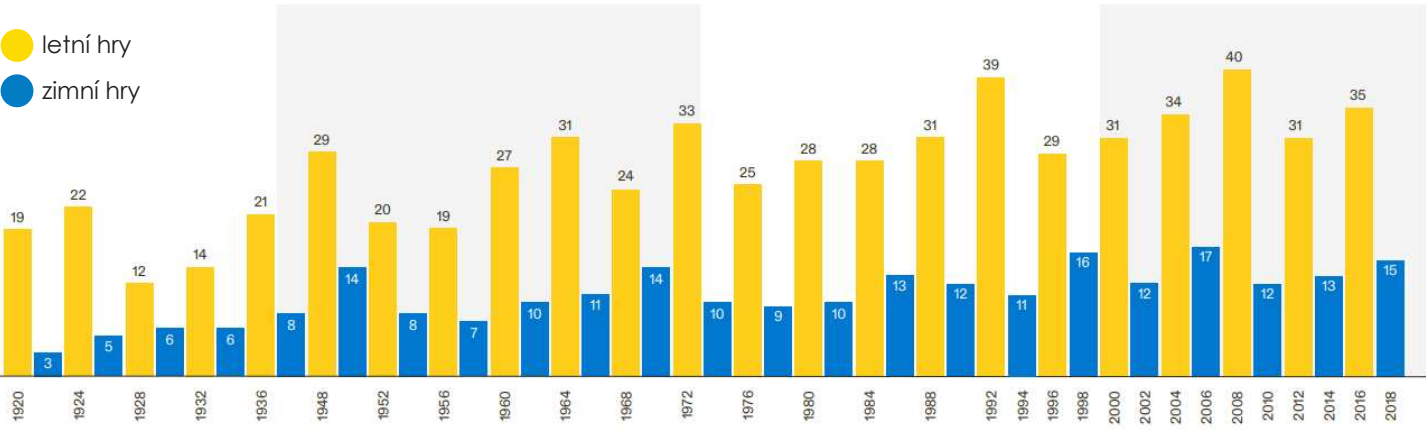
Využití objektů po skončení olympijských her obecně (letní a zimní hry)

Současné využití olympijských sportovišť podle doby konání

(zdroj: olympics.com)

Celkový počet objektů podle olympijských her

(zdroj: olympics.com)

Na 51 olympijských hrách od Atén 1986 do Pchjongčchangu 2018 bylo využito celkem 923 sportovišť. Z tohoto počtu bylo **817 stálých a 106 dočasných**.

Využití objektů po skončení olympijských her v Sarajevu

Sarajevo 1984 místa konání

Název místa konání	Klasifikace místa	Použití v době her	Současný stav
Skenderija Kulturní a Sportovní centrum	Stávající	Krasobruslení, lední hokej	V provozu
Stadion Koševo	Stávající	Zahajovací ceremoniál	V provozu (přestavěno)
Komplex Zetra - Stadion pro rychlobruslení	Novostavba	Rychlobruslení	V provozu (přestavěno)
Komplex Zetra - Olympijská hala	Novostavba	Krasobruslení, hokej, závěrečný ceremoniál	V provozu (přestavěno)
Mojmilo Olympijská vesnice	Novostavba	Ubytování sportovců	V provozu
Trebevićká olympijská bobová a sáňkařská dráha	Novostavba	Bobové závody, sáňkování	Nepoužívá se
Igman - Veliko Polje	Novostavba	Běh na lyžích, severská kombinace	V provozu
Igman - Skokanské můstky	Novostavba	Skoky na lyžích, severská kombinace	Nepoužívá se
Bjelašnica	Novostavba	Alpské lyžování	V provozu
Jahorina	Novostavba	Alpské lyžování	V provozu

(zdroj: olympics.com)

Z deseti sportovišť pro zimní olympijské hry v Sarajevu jich bylo 8 nově postaveno a jediná sportoviště, která se dnes nepoužívají, jsou skokanské můstky na hoře Igman a bobová dráha na hoře Trebević.

* mapu umístění jednotlivých sportovišť viz strana 23. vazba města na řešení území a olympijské objekty

Historie skokanských můstků v Sarajevu

Umístění:
Igman, Hadžići, Bosna a Hercegovina

Vedoucí architekt(i):
Janez Gorišek & Vlado Gorišek

Rok otevření:
1979-1982

Současný stav:
Zničený, v ruinách

Na svazích hory Igman s výhledem na pole „Malo polje“ neboli „Malá louka“ (přibližně 15 km jihozápadně od centra Sarajeva) se nachází pozůstatky zimního olympijského areálu pro skoky na lyžích z roku 1984. Tento rozlehlý komplex byl postaven speciálně pro tyto olympijské hry a jeho výstavba byla zahájena brzy poté, co Sarajevo v roce 1977 vyhrálo nabídku na pořádání zimních olympijských her. Z dvanácti předložených návrhů byl k výstavbě vybrán koncept olympijského skokanského můstku, který předložili slovinští bratři Janez Gorišek a Vlado Gorišek, kteří byli v té době nejen velmi uznávanými architekty a inženýry pro svou práci na výstavbě skokanských areálů po celém světě, ale oba byli také vynikajícími skokany na lyžích (Janez se zúčastnil zimních olympijských her v Cortině d'Ampezzo v roce 1956). Areál Igman Ski Jump, dokončený v prosinci 1982, se skládá ze dvou základních můstků: velkého můstku (s bodem K 112 m) a menšího můstku (s bodem K 90 m). Skokanské můstky byly orientovány paralelně vedle sebe, což vedlo k potřebě pouze jednoho rozhodcovského pavilonu. Metody a technologie, které bratři Goriškové a jejich konstrukční tým do této dvojice skokanských můstků začlenili, byly na svou dobu nesmírně inovativní a tyto konstrukční přístupy se v následujících desetiletích staly průmyslovým standardem pro konstrukci skokanských můstků. Kromě skokanských můstků navrhli bratři Goriškové také pomocné budovy v okolí můstků (například lyžařské centrum, pavilon rozhodčích a další), které byly vytvořeny v modernistickém architektonickém stylu šikmých a hranatých prvků, jež doplňovaly dramatickou formu samotných můstků a plynule do ní zapadaly.

skokanské můstky během her v roce 1984
(zdroj: spomenikdatabase.org)

skokanské můstky v roce 1984
(zdroj: spomenikdatabase.org)

skokanské můstky v roce 2024
(zdroj: spomenikdatabase.org)

Historie skokanských můstků v Sarajevu

Výběr lokality

Většina dosavadních organizátorů olympijských her se spoléhala na tradici při výstavbě sportovišť, na kterých již byla pořádána velká mezinárodní klání. Při stavbě můstků pro XIV. zimní olympijské hry v Sarajevu existovaly jen minimální zkušenosti, zejména při výběru lokality a využití můstků v zimním období. Výběr lokality byl ovlivněn řadou faktorů: vzdáleností od olympijské vesnice, tloušťkou a délkou trvání sněhové pokrývky, znečištěním vzduchu (smog, mlha), intenzitou a směrem větru, orientací můstků (severovýchod), přístupností, možností výstavby kompletního centra, využitím po olympijských hrách, terénními podmínkami pro efektivní výstavbu, kvalitou terénu, atraktivitou objektu, začleněním do urbanistické koncepce všech sportovišť.

Na základě těchto kritérií, po důkladných studiích a analýzách, bylo vybráno Malo Polje na Igmanu. Vzdálenost od olympijské vesnice činí 32 km. Přístup k můstku je zajištěn hlavní silnicí. Nadmořská výška 1 200 m zaručuje dostatečnou tloušťku sněhové pokrývky od listopadu do března při nízkých teplotách. Díky amfiteatrálnímu tvaru Malého Polje a přítomnosti lesů je objekt dobře chráněn. Poloha můstků je severovýchodní, a atraktivita objektu může výrazně přispět k jeho využití po olympijských hrách. Všechna sportoviště na Bjelašnici a Igmanu jsou propojena 6 km dlouhou silnicí. Sportoviště protínají všechny nezbytné inženýrské sítě (vodovod, kanalizace, elektřina atd.). Podélný sklon terénu 18–20 % umožnil ideální začlenění můstků do stávajícího terénu a racionální výstavbu.

Plánování okolí můstků

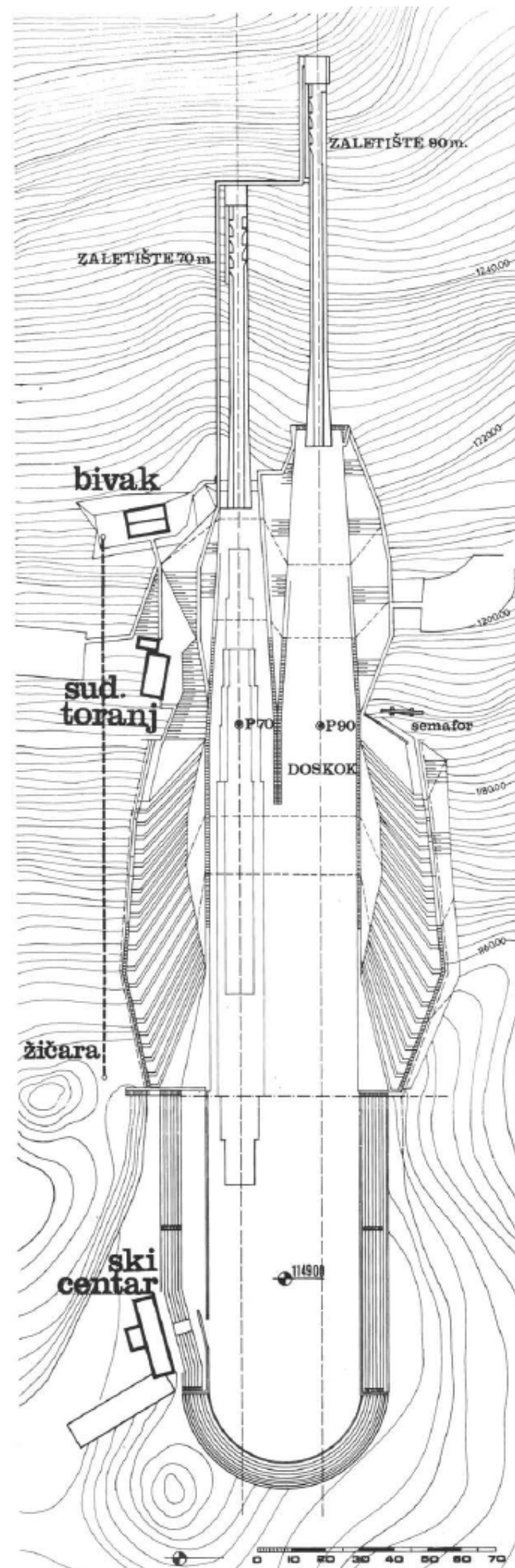
Amfiteatrální tvar Malého Polje s poloměrem přibližně 1 km umožnil jedinečné řešení skokanských můstků s doprovodnými objekty. Podél okraje přírodní kotliny, v úrovni odrazových můstků, vedla přístupová cesta na Igman s parkovišti, která byla vytvořena z přebytků materiálu při rozšiřování a úpravě stávající lesní cesty. Na severovýchodních svazích, které se zvedaly nad přírodní kotlinou, byly umístěny skokanské můstky. Přístupové komunikace vedly z obou stran k věži rozhodčích, kde končily parkovišti pro organizátory, závodníky a servisní služby. Pro propojení těchto komunikací sloužil tunel, který vedl přes vyvýšeninu hlavní komunikace k odrazovému můstku malého skokanského můstku. Vzdálenost bivaku pro závodníky činila 46 m na šířku a přibližně 125 m na délku. Podél dopadu byly vytvořeny liniové tribuny vyrobené z betonových prvků Lx profilů, přičemž horizontální plochy byly humusovány a zatravněny. Na tribunách a přilehlých plochách pro diváky se mohlo usadit přibližně 20 000 návštěvníků, a v přírodním amfiteatrálním hledišti dalších 10 000. Všechny doprovodné objekty byly umístěny na levé straně skokanských můstků, aby se využívalo slunečního světla a komunikace byly využívány výhradně organizátory a závodníky.

skokanské můstky v roce 1984
(zdroj: magazín Arhitektura i urbanizam 94/95)

skokanské můstky v roce 1984
(zdroj: magazín Arhitektura i urbanizam 94/95)

původní situace skokanských můstků
(zdroj: magazín Arhitektura i urbanizam 94/95)

Architektura olympijských a doprovodných objektů v Sarajevu

stavby postavení za účelem ZOH 1984

olympijská hala Zetra, Sarajevo
z roku 1983, stále v provozu pro různé sporty a manifestace
architekti: Lidumil Alikalfić & Dušan Đapa
(zdroj: spomenikdatabase.org)

stadion Koševo, Sarajevo
z roku 1947, renovace 1966 a 1983, stále v provozu
architekti: Vaso Todorović & Anatolij Kirjakov (1947),
Lidumil Alikalfić & Dušan Đapa (za rekonstrukci z 80. let).
(zdroj: spomenikdatabase.org)

startovní místo olympijské bobové dráhy, hora Trebević
z roku 1982, mimo provoz
architekt: Gorazd Buča
(zdroj: spomenikdatabase.org)

olympijská bobová a sáňkařská dráha, hora Trebević
z roku 1982, mimo provoz
architekt: Gorazd Buča
(zdroj: spomenikdatabase.org)

hotel Igman, hora Igman
z roku 1983, dnes mimo provoz
architekt: Ahmed Džuvic
(zdroj: spomenikdatabase.org)

hotel Vučko, hora Jahorina
z roku 1983, dnes mimo provoz
architekt: Zlatko Ugljen
(zdroj: spomenikdatabase.org)

stavby postavení za účelem ZOH 1984

Hotel Holiday Inn, Sarajevo
z roku 1983, stále v provozu
architekt: Ivan Štraus
(zdroj: gdb.rferl.org)

Budova rozhlasu a televize Sarajevo (RTV), Sarajevo
z roku 1983, stále v provozu
architekt: Milan Kušan & Branko Bulić
(zdroj: spomenikdatabase.org)

olympijská vesnice Mojmiro, Sarajevo
z roku 1983, stále v provozu jako bytové domy
architekt: Milan Medić
(zdroj: spomenikdatabase.org)

olympijská vesnice Dobrinja, Sarajevo
z roku 1983, stále v provozu jako bytové domy
architekt: Milan Medić
(zdroj: spomenikdatabase.org)

sportovní centrum Skenderija, Sarajevo
z roku 1969, stále v provozu jako sportovní areál
původním účelem nebylo ZOH84
architekti: Živorad Janković & Slava Malkin
(zdroj: skenderija.ba)

hotel Famos, hora Bjelašnica
z roku 1983, dnes mimo provoz
architekti: Slobodan Jovandić & Duška Jovandić
(zdroj: spomenikdatabase.org)

Valeční období 1992 - 1995

Sarajevo před válkou

Před vypuknutím války bylo Sarajevo jedním z nejvíce multikulturních měst v Jugoslávii. Bylo to místo, kde vedle sebe žili Bosňáci, Srbové, Chorvati a další etnické skupiny. Tato různorodost byla oslavována během zimních olympijských her v roce 1984. Olympiáda nejen zvýšila prestiž města, ale také přinesla moderní sportovní infrastrukturu, včetně skokanských můstků na Igmanu, bobové dráhy na Trebevići a dalších sportovišť, která přitahovala turisty a sportovce z celého světa.

Válka v Bosně a Hercegovině (1992–1995)

Válka v Bosně a Hercegovině byla jedním z nejkrvavějších konfliktů v Evropě po druhé světové válce. Konflikt vypukl v roce 1992 po rozpadu Jugoslávie, kdy Bosna a Hercegovina vyhlásila nezávislost. Tento krok vyvolal ostrý odpor bosenských Srbů, podporovaných Srbskem a Jugoslávskou lidovou armádou. Konflikt měl etnický charakter a zahrnoval tři hlavní strany: Bosňáky (bosenské muslimy), bosenské Chorvaty a bosenské Srby. Válka byla poznamenána masivními násilnostmi, válečnými zločiny, etnickými čistkami a genocidou, přičemž nejhorší zločin byl masakr v Srebrenici v roce 1995. Konflikt si vyžádal více než 100 000 obětí a přinutil přes dva miliony lidí opustit své domovy. Mírová dohoda z Daytonu, podepsaná v prosinci 1995, ukončila válku a vytvořila složitý politický systém v zemi, rozdělující ji na dvě entity: Federaci Bosny a Hercegoviny a Republiku Srbskou.

Obléhání Sarajeva (1992–1996)

Obléhání Sarajeva bylo jednou z nejtragičtějších epizod války v Bosně a Hercegovině. Město, které před válkou bylo symbolem multikulturního soužití, se stalo válečnou zónou. Obléhání začalo 5. dubna 1992, kdy jednotky bosenských Srbů obklíčily město. Z okolních hor ostřelovaly Sarajevo těžkým dělostřelectvem, raketami a minomety, což způsobovalo zničení obytných budov, nemocnic, škol a historických památek. Každodenní život obyvatel se proměnil v boj o přežití. Zásoby vody a jídla byly omezené, elektřina a topení byly často nedostupné. Lidé sbírali dřevo na topení a pěstovali zeleninu v městských parcích. Sarajevský tunel, známý jako „Tunel naděje“, byl vybudován v roce 1993 pod letištěm, které bylo pod kontrolou OSN. Tunel sloužil jako životně důležitá spojnice mezi obleženým městem a územím kontrolovaným bosenskou vládou. Tímto úzkým průchodem byly do města pašovány potraviny, léky a zbraně, a zároveň umožňoval lidem utéct. Obléhání skončilo v únoru 1996, po podpisu Daytonské dohody. Zůstalo po něm zničené město, více než 11 000 mrtvých, z toho přibližně 1 600 dětí, a nevyčíslitelná traumata přeživších. Obléhání Sarajeva je dnes považováno za symbol nejen utrpení, ale i lidské odvahy a vytrvalosti.

stadion Koševo a komplex Zetra před zahájením her v roce 1984
zdroj: klix.ba

stadion Koševo a komplex Zetra během válečného období
zdroj: zpravy.aktualne.cz

Váleční obdoby 1992 - 1995

Válečné využití olympijských objektů

Olympijské objekty, původně určené k mírovému sportovnímu soupeření, se během války staly součástí konfliktu. Bobová dráha na hoře Trebević, která byla jedním z vrcholů olympijských her, byla využívána jako opevnění a základna pro dělostřelecké útoky. Skokanské můstky na Igmanu byly rovněž zasaženy válkou a jejich okolí bylo zaminováno. Další sportoviště byla přeměněna na vojenské základny nebo byla opuštěna a postupně chátrala. Mnohá z těchto míst se stala symboly kontrastu mezi slávou olympijských her a hrůzami války. Například Olympijský komplex Zetra, který sloužil během olympiády jako hlavní dějiště soutěží, byla během konfliktu částečně zničena a sloužila jako provizorní márnice a nemocnice.

Kvůli obléhání Sarajeva a neustálému bombardování bylo pro obyvatele obtížné pohřbívat zemřelé na tradičních hřbitovech. Obyvatelé hledali bezpečnější lokality blíže svým domovům. Jedním z takových míst se stala plocha vedle Zetry, kde byly pohřbívány oběti konfliktu, ať už civilisté, nebo vojáci. Když obléhání v roce 1996 skončilo, Sarajevo bylo v ruinách. Většina infrastruktury, včetně olympijských objektů, byla vážně poškozena nebo zcela zničena. Počet obětí byl devastující; během obléhání přišlo o život více než 11 000 lidí, včetně mnoha dětí. Z ekonomického a kulturního hlediska byla válka pro město obrovským krokem zpět.

Obnova a význam olympijského dědictví

Po skončení války se Bosna a Hercegovina začala pomalu zotavovat. Obnova olympijských objektů byla vnímána jako symbol naděje a návratu k normálnímu životu. Některá sportoviště byla renovována, aby mohla být znovu využívána, zatímco jiná zůstávají jako memento války. Například bobová dráha na Trebevići je dnes pokryta graffiti a slouží jako turistická atrakce a připomínka konfliktu.

Olympijské hry z roku 1984 a jejich duch jednoty jsou dodnes připomínány jako zlatá éra Sarajeva. Město se snaží znovu vybudovat svůj status kulturního a sportovního centra regionu. Obnova olympijských míst a pořádání sportovních akcí je důkazem odolnosti obyvatel Sarajeva, kteří překonali jednu z nejtemnějších kapitol své historie.

Historie války v Sarajevu je tragickým příběhem o tom, jak se město plné naděje a jednoty stalo symbolem utrpení. Válečné období však také ukázalo sílu lidského ducha a schopnost obnovy. Olympijské objekty, kdysi svědci mírového soupeření, se staly svědky války a následně i znovuzrození města. Sarajevo dnes slouží jako připomínka důležitosti míru a hodnot, které olympijské hry představují.

olympijská vesnice v roce 1984
zdroj: spomenikdatabase.org

olympijská vesnice během válečného období
zdroj: gettyimages.com by Tom Stoddart

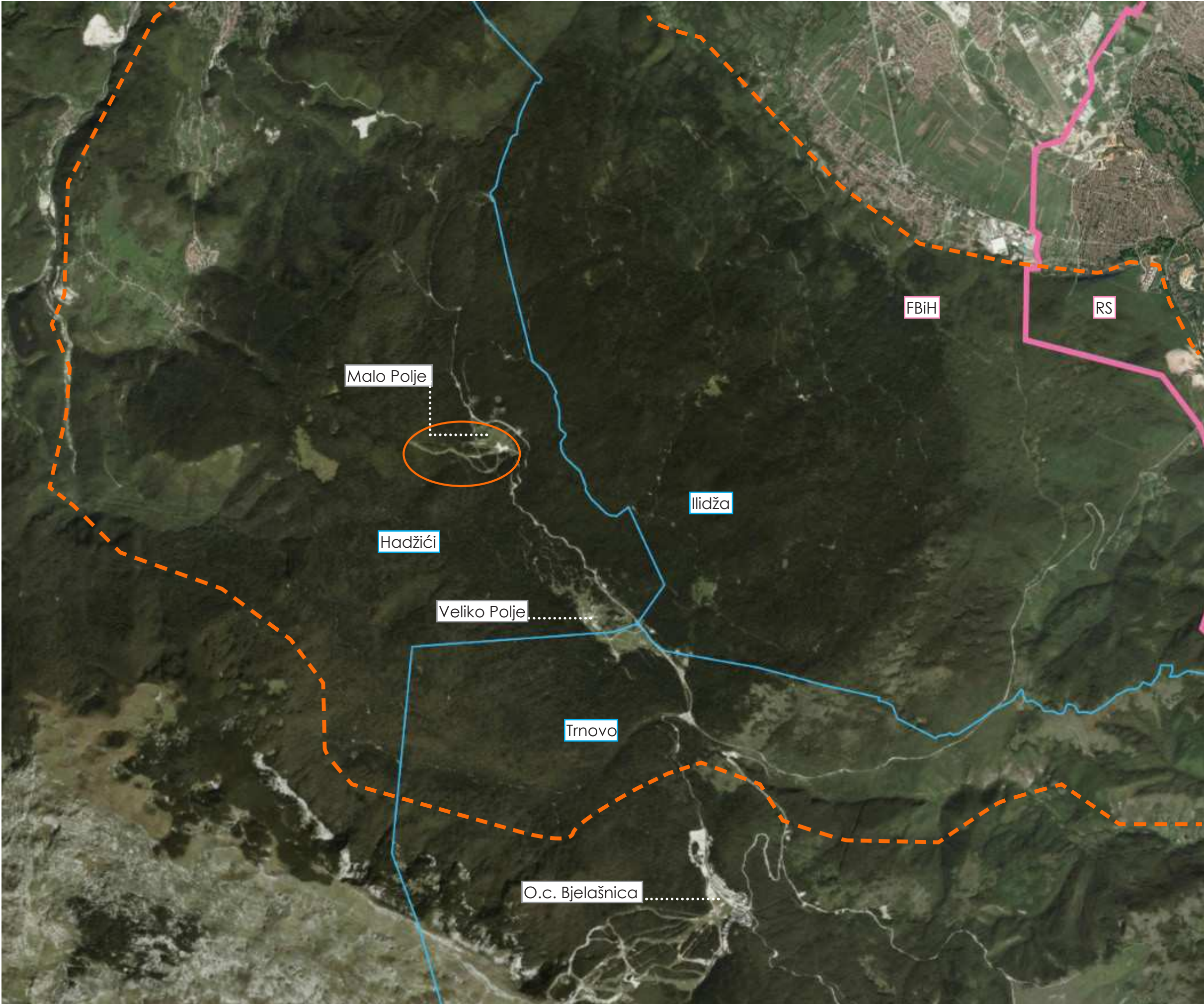
hotel Holiday inn, symbol města a sídlo olympijského výboru, v roce 1984
zdroj: spomenikdatabase.org

hotel Holiday inn během válečného období
zdroj: spomenikdatabase.org

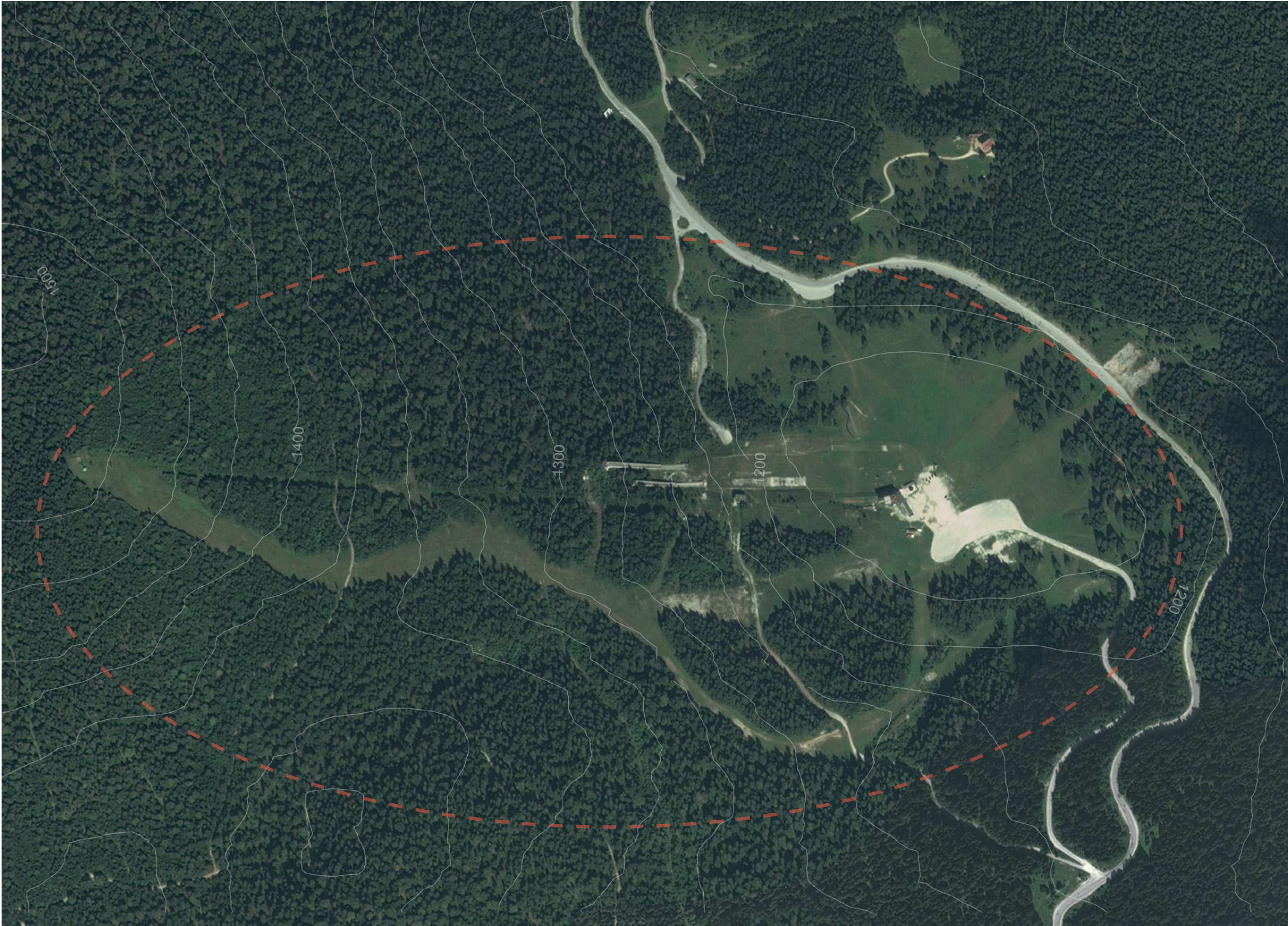
současný stav

- Legenda**
- řešení území - Malo Polje
 - širší zajmové území - hora Igman
 - hranice obci
 - Hadžići obec
 - hranice entitetů
 - FBiH Federace Bosny a Hercegoviny
 - RS Republika Srbská

ortofoto zdroj: katastar.ba
Malik Čatović

- Legenda**
- řešení území - Malo Polje
 - vrstevnice po 25 m

ortofoto zdroj: katastar.ba

ortofoto zdroj: katastar.ba

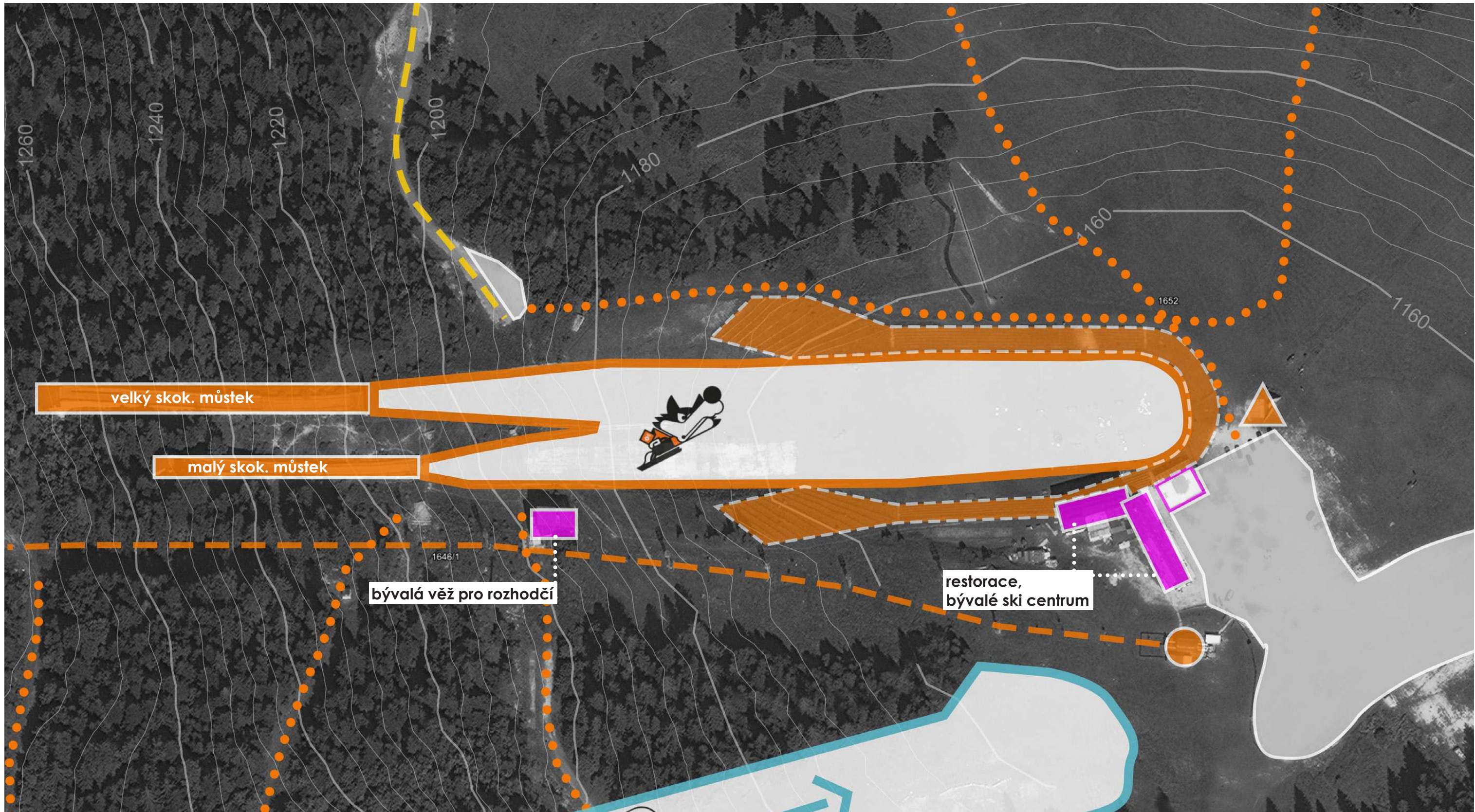

- Legenda**
- řešení území - Malo Polje
 - skokanské můstky
 - vrstevnice po 25 m
 - dopadový můstek a doskočiště skokanských můstků
 - lyžařská sjezdovka, která slouží především k tréninku a výcviku
 - regionální silnice
 - vedlejší silnice
 - pěší trasy
 - lanovka vedoucí na vrchol sjezdovky
 - travnaté louky (pikniková oblast)
 - plochy pro sáňkování v zimě
 - lesní plochy
 - budovy
 - horská chata
 - parkoviště

ortofoto zdroj: katastar.ba

ortofoto zdroj: katastar.ba

Legenda

- vrstevnice po 5m
- skokanské můstky
- dopadový můstek a doskočiště skokanských můstků
- tribuny skokanských můstků
- lyžařská sjezdovka, která slouží především k tréninku a výcviku
- úsilnice vedoucí ke skokanským můstkům
- pěší trasy - neupravené a neznačené cesty

- lanovka vedoucí na vrchol sjezdovky
- budovy
- parkoviště
- dřevěná terasa
- provozní budova lanovky
- olympijské stupně vítězů

Vlastnické vztahy - katastr nemovitosti

parcelní číslo: **1652**
název pozemku: **Malo Polje**
obec: **Lokve**
katastrální území: **Hadžići**
výměra [m2]: **139760 m2**
druh pozemku: **pastvina 3. třídy**
vlastník pozemku: **KJP „Sarajevo-šume“**

parcelní číslo: **1646/1**
název pozemku: **Ravna Vala**
obec: **Lokve**
katastrální území: **Hadžići**
výměra [m2]: **21375744 m2**
druh pozemku: **les 1.-5. třídy**
vlastník pozemku: **KJP „Sarajevo-šume“**

parcelní číslo: **1653**
název pozemku: **Malo Polje**
obec: **Lokve**
katastrální území: **Hadžići**
výměra [m2]: **16215 m2**
druh pozemku: **les 2. třídy**
vlastník pozemku: **KJP „Sarajevo-šume“**

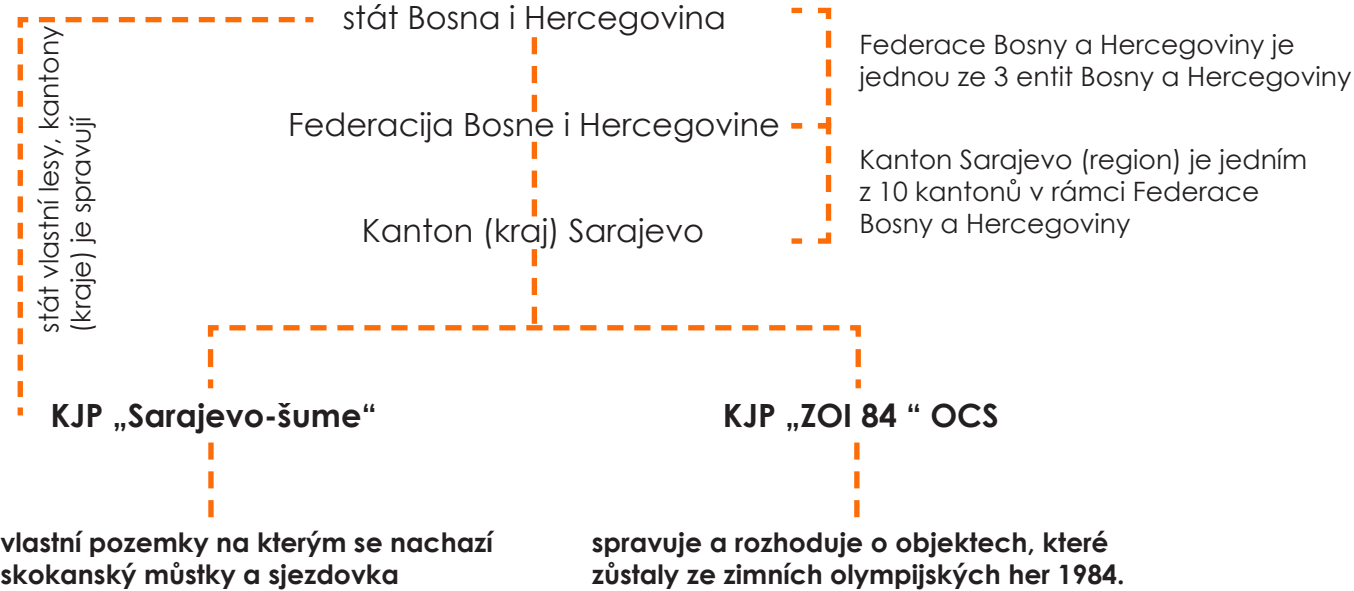
KJP „Sarajevo-šume“
- Kantonální veřejný podnik pro státní správu lesů

správce skokanských můstků a lyžařské sjezdovky:
KJP ZOI 84 OCS
- Olympijské středisko Sarajevo, právní nástupce organizačního výboru XIV zimních olympijských her, který spravuje lyžařské středisko Bjelašnica - Igman.

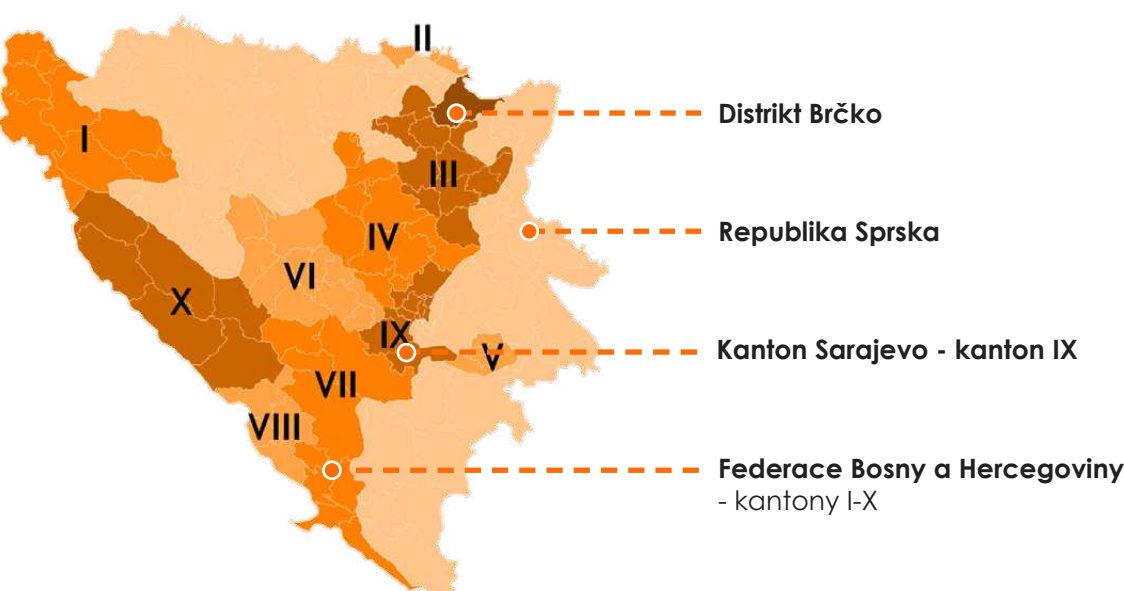

ortofoto zdroj: katastar.ba

Organizační struktura vlastnictví skokanských můstků a okolí

Bosna a Hercegovina

Limity územního plánování v lesích

Zakázané činnosti v lesích dle zákona o lesích KS:

Výstavba budov: V ochranných pásmech lesa není bez výjimky povolena výstavba obytných, obchodních nebo průmyslových budov, s výjimkou infrastrukturních zařízení nezbytných pro ochranu přírody (např. pozorovatelný, stezky).

Využívání zdrojů: Intenzivní využívání lesních zdrojů, jako je komerční těžba dřeva, těžba nerostů nebo odvodňování, je zakázáno.

Lov a rybolov: Jsou přísně omezeny nebo zakázány, pokud nejsou prováděny v rámci kontrolovaných ochrannářských opatření.

Znečištění životního prostředí: Je zakázáno skládkování odpadů, znečišťování vodních toků, používání pesticidů nebo jiných škodlivých látek.

Pohyb motorových vozidel: Pohyb motorových vozidel mimo vyznačené cesty a stezky je zakázán, aby se zabránilo ničení půdy a rušení volně žijících živočichů.

Odlesnění: odlesnění nebo trvalou změnu účelu lesních pozemků, které lze povolit, pokud platný územní plán počítá s jejich využitím k jiným účelům.

Kácení, vytrhávání nebo jakékoli poškozování: Smrku omorika (*Picea omorika* (Pančić) Purk.), tisů obecného (*Taxus baccata* L.), lísky obecné (*Corylus colurna* L.), javoru horského (*Acer heldreichii* Orph.), borovice horské (*Pinus mugo* Turra), olše zelená (*Alnus viridis* (Chaix) Lam. & DC.), borovice morušová (*Pinus heldreichii* Christ.), nažka (*Teria ramentacea* (Sieber) Presl), cesmína (*Ilex aquifolium*), lýkovec vonný (*Daphne laureola*) a měkkýš (*Ruscus hippoglossum*), pokud není nutné pěstební a asanační kácení.

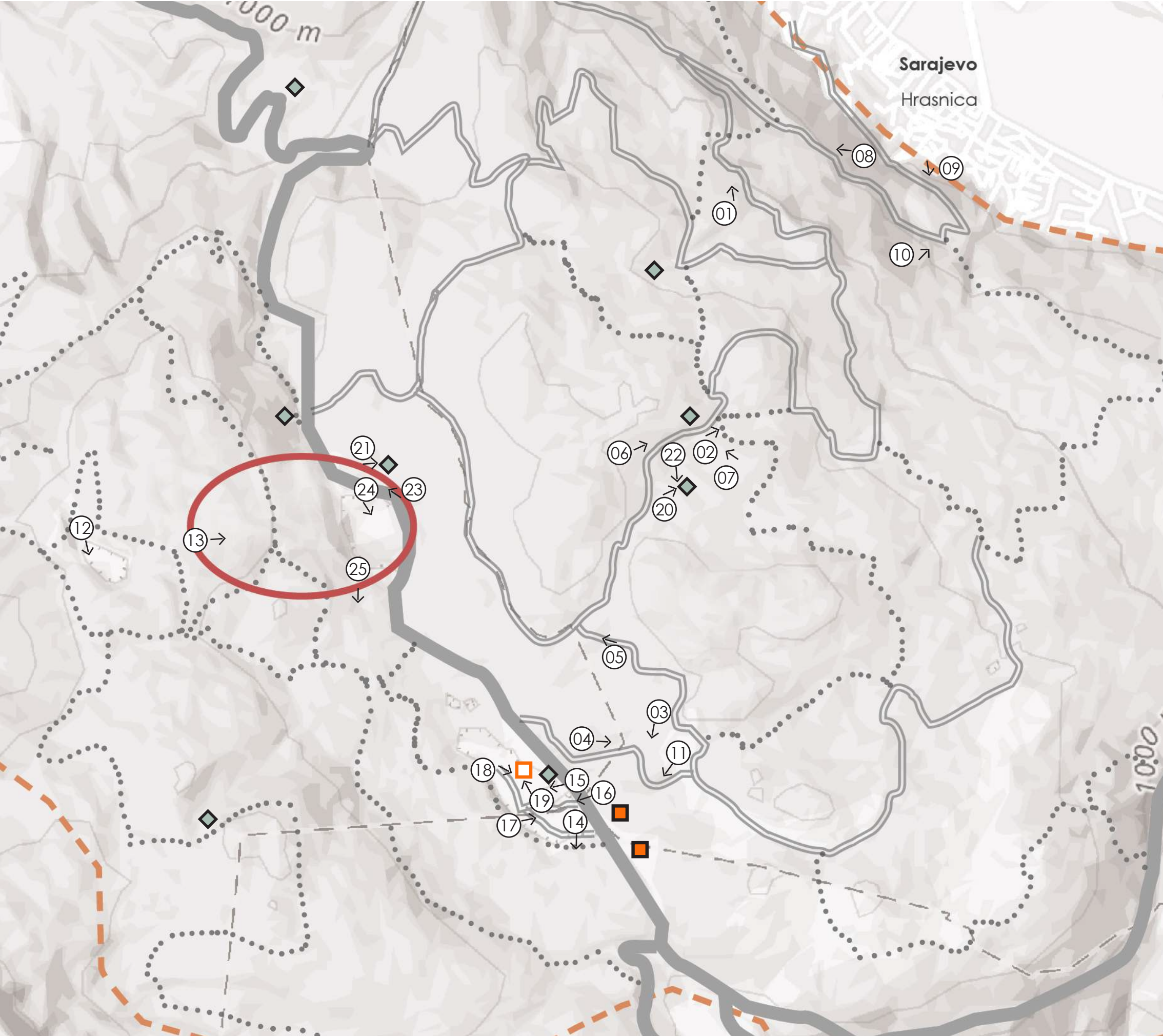
Ochranná pásma lesů dle typu budovy:

1. Obytné budovy: 50 metrů
2. Průmyslové budovy a zařízení: 300 metrů Vyžaduje se posouzení vlivu na životní prostředí (EIA).
3. Zemědělské stavby (farmy, skleníky): 100 metrů
4. Veřejná infrastruktura (silnice, železnice, vodovod)
U místních a regionálních silnic je minimální ochranné pásmo 30 metrů.
Hlavní silnice a železnice: 50 metrů
Existují výjimky, pokud je infrastruktura budována pro potřeby lesního hospodářství nebo údržby lesa.
5. Turistická a rekreační zařízení
Menší zařízení, jako jsou horské chaty: 50 metrů.
Větší hotely, restaurace a podobná zařízení: 100 metrů.

fotodokumentace

Mapa focení - širší zájmové území

Legenda

- území hory Igman - širší zájmové území
- řešení území - Malo Polje
- vrstevnice po 1000 m

Doprava

- regionalní silnice
- lesní cesty - upravené a vyznačené (ve většině případů makadamový povrch, v méně případech asfaltový povrch)
- lesní cesty - neupravené, jen pěší přístupnost a a většinou nevyznačené, zemní povrch

Obslužnost

- hotel Monti Veliko Polje
- ruiny olympijských hotelů
- horská chata

ortofoto zdroj: katastar.ba

Legenda

- řešení území - Malo Polje
- vrstevnice po 25 m

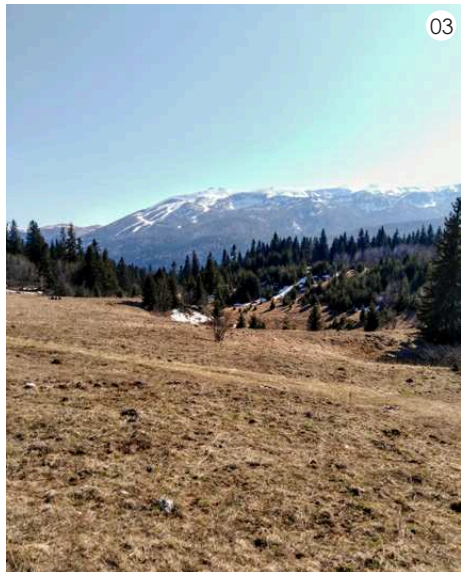
Současný stav - fotografie

značení pěší / cyklo trasy
(zdroj: vlastní)

staré značení
(zdroj: vlastní)

pohled na horu Bjelašnica na jaro
(zdroj: vlastní)

právě probíhající rekonstrukce lesní cesty, která vznikla během války
(zdroj: klix.ba)

lesní cesta na jaro
(zdroj: vlastní)

lesní cesta na jaro
(zdroj: vlastní)

lesní cesta v létě
(zdroj: vlastní)

lesní cesta s výhledem na horu Bjelašnicu na jaro
(zdroj: vlastní)

náhorní plošina Lokavski čairi, nachází se nad řeš. území
(zdroj: google.com/maps)

lesní cesta v létě vedoucí k horské chatě
(zdroj: vlastní)

lesní cesta s výhledem na město
(zdroj: vlastní)

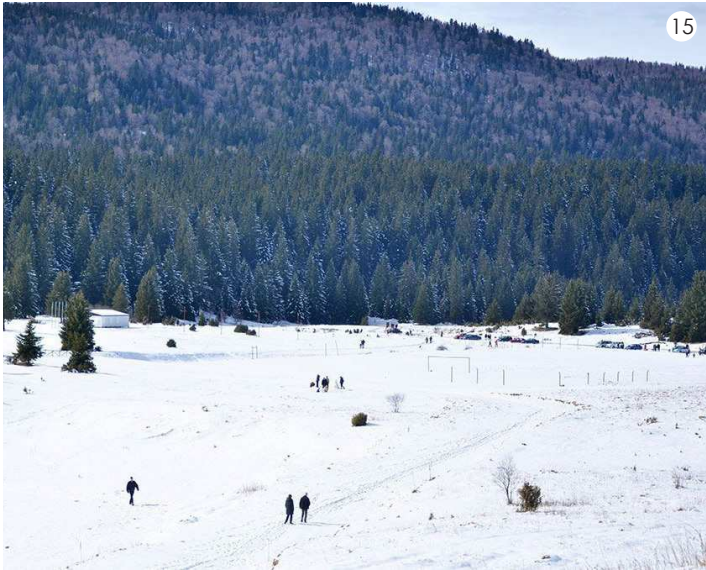

pohled z lanovky v řešeném území
(zdroj: google.com/maps)

Současný stav - fotografie

Veliko Polje a pohled na horu Bjelašnicu
(zdroj: dinarskogorje.com)

jedlové a smrkové lesy v letě
(zdroj: sarajevo.travel)

horská chata Hrasnički stan
(zdroj: bracobabic.com)

horská chata Malo Polje
(zdroj: bracobabic.com)

Veliko Polje během svátku 1. května
(zdroj: klix.ba)

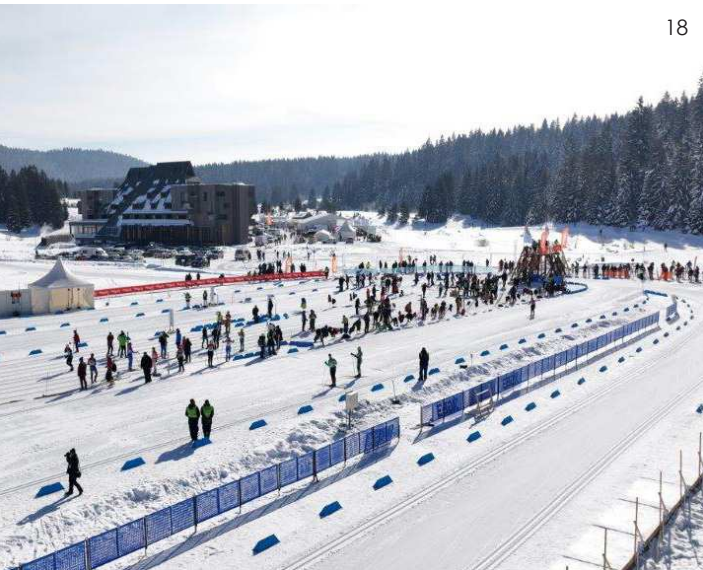
Veliko Polje během svátku 1. května
(zdroj: klix.ba)

lesní cesta k horské chatě Hrasnički stan v zimě
(zdroj: bracobabic.com)

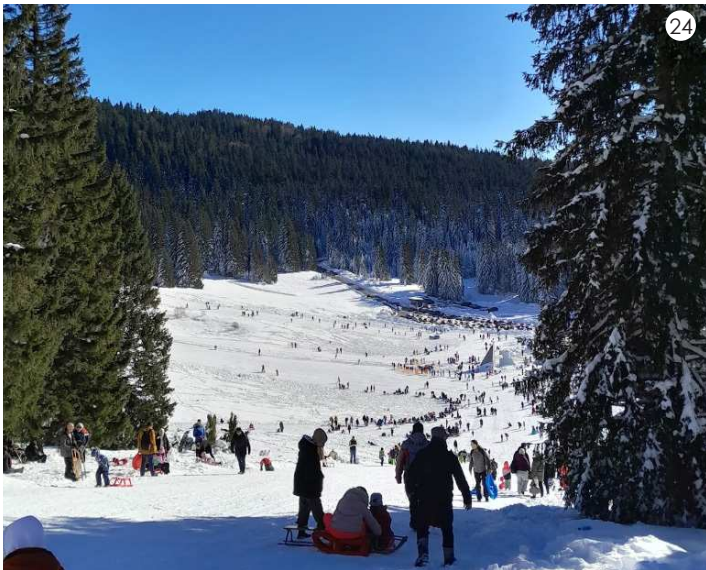
regionalní silnice v zimě a parkoviště v blízkosti ř. území
(zdroj: vlastní)

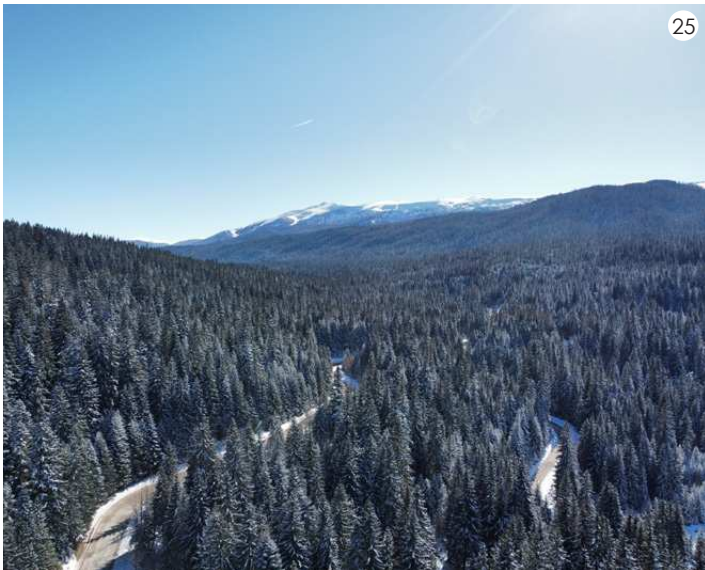
Veliko Polje lyžařská běžecká dráha
(zdroj: visitbih.ba)

Veliko Polje hotel Monti
(zdroj: klix.ba)

Malo Polje v zimě
(zdroj: google.com/maps)

jedlosmrkové lesy a výhled na horu Bjelašnica
(zdroj: vlastní)

Současný stav - fotografie

víkend v lednu - lyžařská a rekreační návštěvnost (zdroj: mojawebtv.bhtelecom.ba)

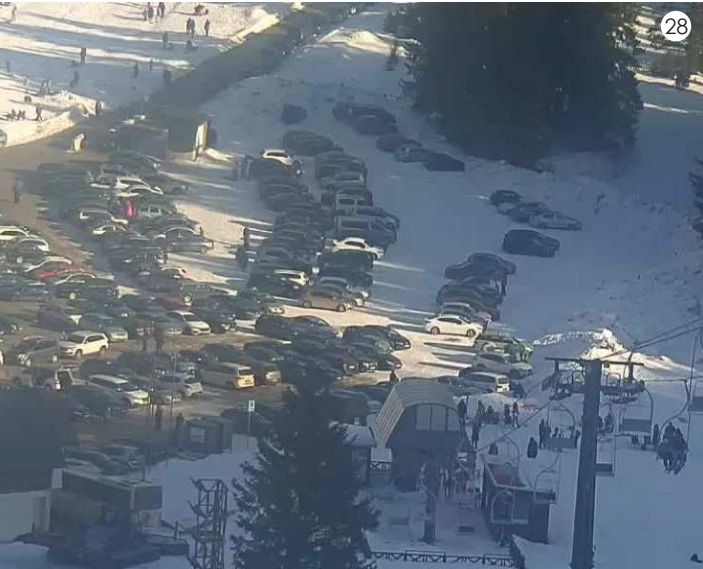
víkend v únoru - lyžařská a rekreační návštěvnost (není) (zdroj: vlastní)

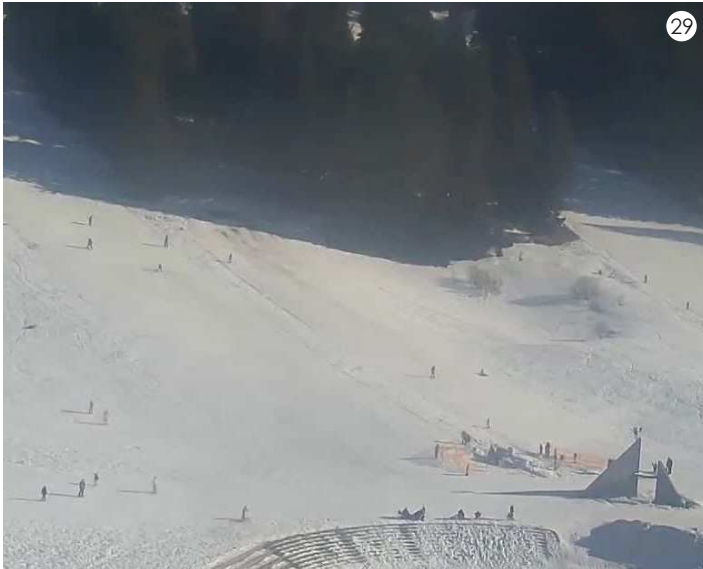
pohled na skokanské můstky z lesa od jihu (zdroj: bracobabic.com)

pohled z vrchu skokanského můstku (zdroj: exploringwithkatie.com)

víkend v lednu - parkoviště (zdroj: mojawebtv.bhtelecom.ba)

víkend v lednu - sáňkování (zdroj: mojawebtv.bhtelecom.ba)

pohled na dolní stranu skokanského můstku (zdroj: exploringwithkatie.com)

interiér skokanského můstku (zdroj: exploringwithkatie.com)

skokanské můstky a okolí v zimě během sezony (leden) (zdroj: krajinatour.ba)

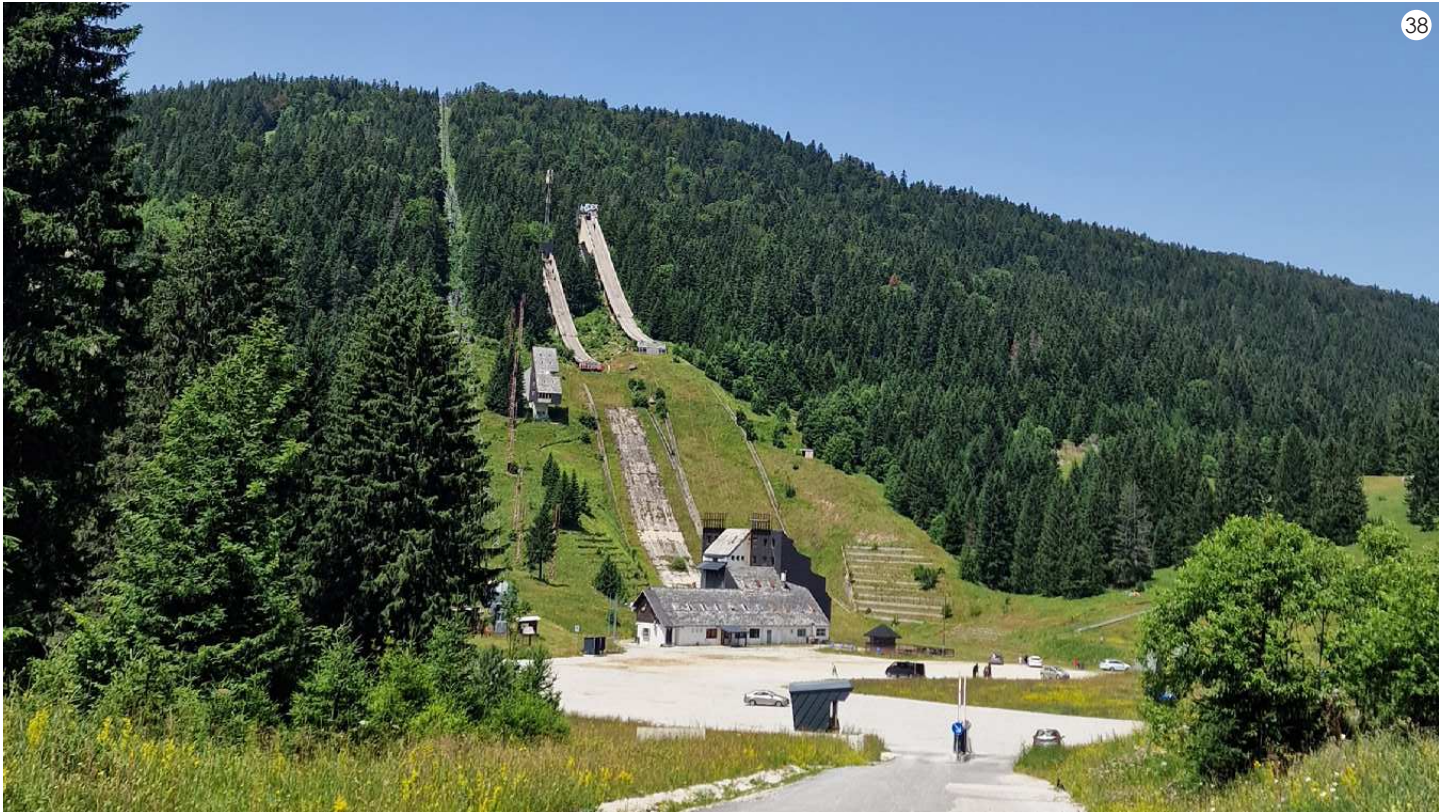
skokanské můstky a okolí v zimě mimo sezony (únor) (zdroj: vlastní)

fasáda skokanského můstku (zdroj: exploringwithkatie.com)

bývalá věž pro rozhodčí (zdroj: exploringwithkatie.com)

pohled na skokanské můstky z přístupové sekvence v létě
(zdroj: vlastní)

budova restaurace, částečně v provozu
(zdroj: vlastní)

pohled z jihu na sjezdovku a zůstatek řešeného území v zimě
(zdroj: vlastní)

olympijské stupně vítězů
(zdroj: vlastní)

pohled na skokanské můstky ze silnice na severu
(zdroj: vlastní)

pohled na skokanské můstky a dopadový svah
(zdroj: vlastní)

současný stav nástupní stanice lanovky
(zdroj: vlastní)

pohled z dopadového svahu skokanských můstků
(zdroj: vlastní)

skokanské můstky zblízka
(zdroj: vlastní)

současný stav bývalé věže pro rozhodčí
(zdroj: vlastní)

velký skokanský můstek zblízka
(zdroj: vlastní)

věže skokanských můstků zblízka
(zdroj: vlastní)

referenční příklady

Referenční příklad - využití skokanských můstků po olympijských hrách

Lillehammer olympic park
Lysgårdsbakken Ski Jumping Arena

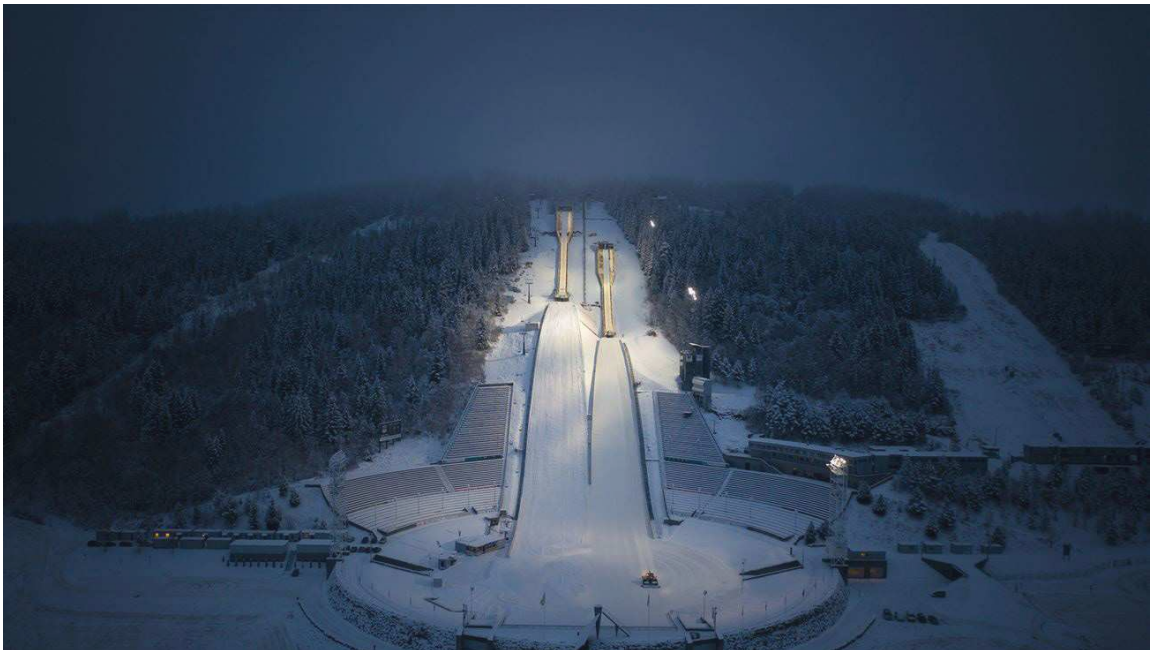
Zimní olympijské hry 1994
lokace: Lillehammer, Norsko (28 500 obyvatel)
otevření: 1993
renovace: 2007
kapacita: 35 000 (7500 sezení)
architekt: Geir Grung
provoz: celoroční
současné využití: tréninky a turnaje

Dobrý příklad dlouhodobého provozu a celoročního
využívání sportovní infrastruktury

ortofoto

zdroje: [visitnorway.com/](https://visitnorway.com/en.lillehammer.com/olympiaparken.no/en/)
[en.lillehammer.com/](https://en.lillehammer.com/olympiaparken.no/en/)
olympiaparken.no/en/

Referenční příklad - urbanizace krajiny po olympijských hrách

Olympijské centrum Bjelašnica

Zimní olympijské hry 1984
lokace: Sarajevo, Bosna a Hercegovina
otevření: 1983
nadmořská výška: 1270 - 2067 m.n.m
provoz ski arálů: sněhová sezóna
provoz hozelů: celoroční
současné využití: rekreační, tréninky a turnaje

Špatný příklad urbanizace krajiny kvůli nekontrolované výstavbě, která narušuje přírodní ráz oblasti a způsobuje environmentální degradaci.

ortofoto

(zdroj: katastar.ba)

hotelový komplex
(zdroj: gradnja.rs)

hotelový komplex
(zdroj: fokus.ba)

ski areál
(zdroj: skifun.eu)

Referenční příklad - změna průmyslového brownfieldu do městského parku

Gleisdreieck Park

lokace: Berlín, Německo
otevření: 2011 (západní část), 2013 (východní část)
renovace: přeměna brownfieldu 2006–2014
rozloha: cca 26 ha
architekt: Atelier Loidl Landschaftsarchitekten
provoz: celoroční
původní využití: železniční triangl (kolejiště a skladiště mezi třemi nádražími)
současné využití: rekreace, sport, cyklotrasy, dětská hřiště, městské zahrady

Dobrý příklad přeměny opuštěného železničního brownfieldu na vysoce využívaný městský park s širokou nabídkou aktivit pro různé věkové skupiny. Tento krajinářský návrh je přínosný pro město i přírodu tím, že obnovuje ekologicky cenné biotopy, ochlazuje městské mikroklima, propojuje městské čtvrti, zachovává industriální dědictví a nabízí všem generacím dostupný veřejný prostor pro rekreaci, pohyb i komunitní život.

situace

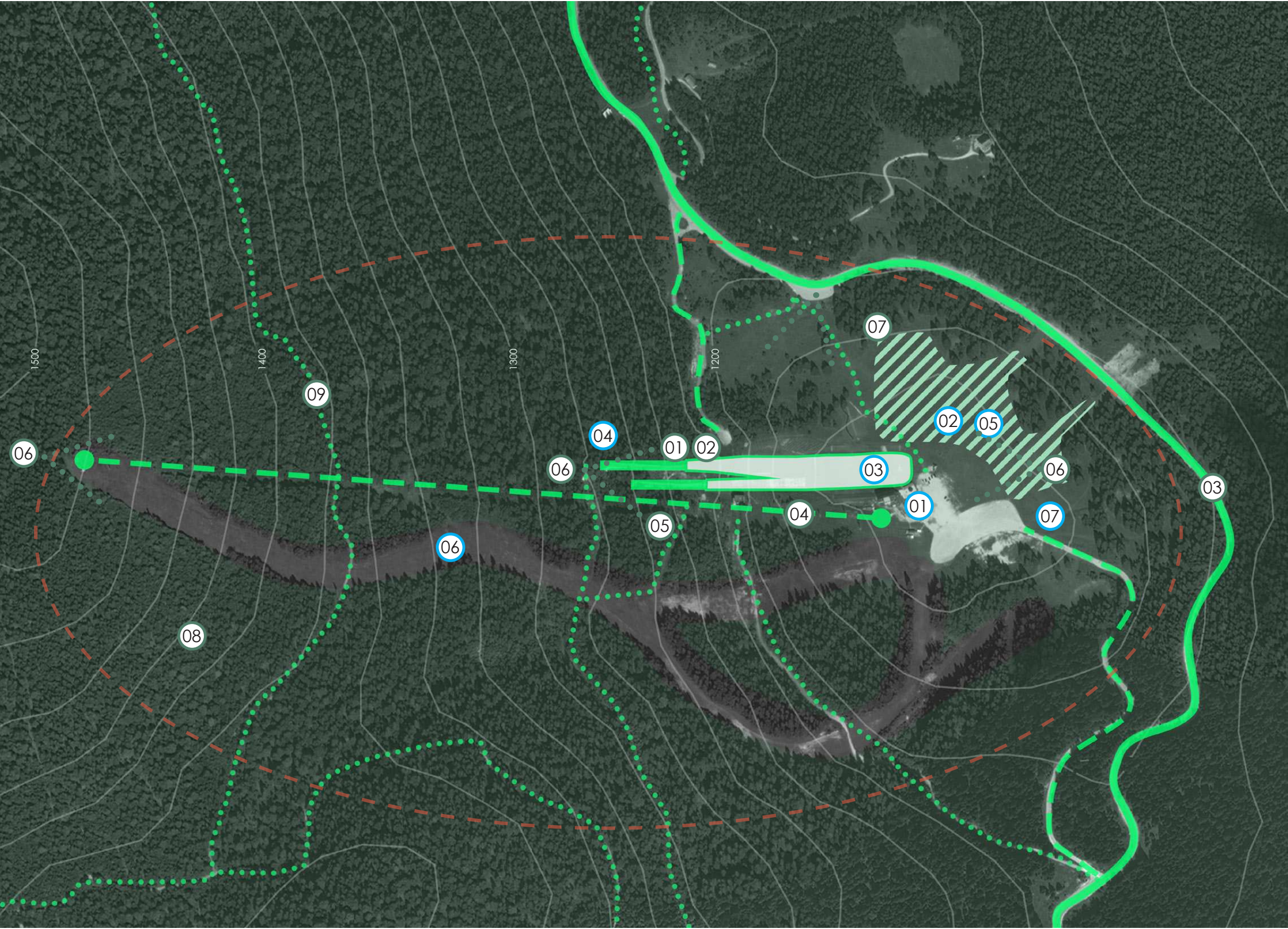

Westpark (Západní park)
Urbanisticky laděný prostor s důrazem na sport a rekreaci

Ostpark (Východní park)
Rozsáhlé louky, lesíky a přírodní biotopy

shrnutí analytické části

zdroj podkladové mapy: google.com/maps/

Legenda

- řešení území - Malo Polje
 - vrstevnice po 5m
- Pozitiva
- 01 historické dědictví olympijských her
 - 02 betonová konstrukce skokanských můstků stále plní svou funkci
 - 03 blízkost města a dobré dopravní spojení
 - 04 funkční lyžařská lanovka
 - 05 geomorfologie - skokanské můstky využívají přirozený sklon terénu, bez významného narušení okolí
 - 06 výhledy do krajiny a pohledy na můstky
 - 07 biodiverzita a přechod mezi otevřenou loukou a lesním masivem
 - 08 většinou zachovalé přírodní prostředí lesů
 - 09 existující síť lesních cest

Potenciály

- 01 revitalizace brownfieldů bez nutnosti nové zástavby
- 02 přírodní bezlesé plochy - možnost multifunkčního využití
- 03 dopadová plocha skokanských můstků je nejnižší místo v území - možnost retenci vody v krajině
- 04 příležitost založení kulturně-přírodní paměťové krajiny
- 05 zvýšení biodiverzity pomocí cílené mozaikové údržby vegetačních druhů
- 06 lyžařská sjezdovka, vzhledem k současnému bezlesí nabízí výhledy do krajiny hory Igman
- 07 díky morfologii hory a jejímu skrytí za městem je tato lokalita bez světelného znečištění

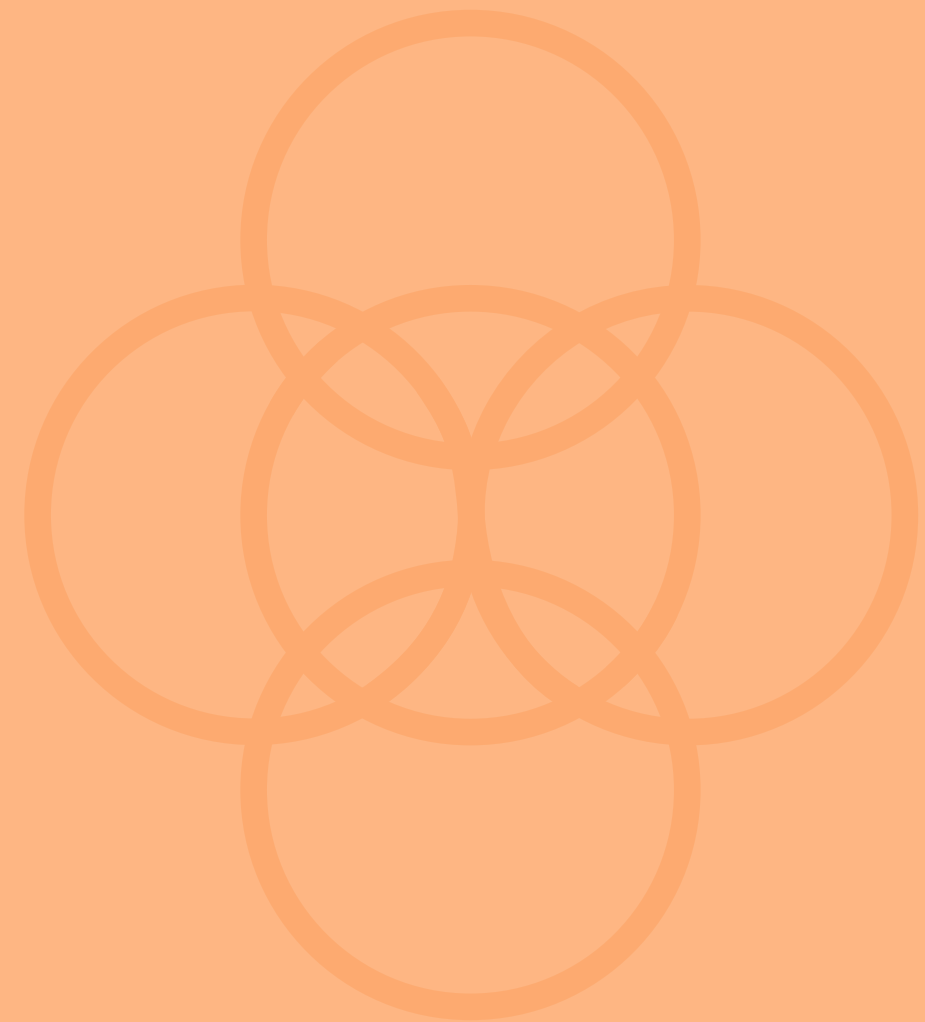
zdroj podkladové mapy: google.com/maps/

- Legenda**
- řešení území - Malo Polje
 - vrstevnice po 5m
- Problémy**
- 01 celkový stav skokanských můstků, zanedbané a zarostlé vegetací
 - 02 skokanské můstky a jejich doprovodné objekty nejsou v katastru a nemají stavební dokumentaci
 - 03 můstky nemají přímý pěší přístup
 - 04 neexistuje spojení Sarajeva a hory Igman veřejnou dopravou (během lyžařské sezóny jezdí z města autobus na horu Bjelašnica)
 - 05 neorganizované parkování na velké zpevněné ploše
 - 06 žádné ubytovací služby, s pouze částečně fungující restaurací
 - 07 stávající lanovka je určena pouze pro lyžování
 - 08 území je intenzivně využíváno během jednoho až dvou měsíců, během zimních prázdnin (pokud je sníh) a po zbytek roku nemá žádnou konkrétní funkci
 - 09 degradace krajiny v důsledku opuštění
 - 09 chybějící mobiliář a infrastruktura
 - 10 nejasný statut ochrany a správy území a lesů
 - 11 neznačené a neorganizované lesní cesty
- Hrozby**
- 01 teplotní inverze způsobující nízké teploty i v létě
 - 02 změna klimatu působící zkrácení sněhové sezóny a méně sněhu na území (ztráta dosud jediného využití)
 - 03 dominance smrků v lesích
 - 04 sucho v létě v obdobích bez srážek a při zvýšených teplotách v důsledku změny klimatu
 - 05 relativně nízká nadmořská výška pro zimní sporty na lyžích (1160-1500 m.n.m.)
 - 06 riziko necitlivé výstavby nebo komercializace
 - 07 nadměrný turismus a neřízený přístup
 - 08 ztráta biodiverzity vlivem sukcese nebo zarůstání
 - 09 narušení identity místa ztrátou kulturních stop

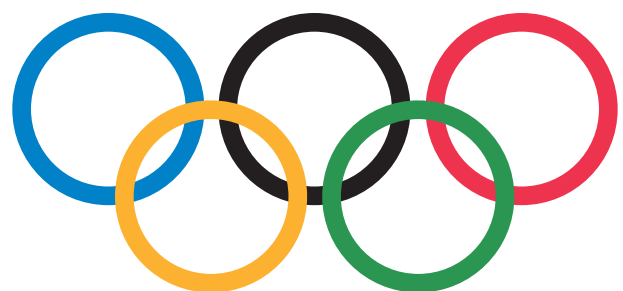
návrhová část

koncept

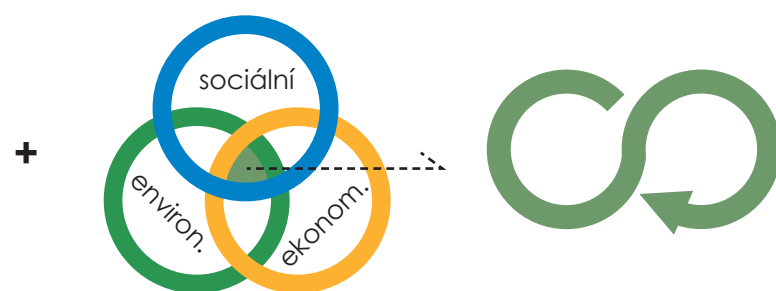

Koncept

inspirace konceptu

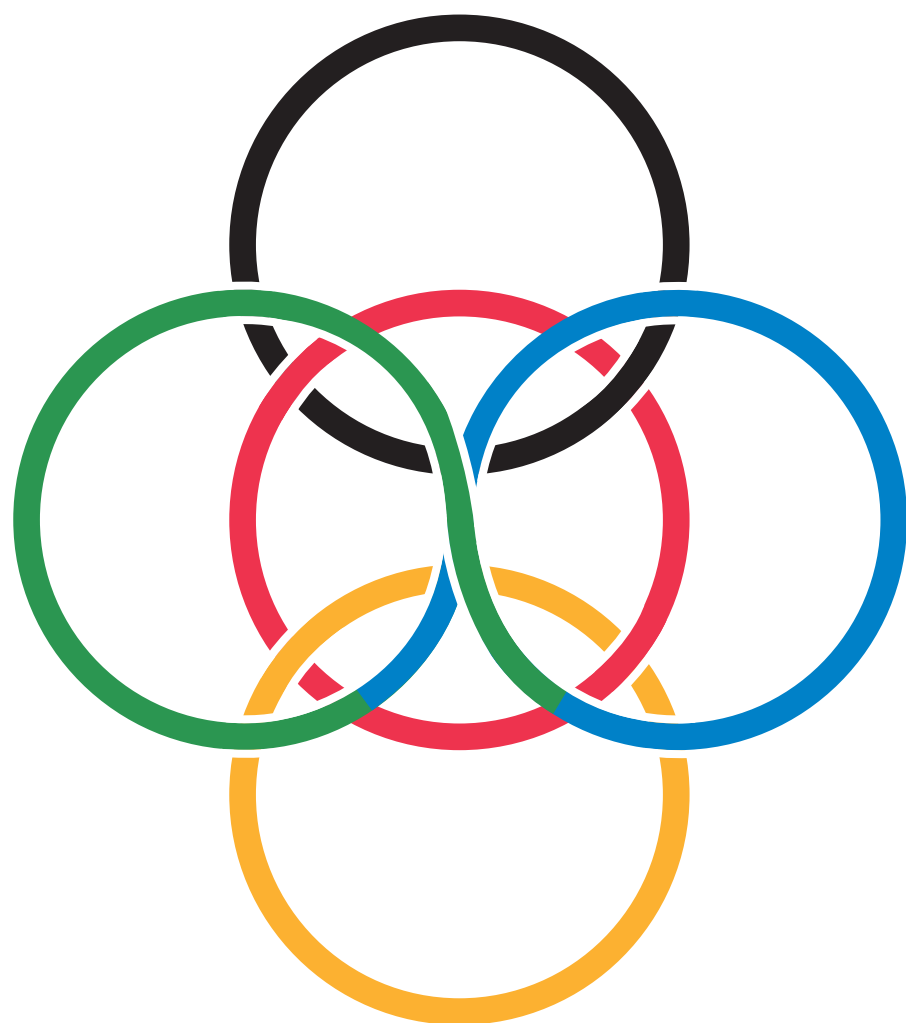

logo a základní hodnoty olympijských her

tři pilíře udržitelnosti a rycklyce

vizuální představení konceptu

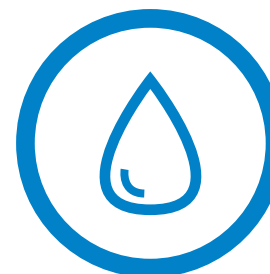
ReCircle
Igman Olympic Park
1984 - 2044

elementy konceptu

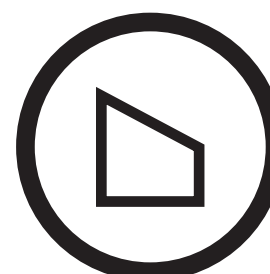
Flóra a fauna

Podpora přirozeného vývoje lesních a lučních porostů s cílem obnovit biodiverzitu druhů, které se přirozeně vyskytují v dinárských horských ekosystémech s minimálními zásahy člověka. Nejde o úplné ponechání území samovolné sukcesi, ale o řízenou obnovu přírodě blízkého lesa a otevřené krajiny, která vychází z místních podmínek.

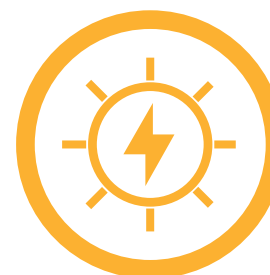
Voda v krajině

Cílem je zadržet vodu v území a zpomalit její odtok, čímž se podpoří klimatická odolnost krajiny, zvýší biologická rozmanitost a obnoví se přirozený vodní režim. V prostředí hory Igman, které je v létě vystaveno období sucha a v zimě rychlému tání sněhu, představuje zadržování vody důležitý nástroj pro stabilizaci ekosystémů a ochranu půdní vlhkosti.

Stavby olympijských her

Transformace pozůstalé olympijské infrastruktury (skokanské můstky, tribuny, technické objekty) na místa kulturní paměti, vzdělávání a pasivní rekreace. Nové funkce – jako vyhlídky, interpretace historie, umělecké intervence – navazují na silnou identitu místa a přinášejí nový život bez nutnosti výstavby.

Energie

Cílem je využívat obnovitelné a šetrné zdroje energie, které respektují přírodní charakter území a podporují dlouhodobou udržitelnost provozu. Energetická řešení budou navržena tak, aby nezasahovala do krajinného rázu, a zároveň umožnila provoz základních funkcí v území s minimálním dopadem na přírodní prostředí.

Cestní síť

Respektovat stávající síť lesních a polních cest, které přirozeně souvisejí s topografií a historickým vývojem oblasti. Cílem je citlivě obnovit a jasně označit tyto cesty, aby provedly návštěvníky krajinou způsobem, který podpoří smysl pro místo, jeho hodnoty a atmosféru a zároveň minimalizuje dopad na místní flóru a faunu.

Koncept využití - širší zájmové území

relax

/ piknikování, odpočinek v přírodě

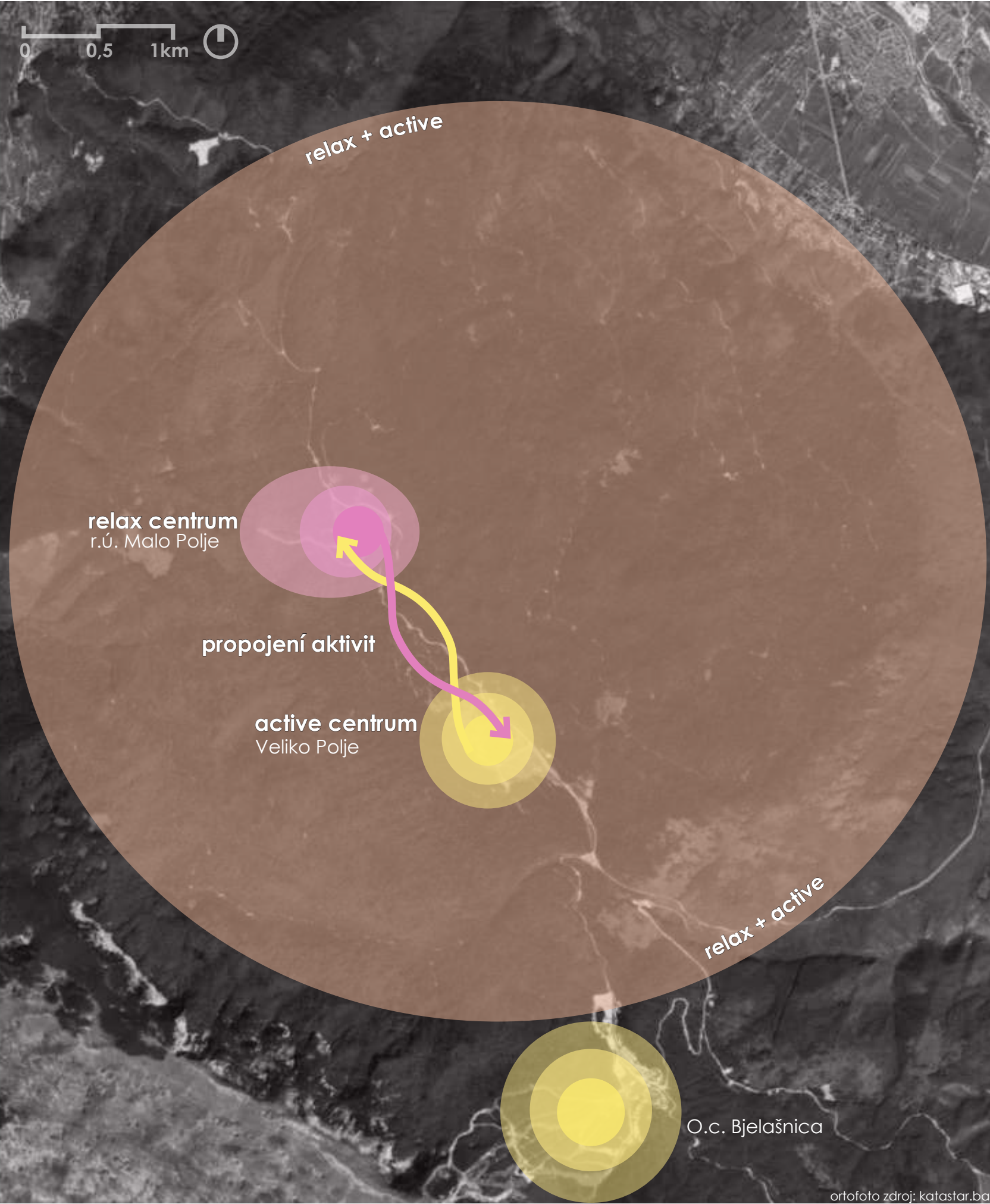
/ vnímání výhledů do krajiny nebo noční oblohy

/ zážitkové procházení nebo projíždění lesem

/ meditace, spojení s přírodou

active

/ běžkování a další sportovní aktivity

/ dětský prostor na hraní

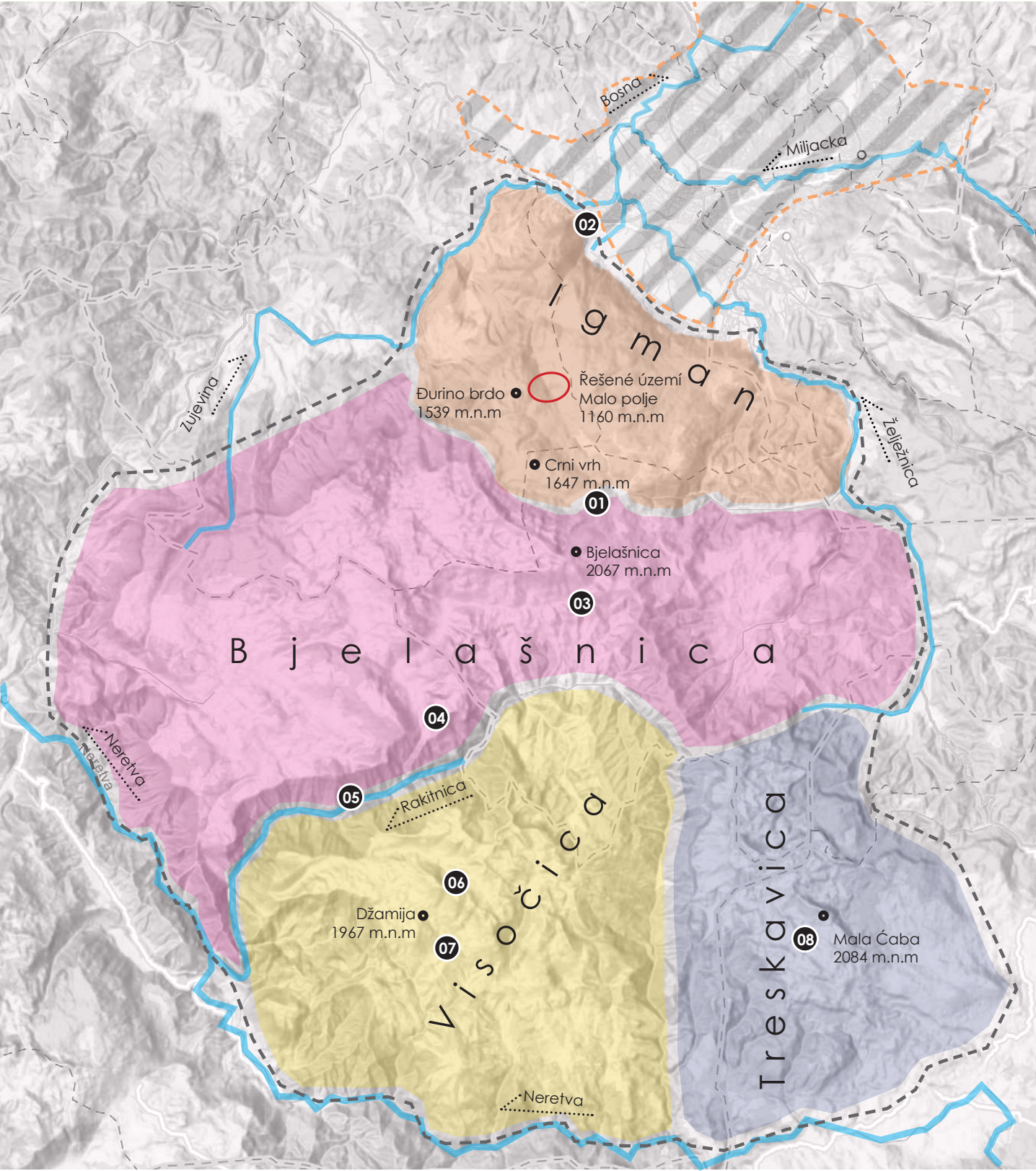
/ mountain biking (horská cyklistika)

/ adrenalinové aktivity

Návrh na vyhlášení Národního parku na území sarajevského horského masivu

- řešené území - Igman, Malo Polje
- hranice horského masivu, jehož součástí je hora Igman
- hora Igman
- hora Bjelašnica
- hora Visočica
- hora Treskavica
- toky řek
- město Sarajevo

zdroj: utility.arcgisonline.com

0 3 6 km

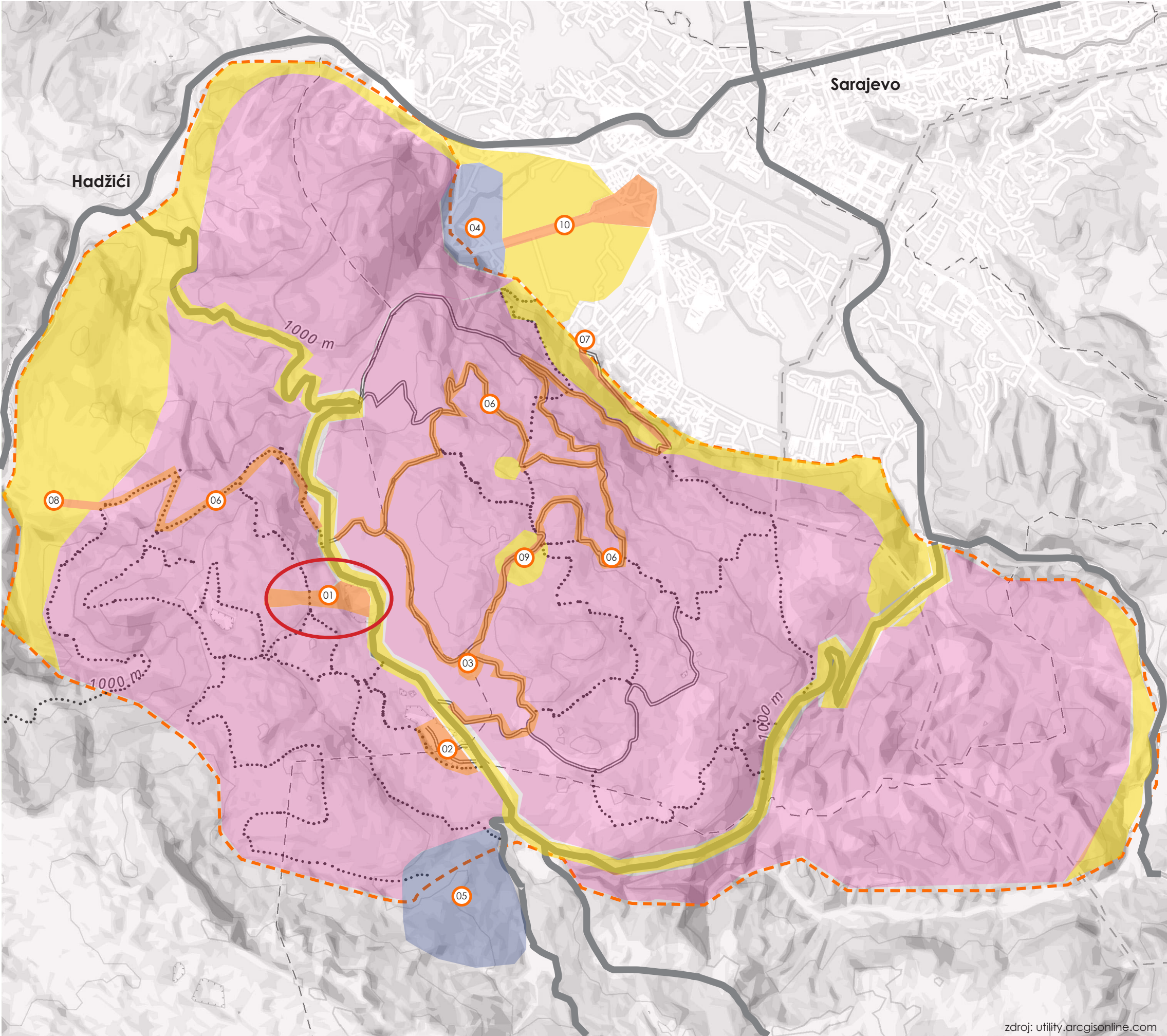
Návrh ochranných zón v Národním parku Sarajevské hory v území hory Igman

- 1. Zóna přísné ochrany** - Prales Ravna Vala, netknuté přírodní oblasti, chráněné biotopy
 - Přístup pouze pro vědecký výzkum a monitorování přírodních procesů.
 - Zákaz jakékoli hospodářské činnosti, výstavby a rekreačních aktivit.
 - Pohyb návštěvníků pouze po vyznačených stezkách se zvláštním povolením
- 2. Zóna řízené ochrany** - Lesní oblasti, vysokohorské louky, místa s kontrolovaným přístupem
 - Omezené rekreační aktivity (např. pěší turistika, vzdělávací programy) pouze po vyznačených trasách.
 - Zakázána těžba dřeva a nové stavby s výjimkou nezbytné údržby infrastruktury.
 - Možné provádění konzervačních zásahů pro zachování přírodních hodnot.
- 3. Zóna kulturně-historická** - Areály olympijských her, historicky významné lokality
 - Povolené řízené rekreační, vzdělávací a sportovní aktivity v souladu s ochranou kulturního a přírod. dědictví.
 - Ochrana a údržba kulturních a historických objektů v souladu s památkovou péčí.
 - Zásahy v okolí památek povoleny pouze za účelem ochrany návštěvníků a zachování krajinného rázu.
- 4. Zóna udržitelného využití** - Obytné, rekreační a sportovní zóny
 - Volnočasové a sportovní aktivity (turistika, cyklistika, běžecké tratě) v souladu s ochranou přírody.
 - Infrastruktura pro návštěvníky (silnice, parkovací plochy, informační centra, odpočívadla a malé přístřešky) pouze na základě schváleného plánu péče.
 - Obydlená a tradičně využívaná území (venkovské osady a obydlené oblasti na nížinách Igmana, ekologické zemědělství a pastevectví)

Ve všech zónách národního parku je těžba dřeva pro komerční účely zakázána. Zásahy v lesních porostech jsou povoleny pouze za účelem podpory přirozených biotopů, zajištění bezpečnosti návštěvníků (například odstranění nebezpečných stromů u stezek) a ochrany ekologických funkcí lesa.

Návrh limitů využití v řešeném území Malo Polje

- 1. Doprava a přístup**
 - Zákaz vjezdu motorových vozidel do území Malo Polje mimo hlavní regionální komunikaci (R442a), s výjimkou vozidel IZS, správy parku, dopravní obsluhy s časově omezeným a povoleným režimem a ekologické hromadné dopravy.
 - Zavedení sezónního zákazu vjezdu osobních vozidel návštěvníků v období od 1. 5. do 1. 10. a od 1. 12. do 1. 2. (o víkendech, svátcích a během prázdnin), kombinovaného s využitím parkovišť P+R a posílenou kapacitou MHD.
 - Limitovaná kapacita parkovacích míst v rekreační zóně Malo Polje.
 - Podpora alternativní mobility: cyklodoprava, pěší zóny, lesní stezky s minimálním zásahem do prostředí.
- 2. Limity zástavby a infrastruktury**
 - Zákaz nové výstavby mimo jasně vymezené rekreační jádro (brownfield zóny bývalých olympijských objektů).
 - Veškeré nové stavby musí být v souladu s principy reverzibility (možnost demontáže bez trvalých zásahů), energetické soběstačnosti a krajinářského začlenění.
- 3. Limity návštěvnosti a aktivit**
 - Zimní sporty povoleny pouze v extenzivní formě, jako je sáňkování, a to pouze na vyznačených plochách.
 - Omezený počet sportovních a kulturních akcí ročně s definovanou maximální kapacitou.
 - Zákaz kempování a rozdělávání ohně mimo vyznačené oblasti.
 - Povinná registrace nebo skupinové průvodcovství pro vstup do klidových zón (I. a II. zóna ochrany mimo značených cest).
- 4. Ochrana přírodního prostředí**
 - Přísná ochrana lesních porostů a obnova přirozené druhové skladby.
 - Zákaz těžby dřeva mimo zásahy k obnově biotopů nebo bezpečnostní sanitární těžbu.
 - Monitoring biodiverzity a zavedení systému indikátorových druhů pro hodnocení dopadů lidské činnosti.

Legenda

- území hory Igman = širší zajmové území
- řešení území - Malo Polje
- vrstevnice

Doprava

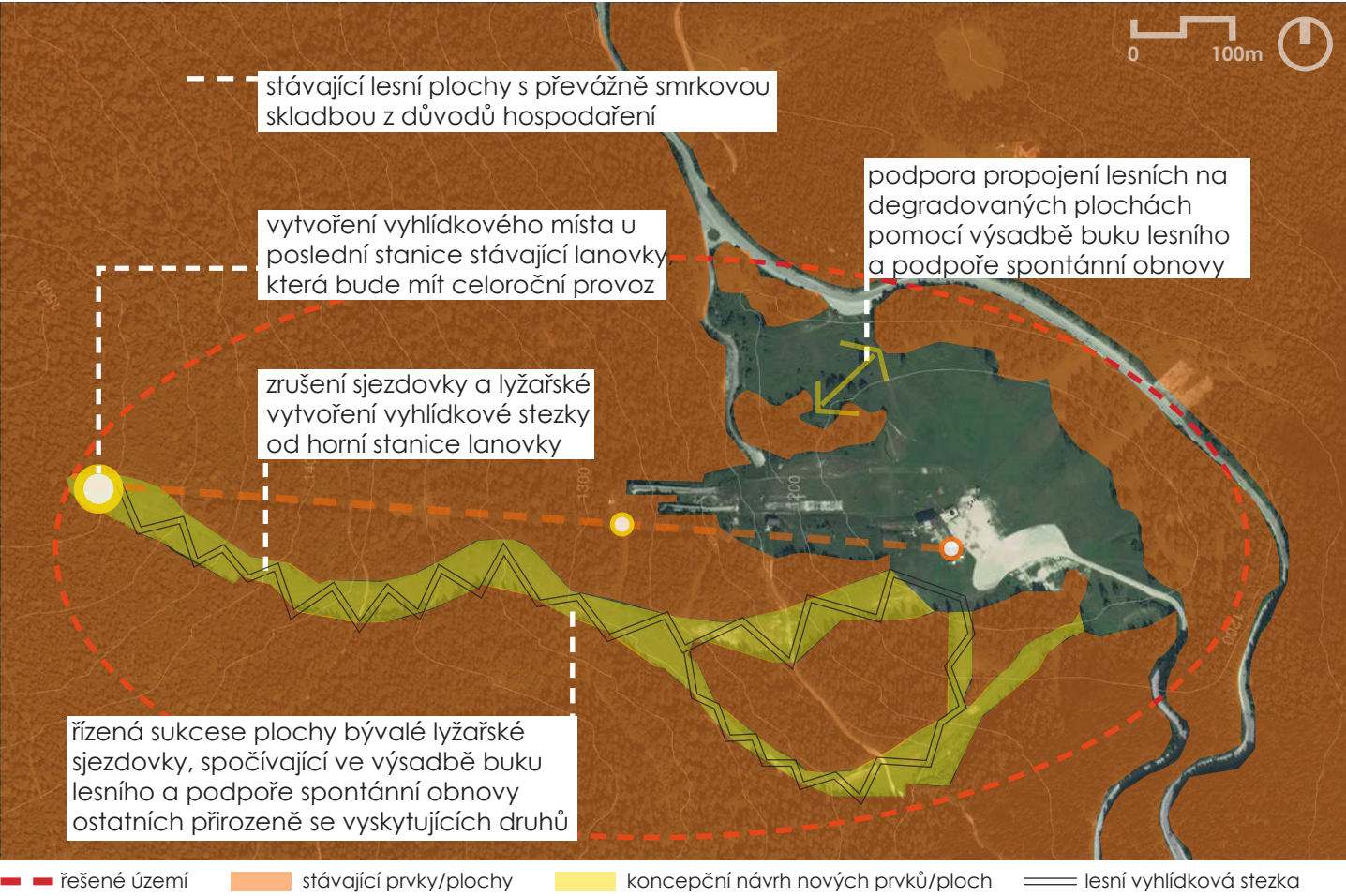
- regionální silnice
- lesní cesty - upravené a vyznačené (ve většině případů makadamový povrch, v méně případech asfaltový povrch)
- lesní cesty - neupravené, jen pěší přístupnost a a většinou nevyznačené, zemní povrch

Ochranné zóny národního parku na území hory Igman

- 1. zóna přísné ochrany
prales Ravna Vala, netknuté přírodní oblasti, chráněné biotopy
- 2. zóna řízené ochrany
lesní oblasti, vysokohorské louky, místa s kontrolovaným přístupem
- 3. zóna kulturně-historická
areály olympijských her, historicky významné lokality
- 4. zóna udržitelného využití
obytné, rekreační a sportovní zóny

Významná místa

- 01 skokanské můstky ZOH84, Malo Polje
- 02 Veliko Polje
- 03 valeční mešita Igman (stále v provozu)
- 04 pramen řeky Bosny - Vrelo Bosne
- 05 prales Ravna Vala
- 06 historická valečná cesta
- 07 sídliště Hrasnica
- 08 vesnice Lokve 800 m.n.m
- 09 Hrasnički Stan - horské chaty a piknikové místo
- 10 historická alej - Velika Aleja

pohled z výšky na jedlo-smrkové lesy a horu Bjelašnica (zdroj: vlastní)

pohled na můstky ze severní strany (zdroj: vlastní)

značení lesních tras pro snadnější pohyb (zdroj: profimedia.cz)

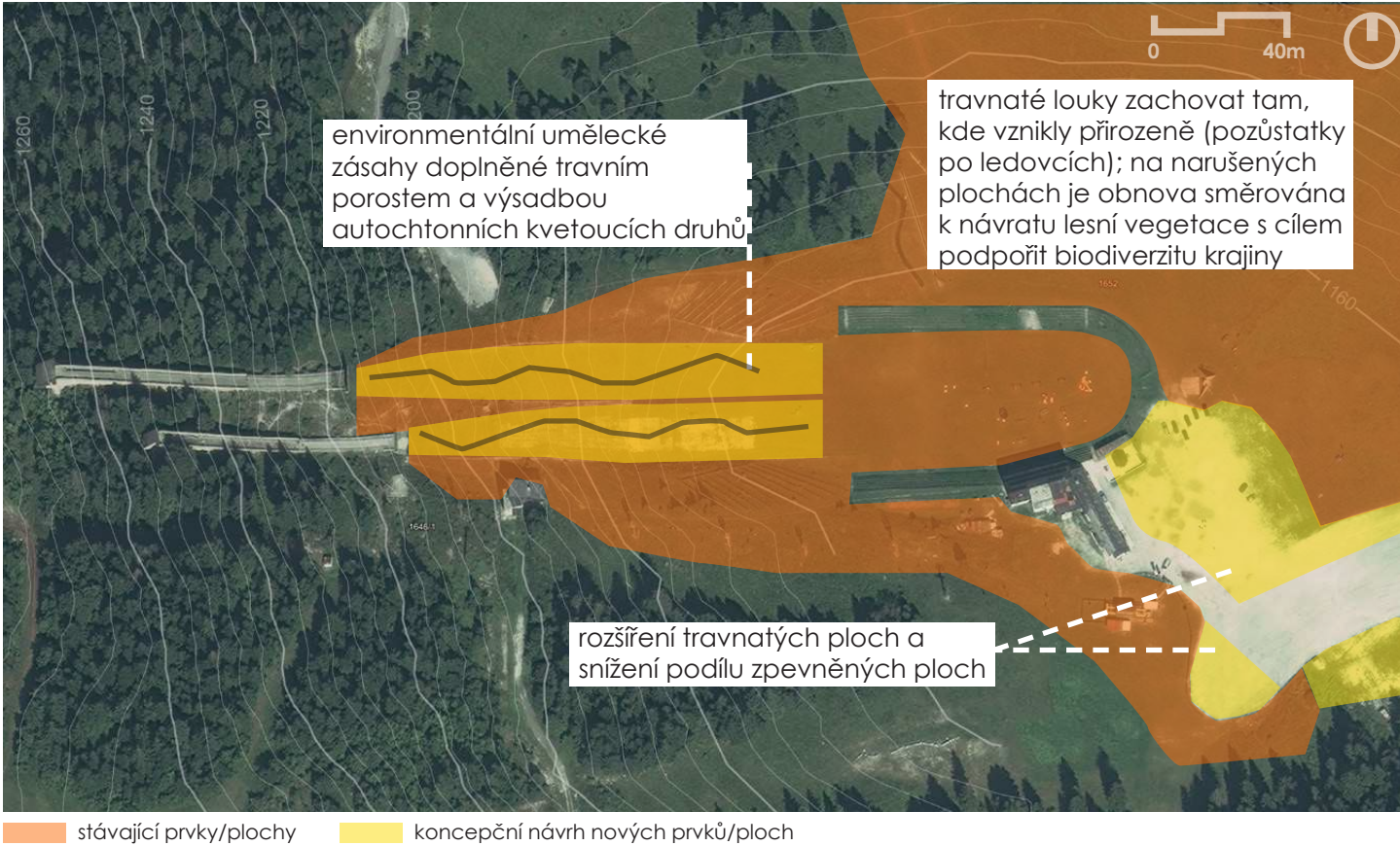
výsadba buku lesního jako součást řízené sukcese (zdroj: plzenska.drba.cz)

obnova lesa na člověkem narušených plochách, formou řízené sukcese – kombinací přirozeného vývoje a cílené výsadby původních druhů (zdroj: morfo.rest)

současná situace a její zlepšení

výřez řešeného území v okolí skokanských můstků

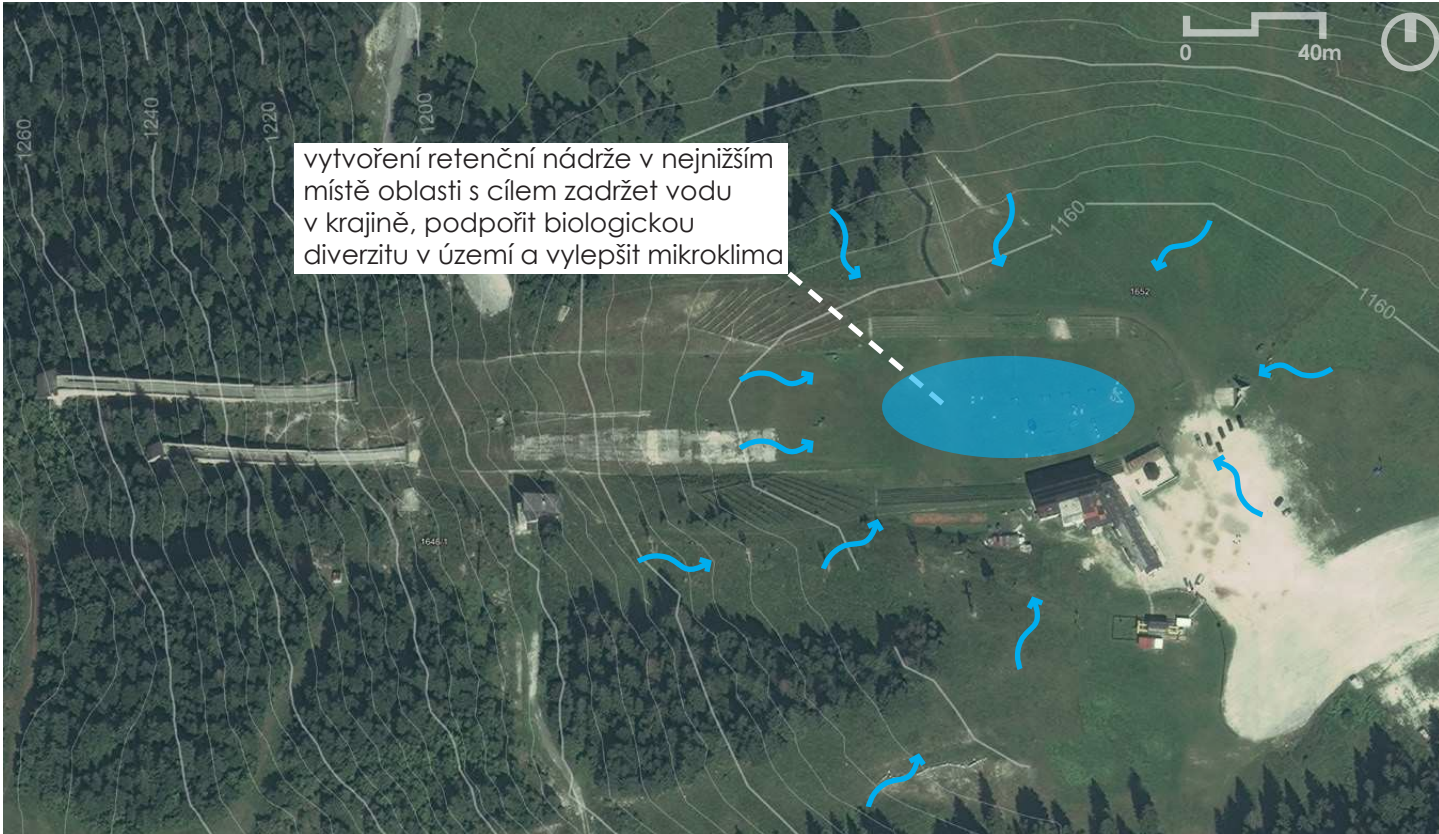

koncepční představa

současná situace a její zlepšení
výřez řešeného území v okolí skokanských můstků

konceptní návrh nových prvků/ploch

výjezdová plocha skokanských můstků - místo s nejnižší nadmořskou výškou v řešeném území, kam přirozeně stéká srážková voda z okolí
(zdroj: vlastní)

konceptní představa

retenční nádrž - horské umělé jezero, která by podpořila zadržování vody v krajině, zvýšila biologickou diverzitu v území a poutala pozornost návštěvníků
(foto: horské jezero v okolí Grossarlital, Rakousko; zdroj: grossarlital.info)

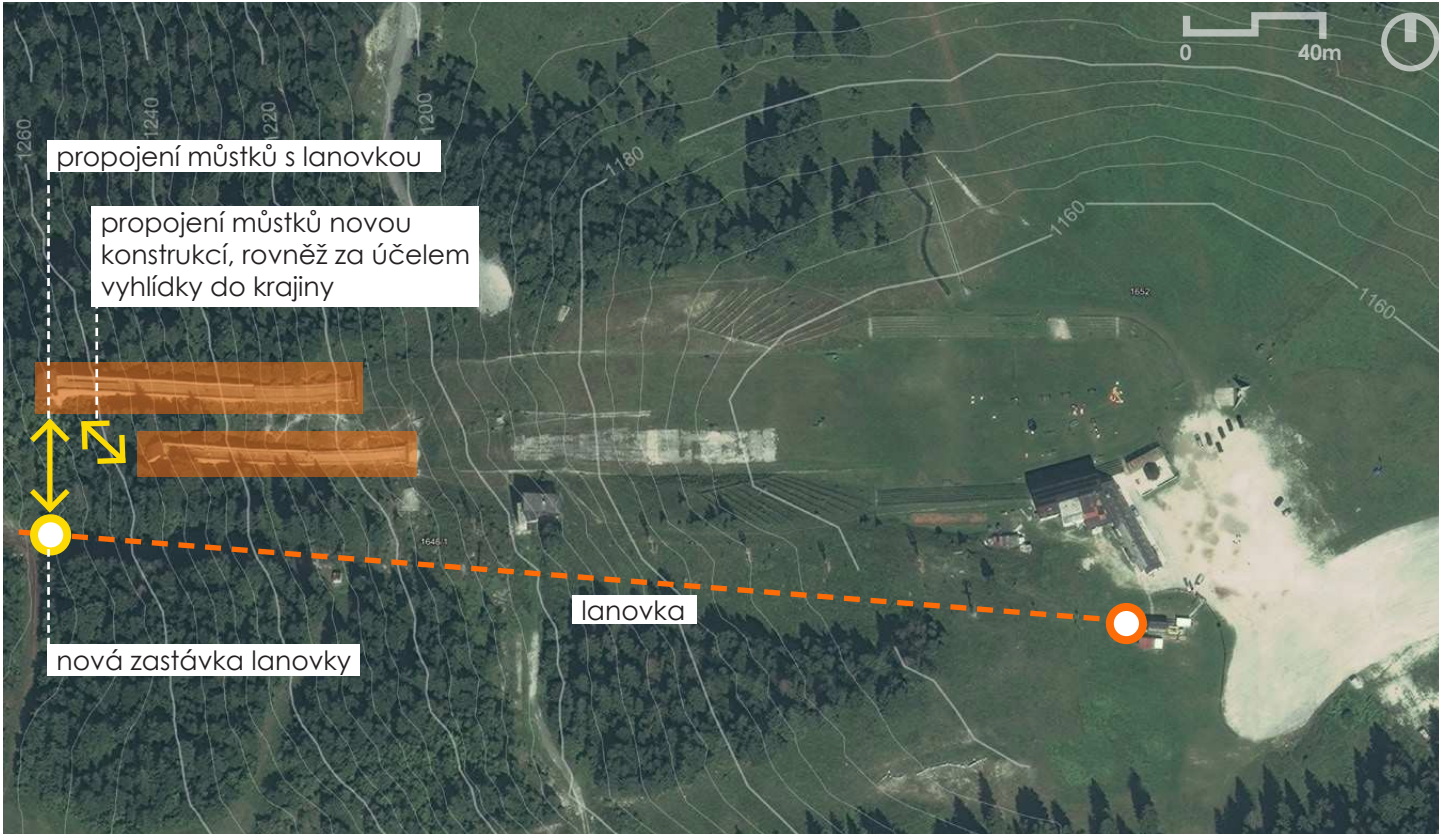

zrcadlový efekt vytvořený vodou v krajině
(zdroj: pinterest.com)

zrcadlový efekt může umožnit nový pohled na okolí
(foto: umělecká instalace v Benátkách; zdroj: collater.al)

současná situace a její zlepšení
výřez řešeného území v okolí skokanských můstků

stávající prvky/plochy konceptní návrh nových prvků/ploch

velký skokanský můstek v roce 1984
(zdroj: <https://szellemvarosok.blog.hu>)

skokanské můstky v roce 2024
(zdroj: vlastní)

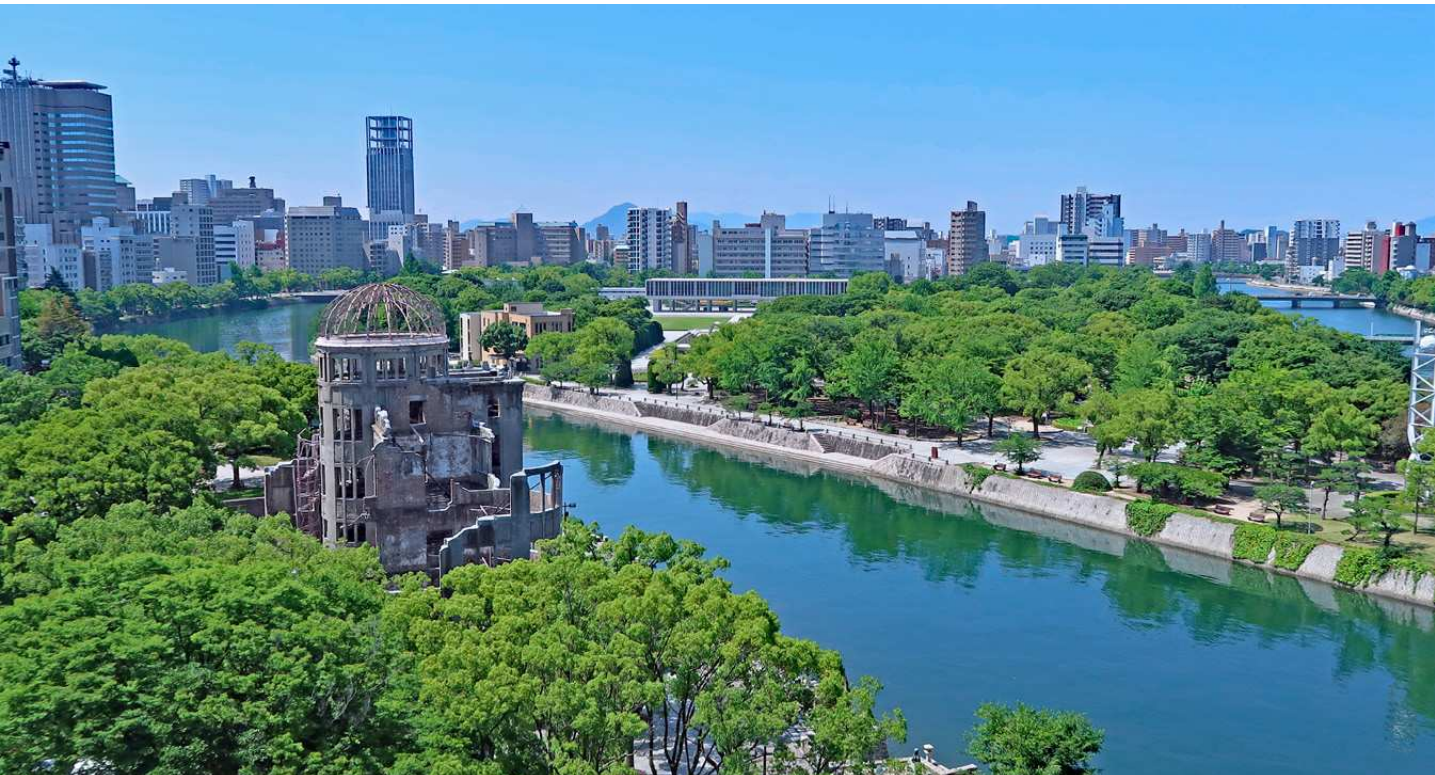
konceptní představa

lesní výhlídka na okolní krajinu
(foto: kodaňská rozhledna; zdroj: urbannext.net)

pozorovatelna noční oblohy
(foto: noční obloha nad horou Igman; zdroj: flickr.com by Alan Čatović)

zachovat poválečný stav- stálá vzpomínka na válečné období
(foto: památník míru v Hirošimě - dóm atomové bomby; zdroj: japan.travel)

současná situace a její zlepšení
výřez řešeného území v okolí skokanských můstků

stávající prvky/plochy

pódium olympijských vítězů v roce 1984
(zdroj: gettyimages.de by David Madison)

pódium olympijských vítězů po válce
(zdroj: atlasobscura.com)

pódium olympijských vítězů v roce 2025
(zdroj: vlastní)

vytvořit uměleckou instalaci která propojuje elementy olympijského ducha a ducha města (věčný oheň např.)
(foto: olympijský oheň na stadionu Koševo při zahájení olympijských her v roce 1984; zdroj: vlastní)

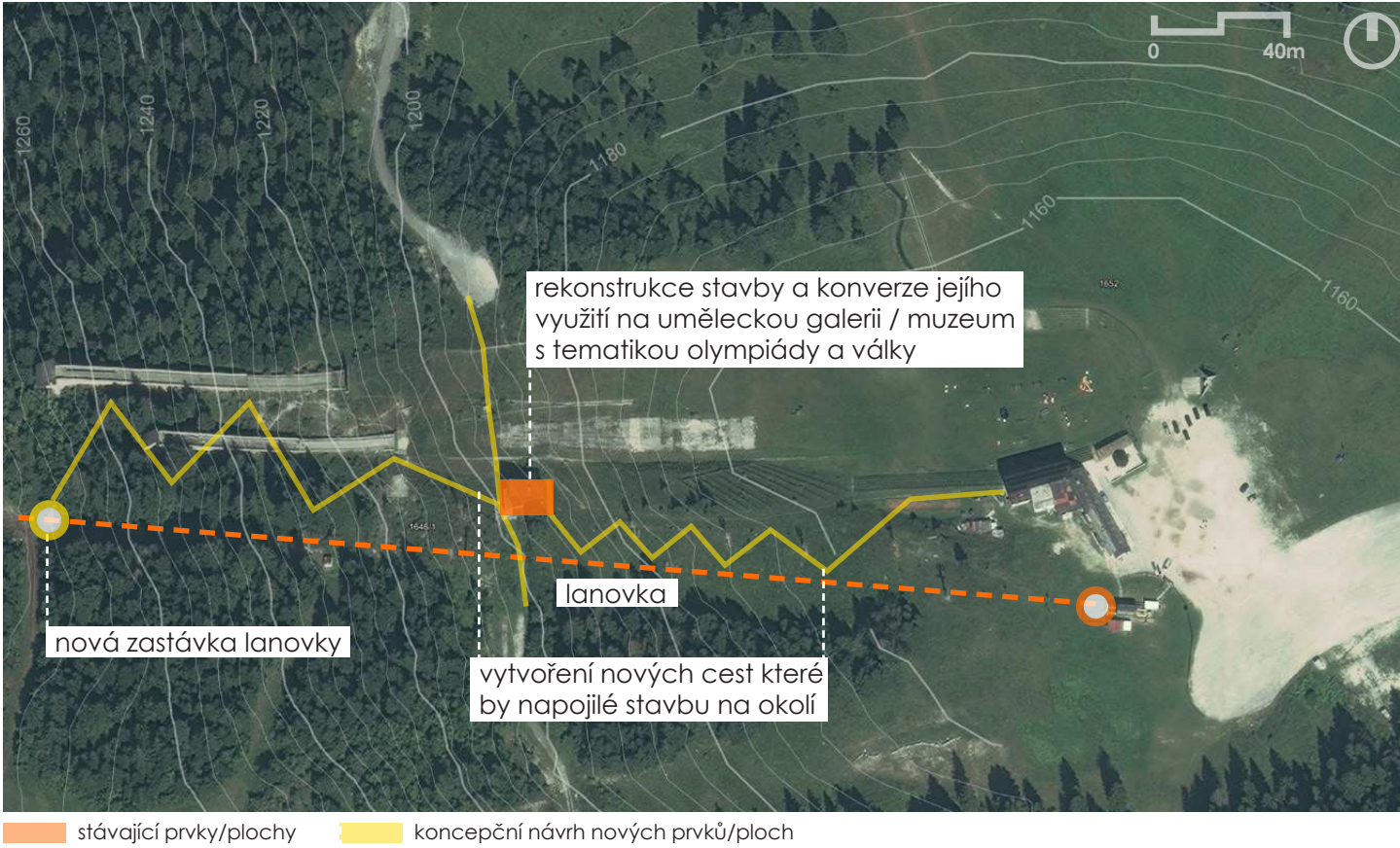
věčný oheň - věčná vzpomínka
(foto: památník druhé světové války v Sarajevu, působí nejen jako pomník, ale taky jako místo setkávání a městský referenční bod; zdroj: photopund.co)

volný prostor pro umělecké soutěže (každý rok, např.)
(foto: londýnský Fourth Plinth - otevřený podstavec, kde jsou každé dva roky umístěna nová umělecká díla prostřednictvím umělecké soutěže.; zdroj: visitinglondonguide.com)

současná situace a její zlepšení

výřez řešeného území v okolí skokanských můstků

koncepční představa

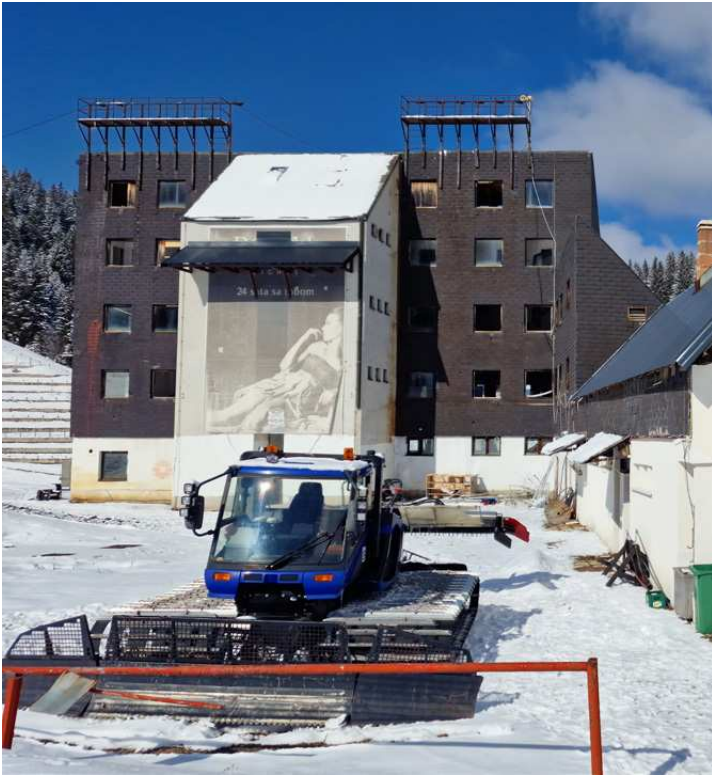
současná situace a její zlepšení
výřez řešeného území v okolí skokanských můstků

stávající prvky/plochy koncepční návrh nových prvků/ploch

přední strana bývalého ski centra v současné době
(zdroj: vlastní)

zadní strana bývalého ski centra v současné době
(zdroj: vlastní)

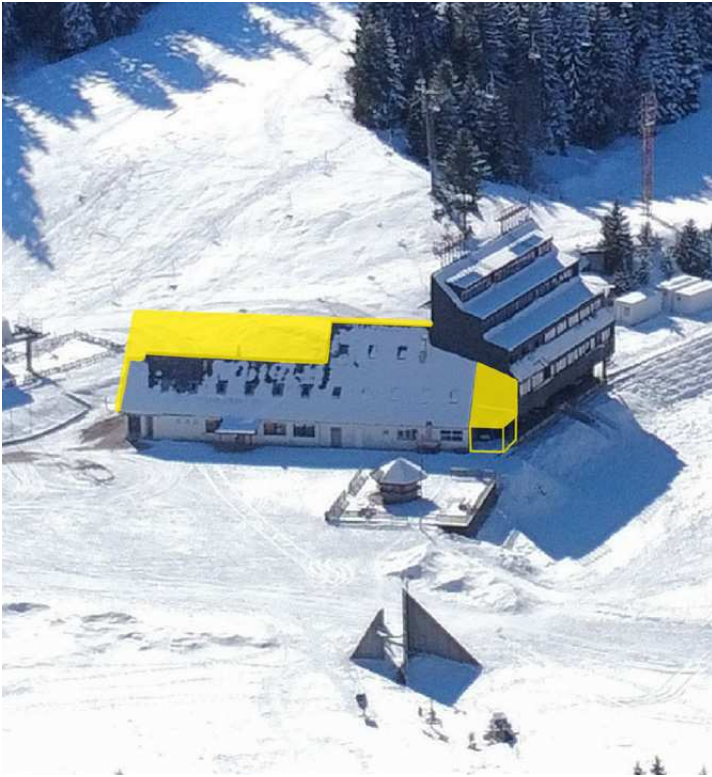
rekonstrukce stavební struktury a doplnění formy stavby
(zdroj: archdaily.com)

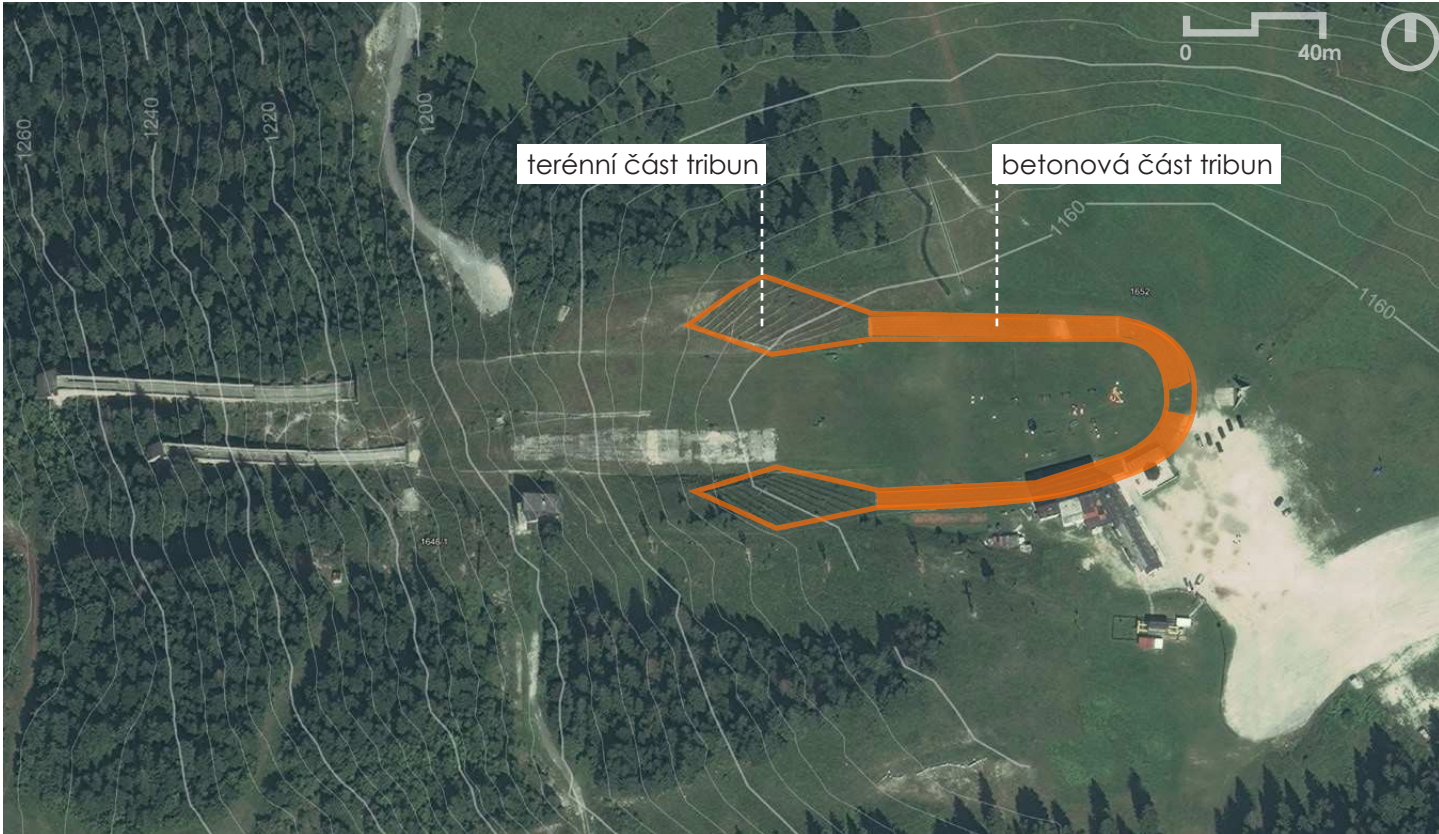
stargazing hotel - určený pro pozorování hvězd
(zdroj: matadornetwork.co)

dokončení nedokončené architektonické formy stavby
(zdroj: vlastní)

současná situace a její zlepšení
výřez řešeného území v okolí skokanských můstků

stávající prvky/plochy

pohled na tribuny v roce 1984, kdy bylo v celé oblasti přes 70 tisíc lidí
(zdroj: gettyimages.de by David Madison)

pohled na tribuny v roce 2024
(zdroj: vlastní)

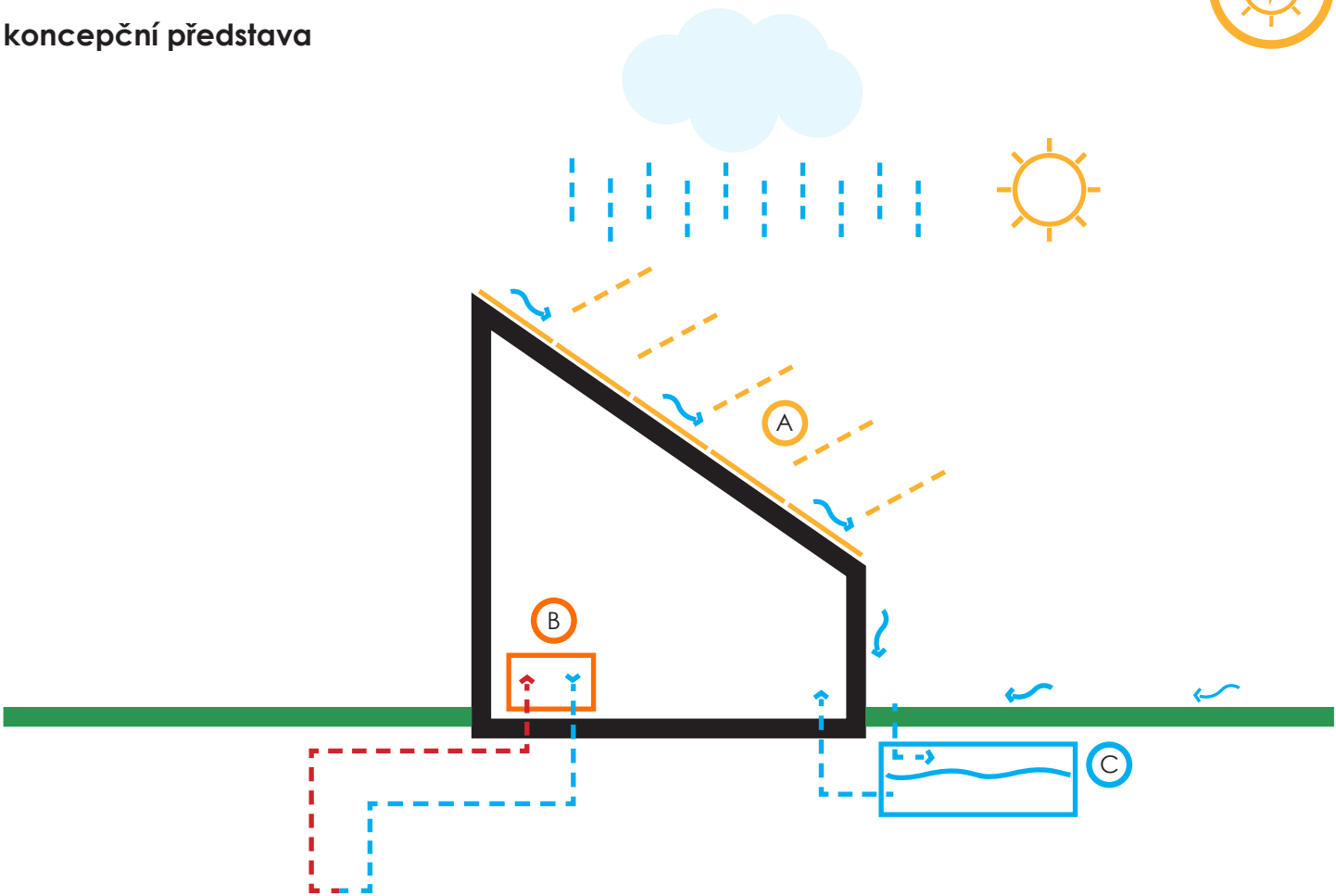
konceptní představa

rekonstrukce betonové konstrukce tribun a jejich přizpůsobení jinému účelu, sezení a aktivace veřejného prostoru
(foto: bývalý stadion Las Palmas, dnes park Parque del Estadio Insular, Španělsko; zdroj: venacanarias.com)

konverze sportovišť se zachováním genia loci
(foto: bývalý stadion Las Palmas, dnes park Parque del Estadio Insular, Španělsko; zdroj: venacanarias.com)

využití solární energie pro produkci elektřiny

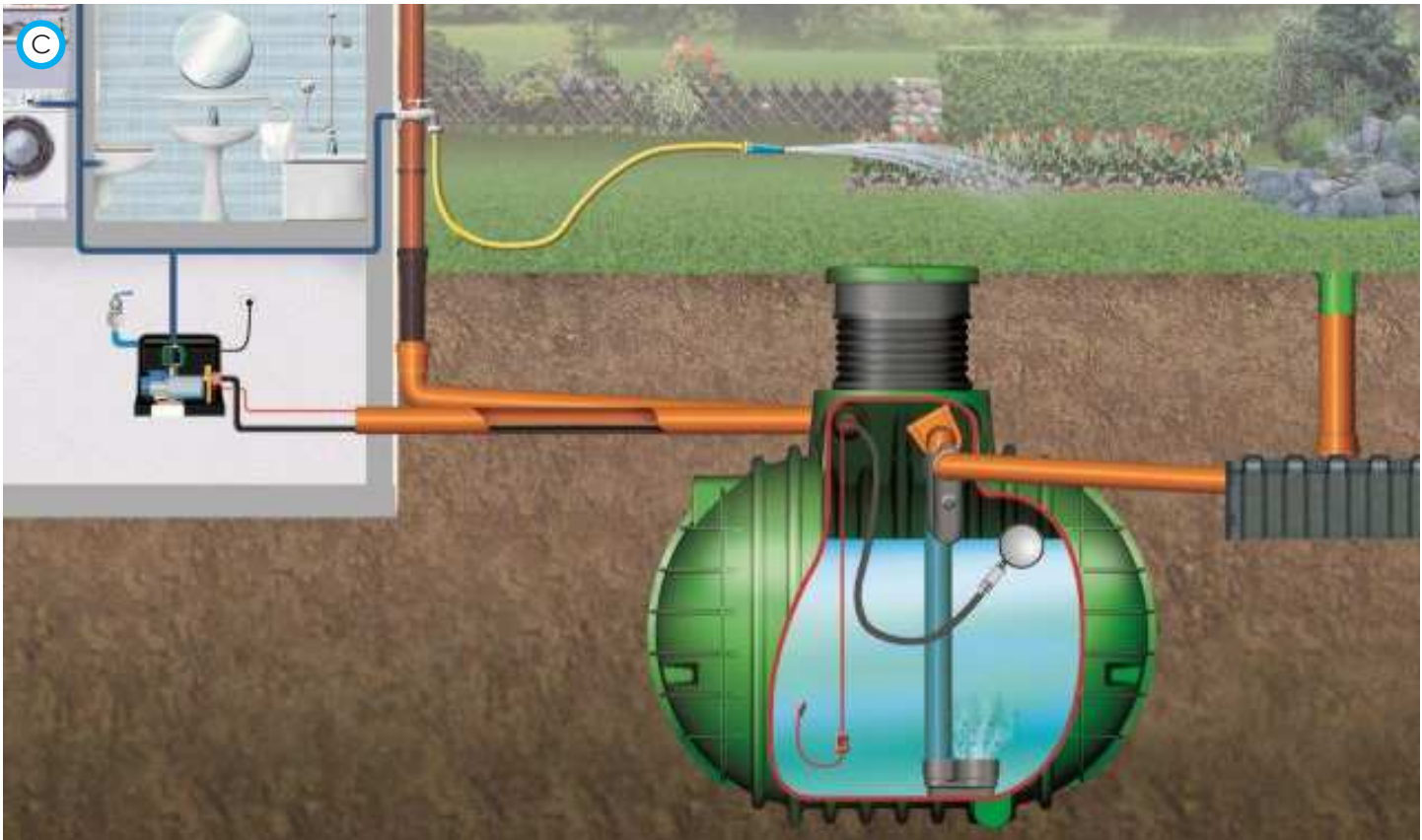
(foto: solární střešní šindele; zdroj: solarsme.com)

využití geotermální energie pro vytápění a chlazení budov

(foto: geotermální tepelné čerpadlo; zdroj: energy.gov)

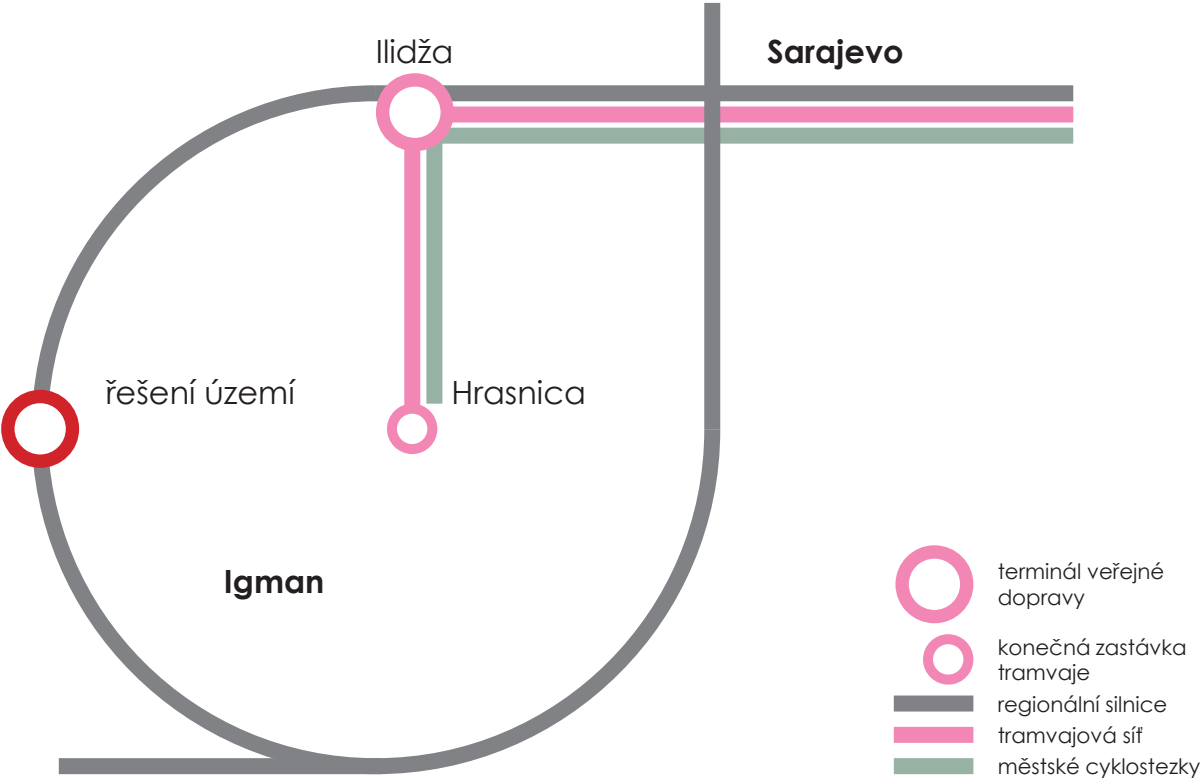
zadržování dešťové vody, její filtrace a využití jako užitkové vody

(foto: jednoduché schema principů využití dešťové vody; zdroj: stavebnictvi3000.cz)

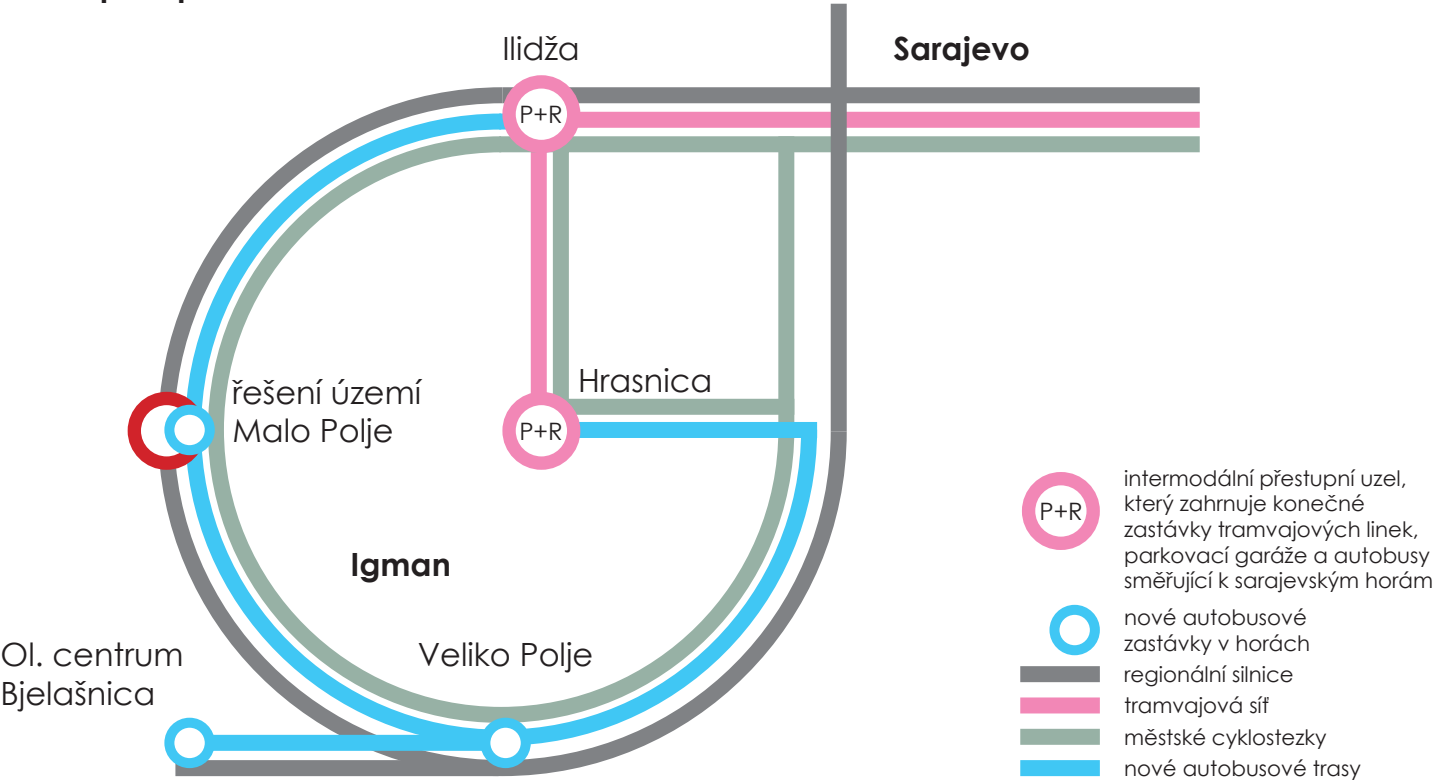
Komunikační síť - napojení horských olympijských území na město

současný stav

V současné době jsou olympijské areály na horách Igman a Bjelašnica dostupné pouze autem nebo na kole mimo oficiální cyklotrasy.

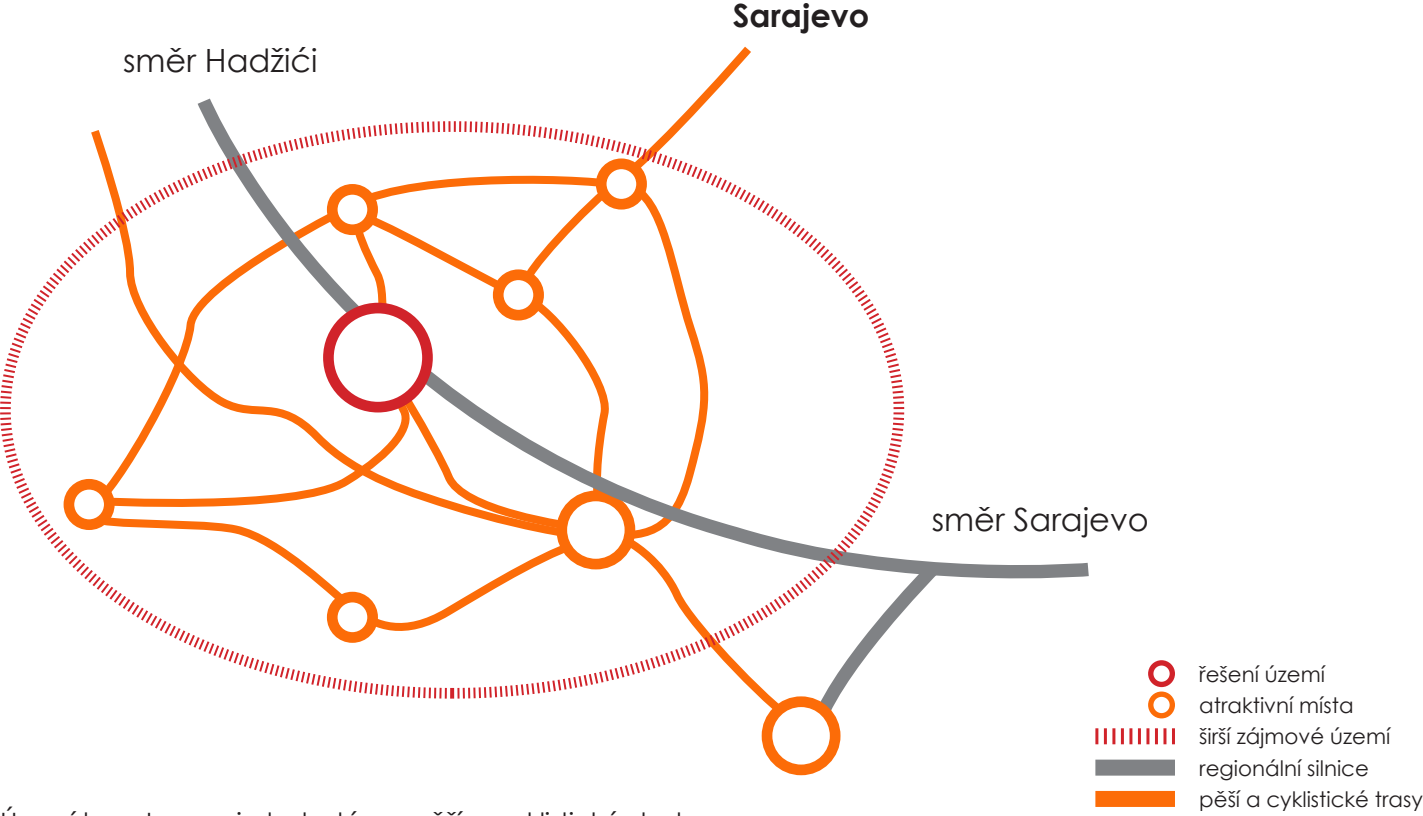
koncepční představa

Zpřístupnění olympijských areálů na horách Igman a Bjelašnica pomocí nových linek veřejné dopravy napojených na navržená intermodální přestupní uzly na konečných zastávkách tramvajových linek. Návrh rovněž zahrnuje vyznačení nové okružní cyklotrasy s využitím stávající silniční infrastruktury.

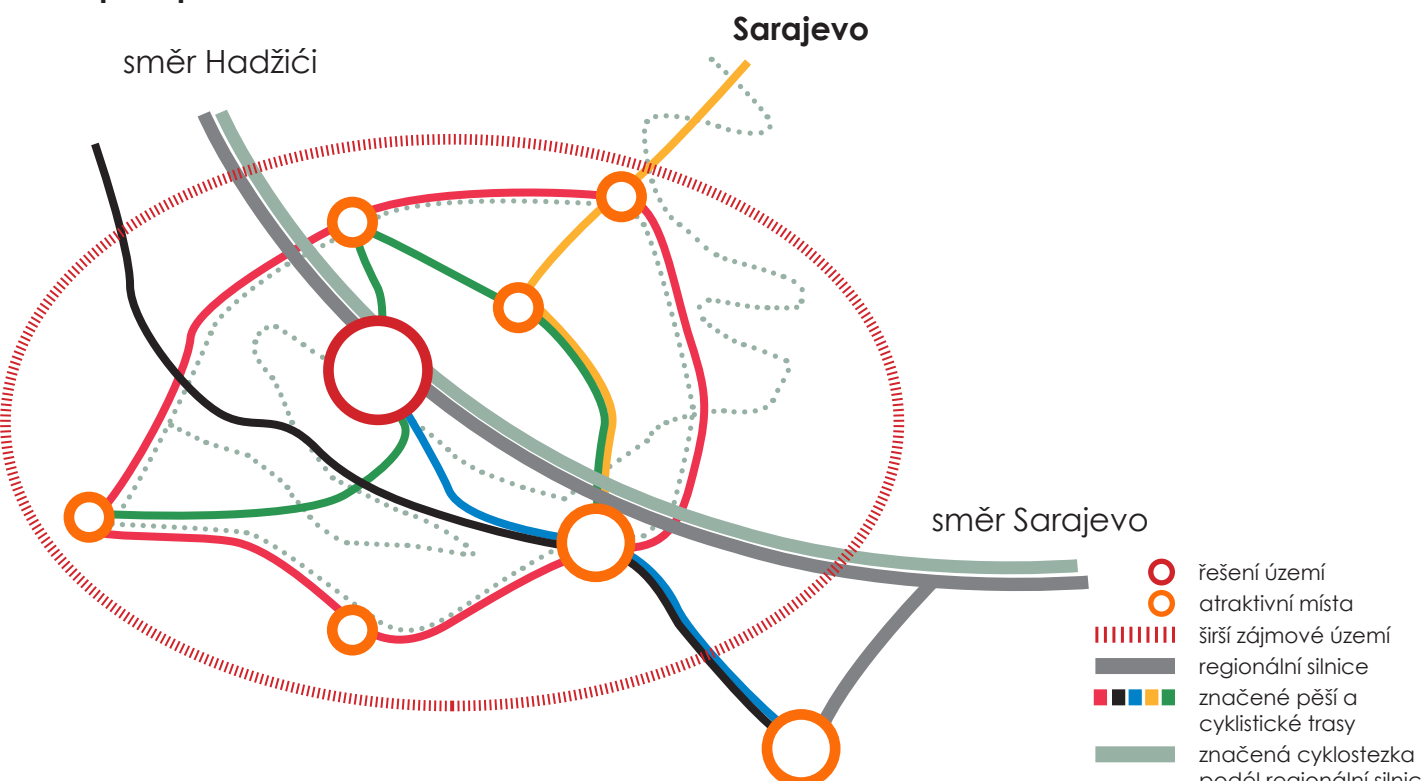
Komunikační síť - pěší a cyklistické trasy na hoře

současný stav

Území hory Igman je bohaté na pěší a cyklistické stezky, avšak nedostatečně značené.

koncepční představa

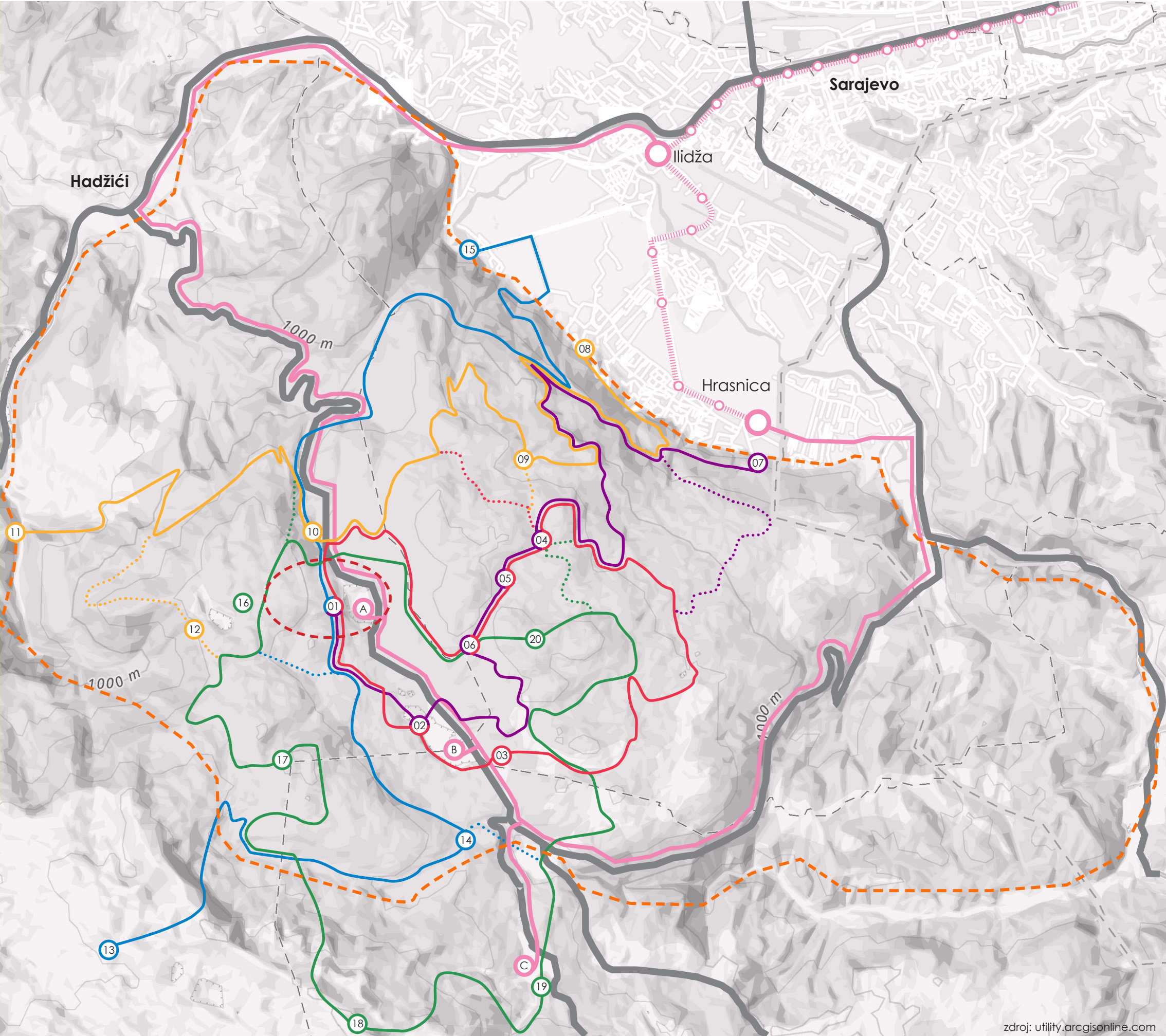

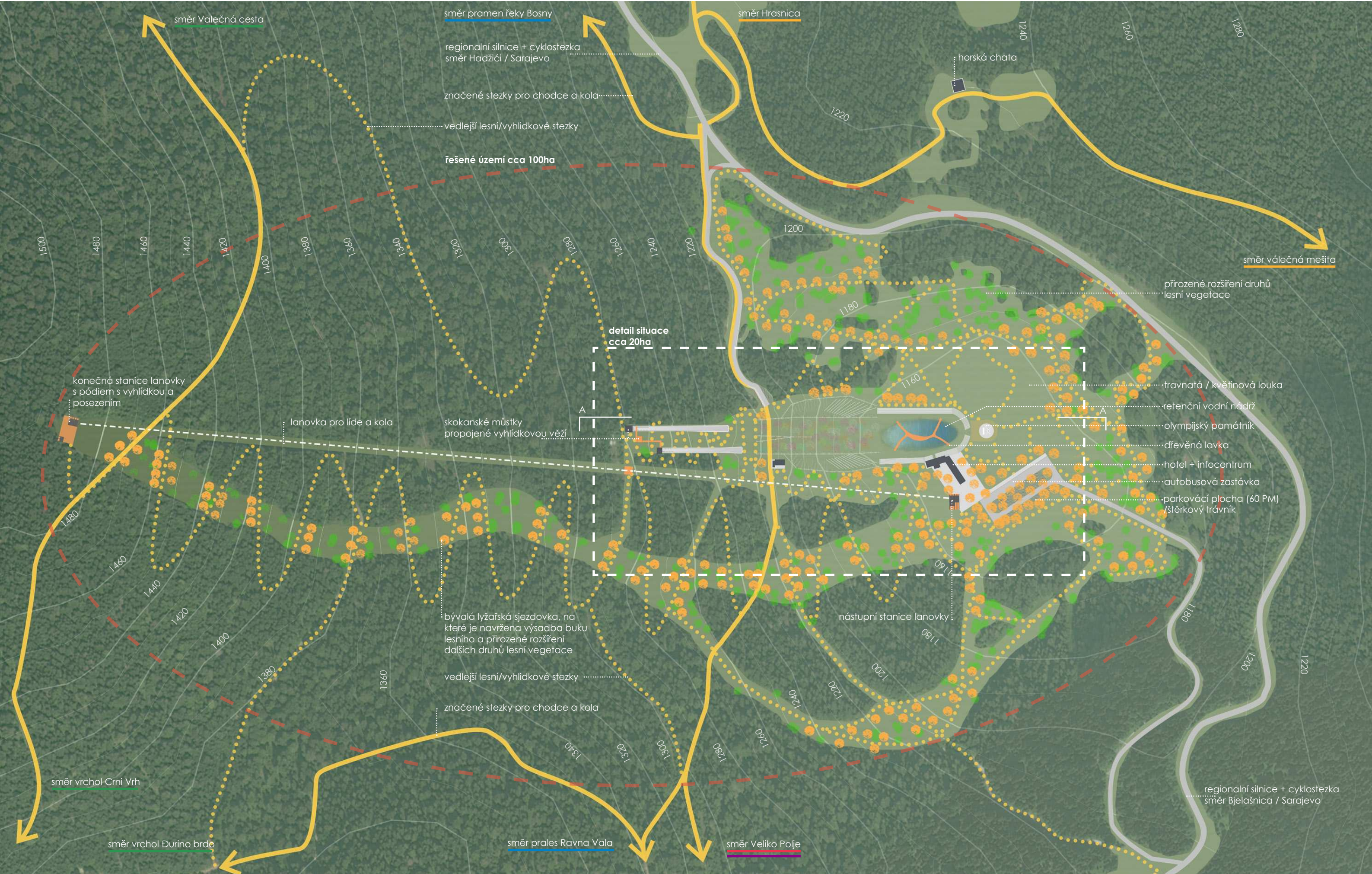
Návrh značení stávajících pěších a cyklistických tras se zavedením úseků určených výhradně pro horskou cyklistiku (mountain biking).

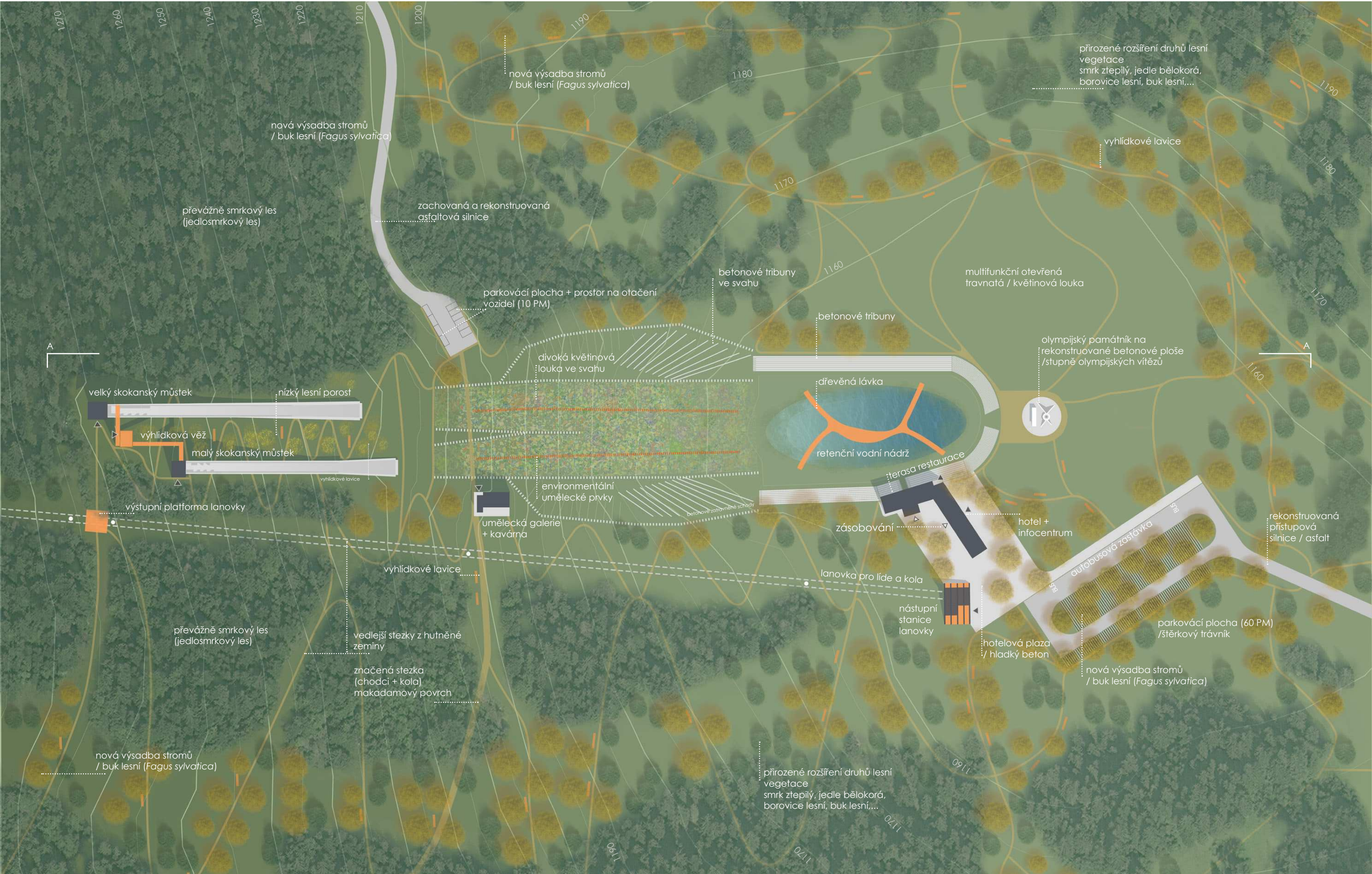

návrh

Situace napojení řešeného území na město a značení/vymezení turistických cest

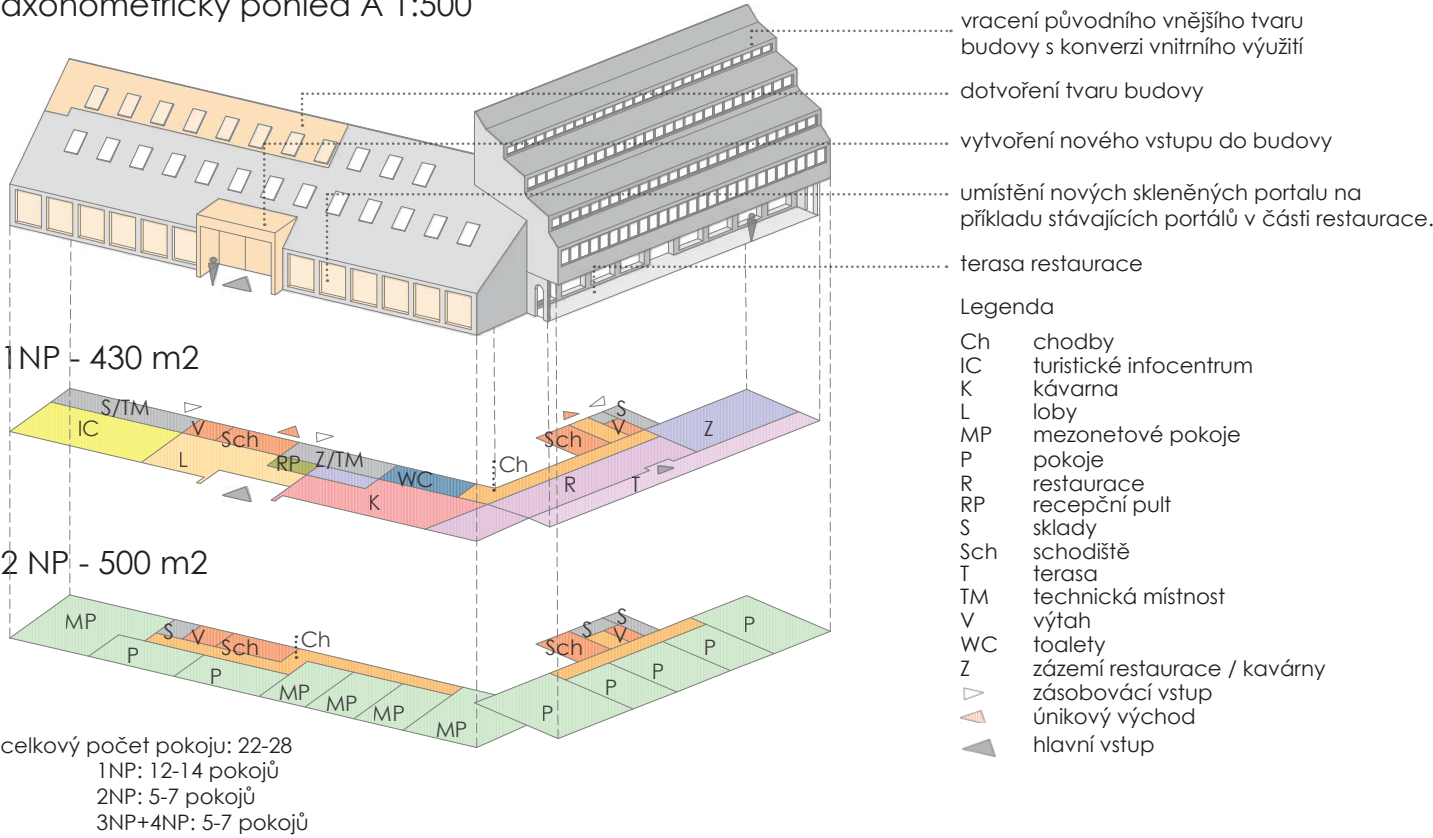

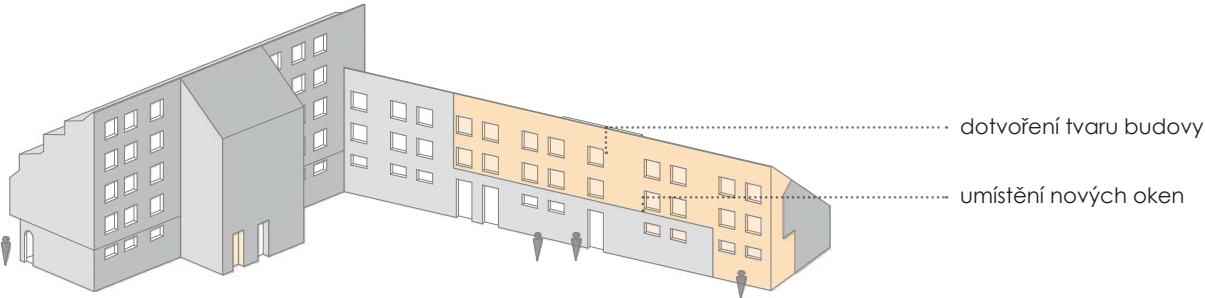
Katalog zachovaných a nově navržených objektů

původně budova olympijského ski centra - nově hotel a infocentrum

axonometrický pohled A 1:500

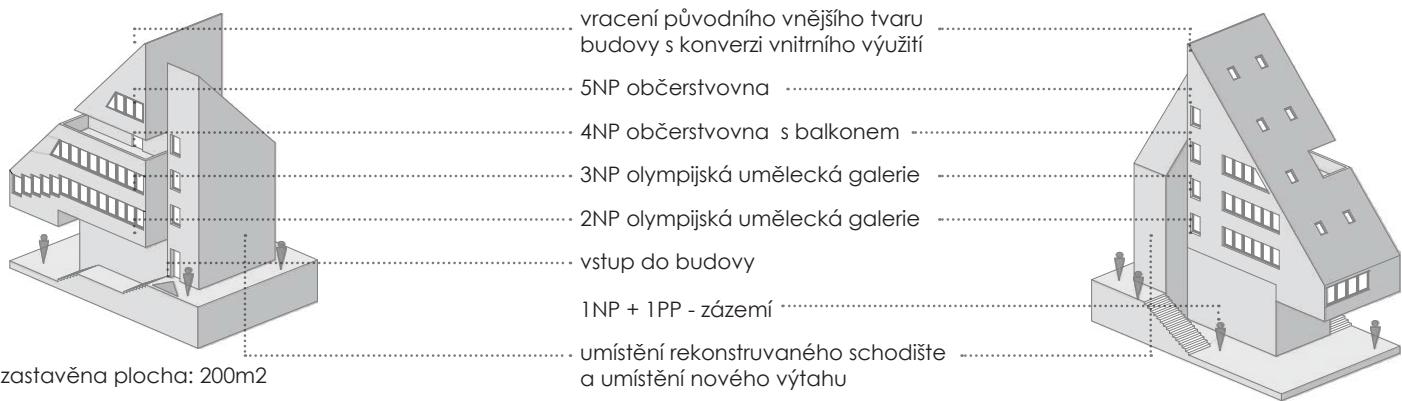

axonometrický pohled B 1:500

původně rozhodčí věž pro závody ve skocích na lyžích - nově umělecká galerie a kávarna

axonometrický pohled A 1:500

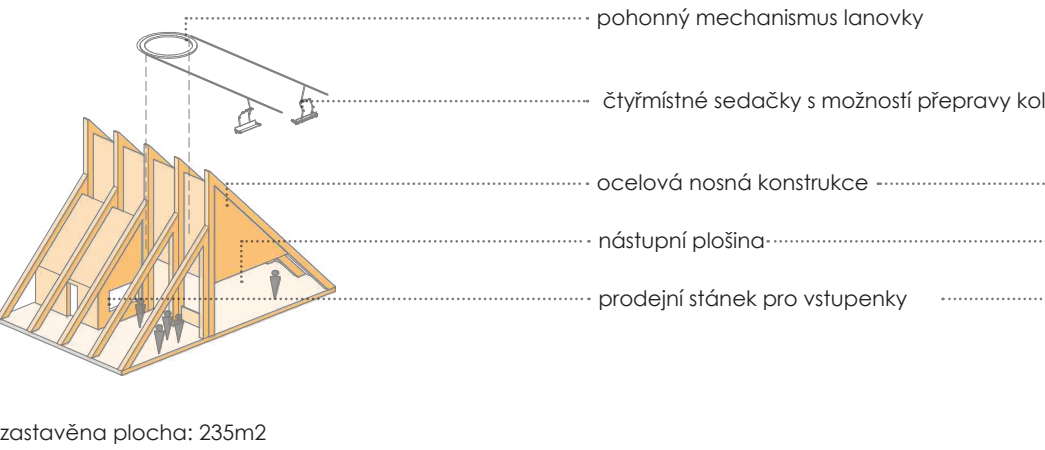
poznámka:

- zachovaná a rekonstruovaná část stavby
- nově navržená stavba / část stavby

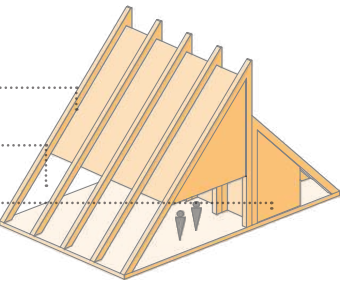
K stávajícím stavbám a jejich sítím nebyla k dispozici technická dokumentace. Všechny rozměry stávajících staveb a navržené změny byly stanoveny na základě fyzického průzkumu a fotodokumentace. Při rekonstrukci budov budou použity moderní a udržitelné materiály a technické prvky pro obnovitelné zdroje energie (viz koncept - energie).

nová budova nástupní stanice lanovky

axonometrický pohled A 1:500

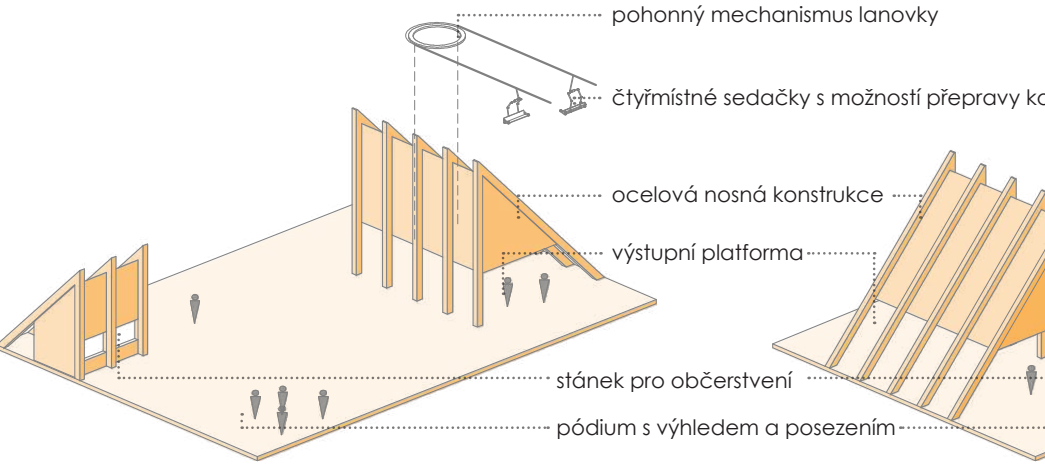

axonometrický pohled B 1:500

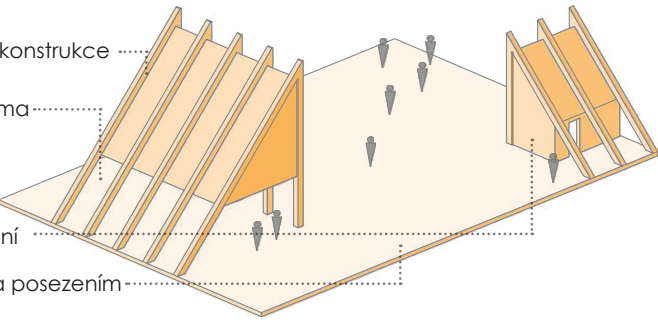

nová budova konečné stanice lanovky

axonometrický pohled A 1:500

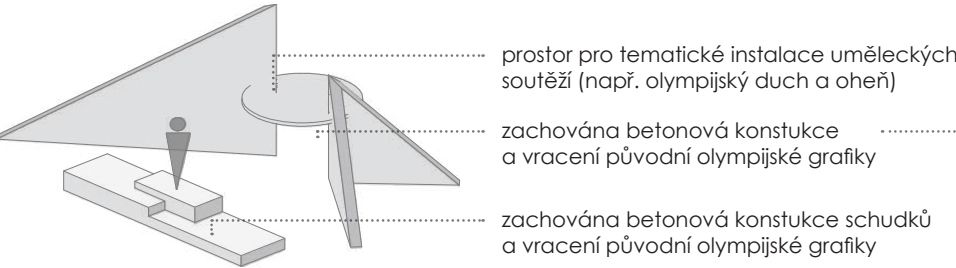

axonometrický pohled B 1:500

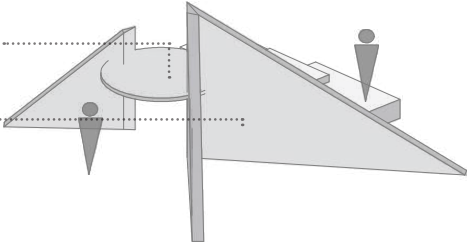

původně stupně olympijských vítězů - nově olympijský památník a prostor pro tematické umělecké expozice

axonometrický pohled A 1:200

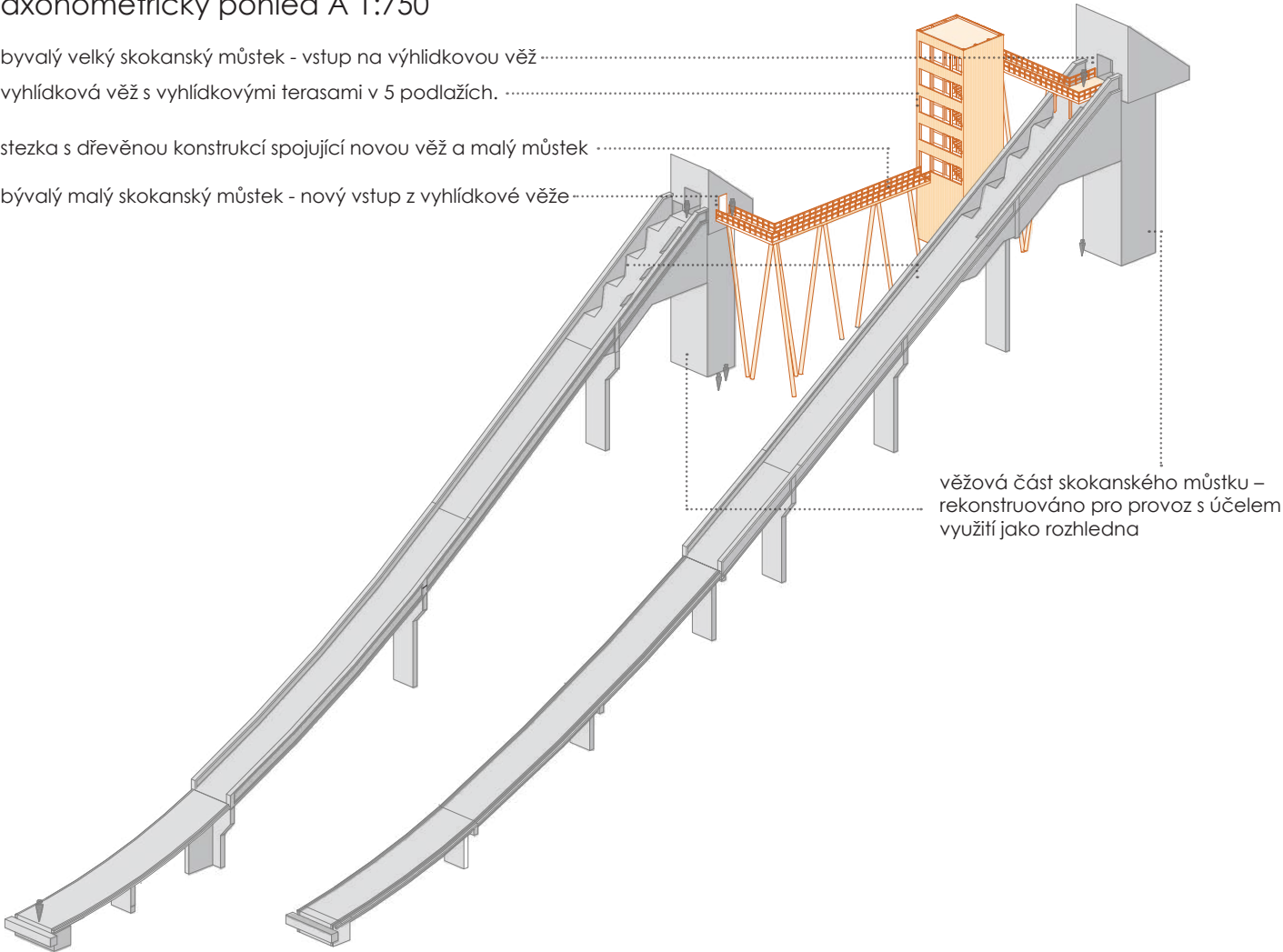

axonometrický pohled B 1:200

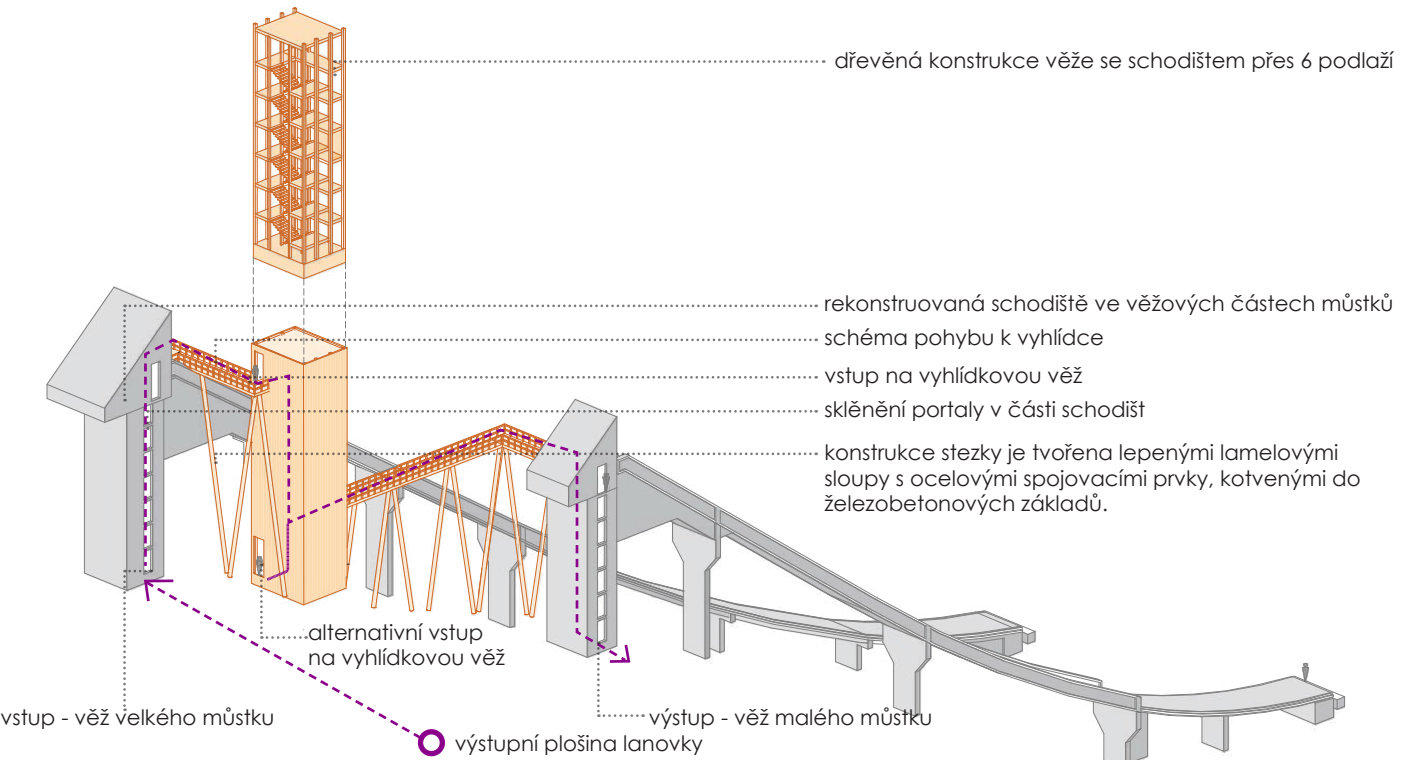

Katalog zachovaných a nově navržených objektů

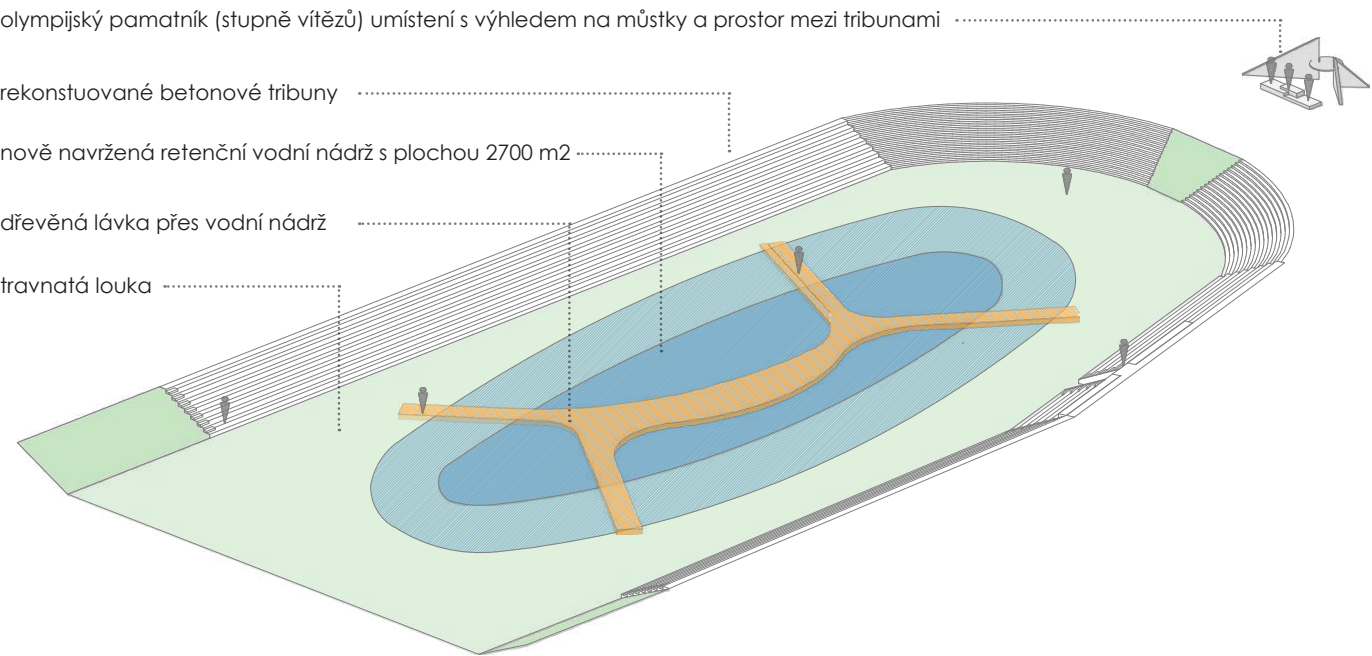
původně olympijské skokanské můstky - nově rozhledny do krajiny
axonometrický pohled A 1:750

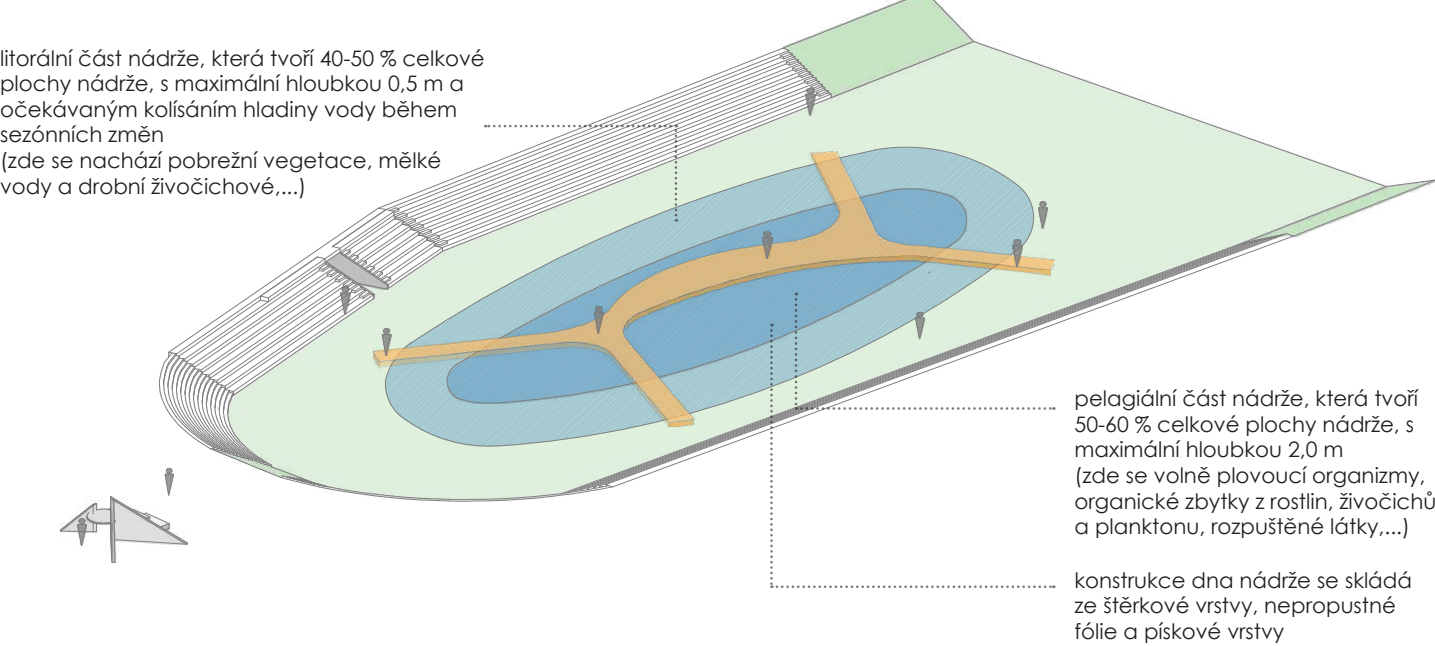
axonometrický pohled B 1:750

původně výjezdová plocha skokanských můstků s okolními tribunami - nově travnatá louka s retenční nádrží a tribunami pro odpočinek
axonometrický pohled A 1:750

axonometrický pohled B 1:750

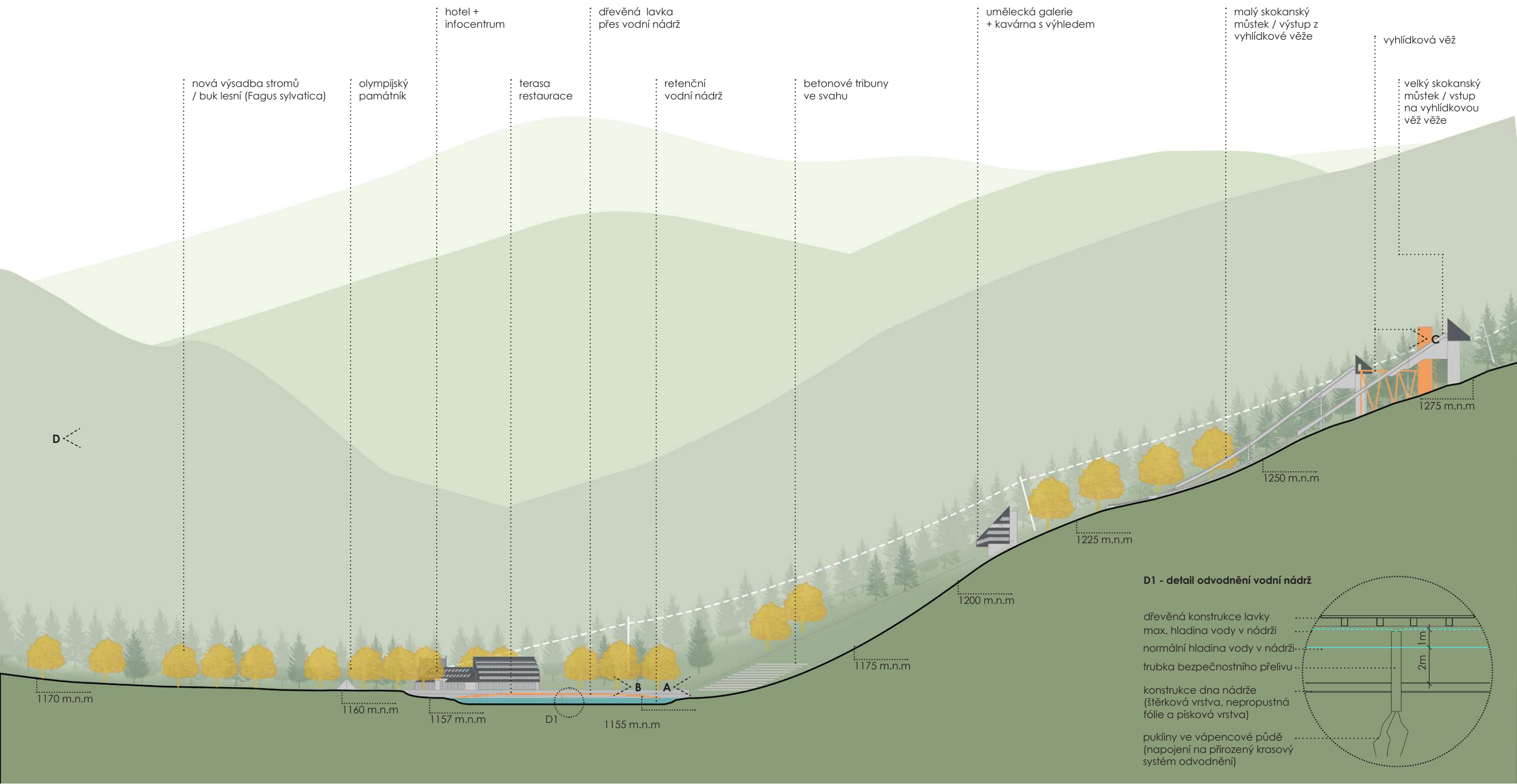

poznámka:

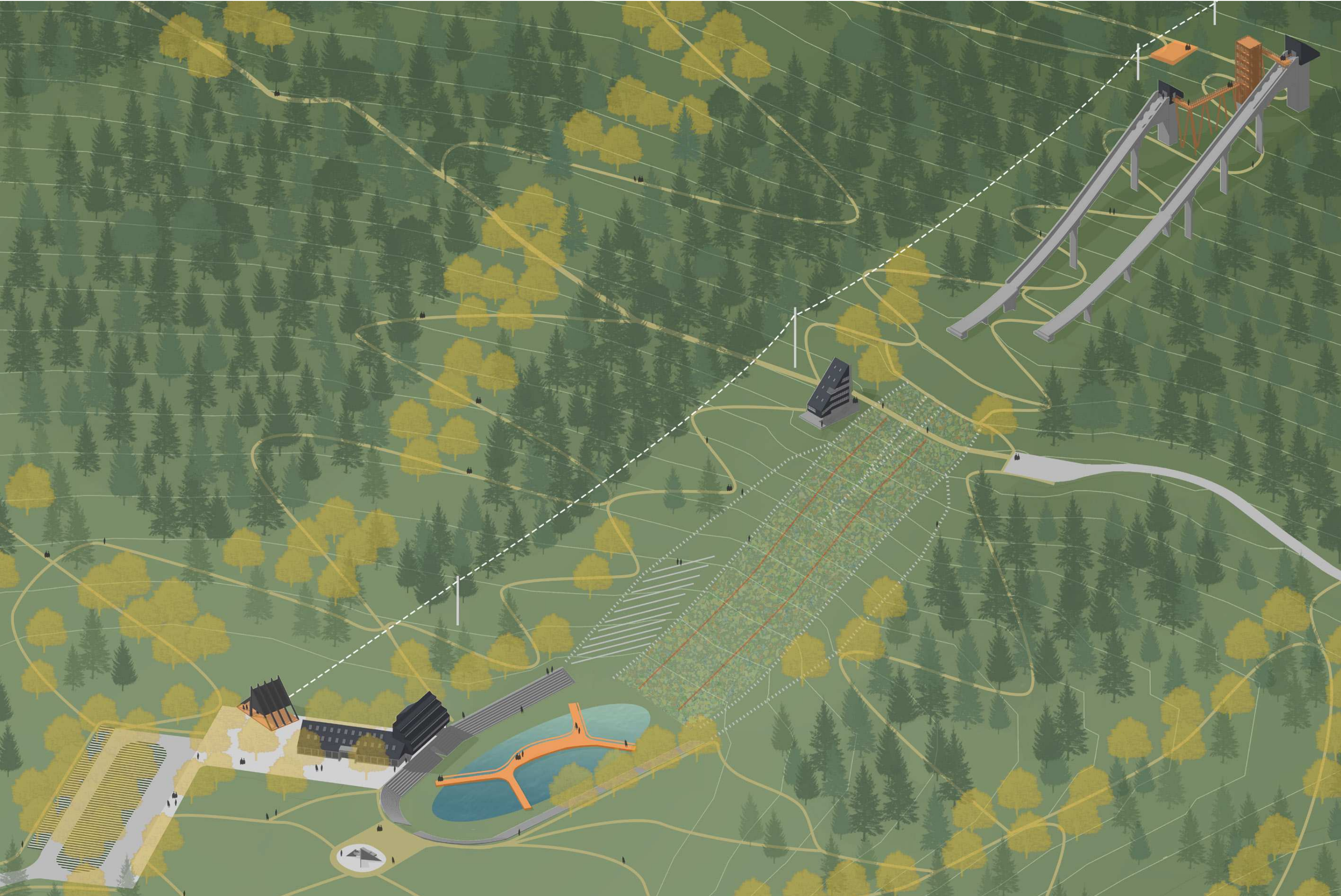
- zachovaná a rekonstruovaná část stavby
- nově navržená stavba / část stavby

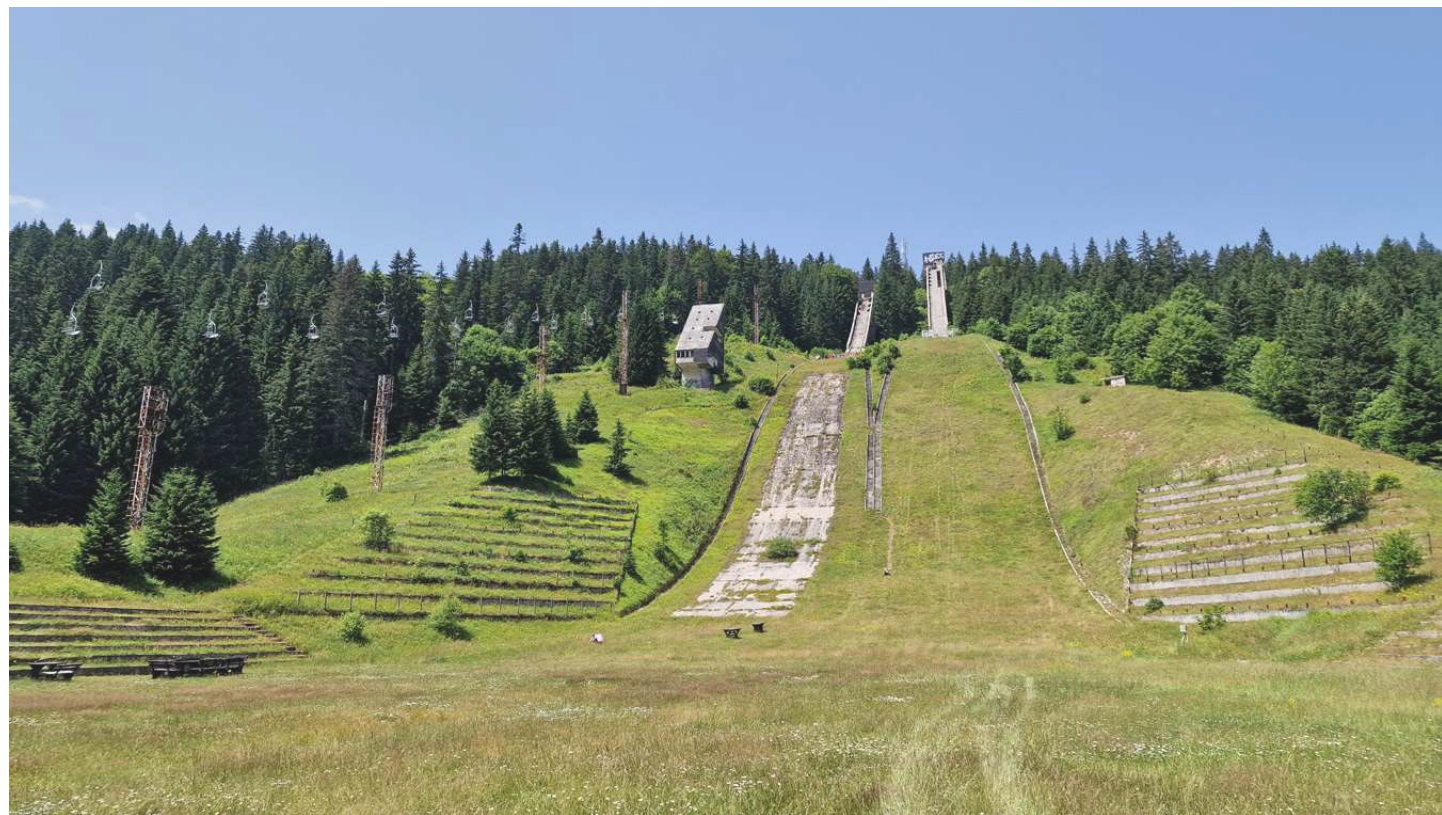
K stávajícím stavbám a jejich sítím nebyla k dispozici technická dokumentace. Všechny rozměry stávajících staveb a navržené změny byly stanoveny na základě fyzického průzkumu a fotodokumentace.

Řezopohled A-A svahem skokanských můstků 1:1500

A,B,C,D - značení vizaulizace, viz strany 174-177

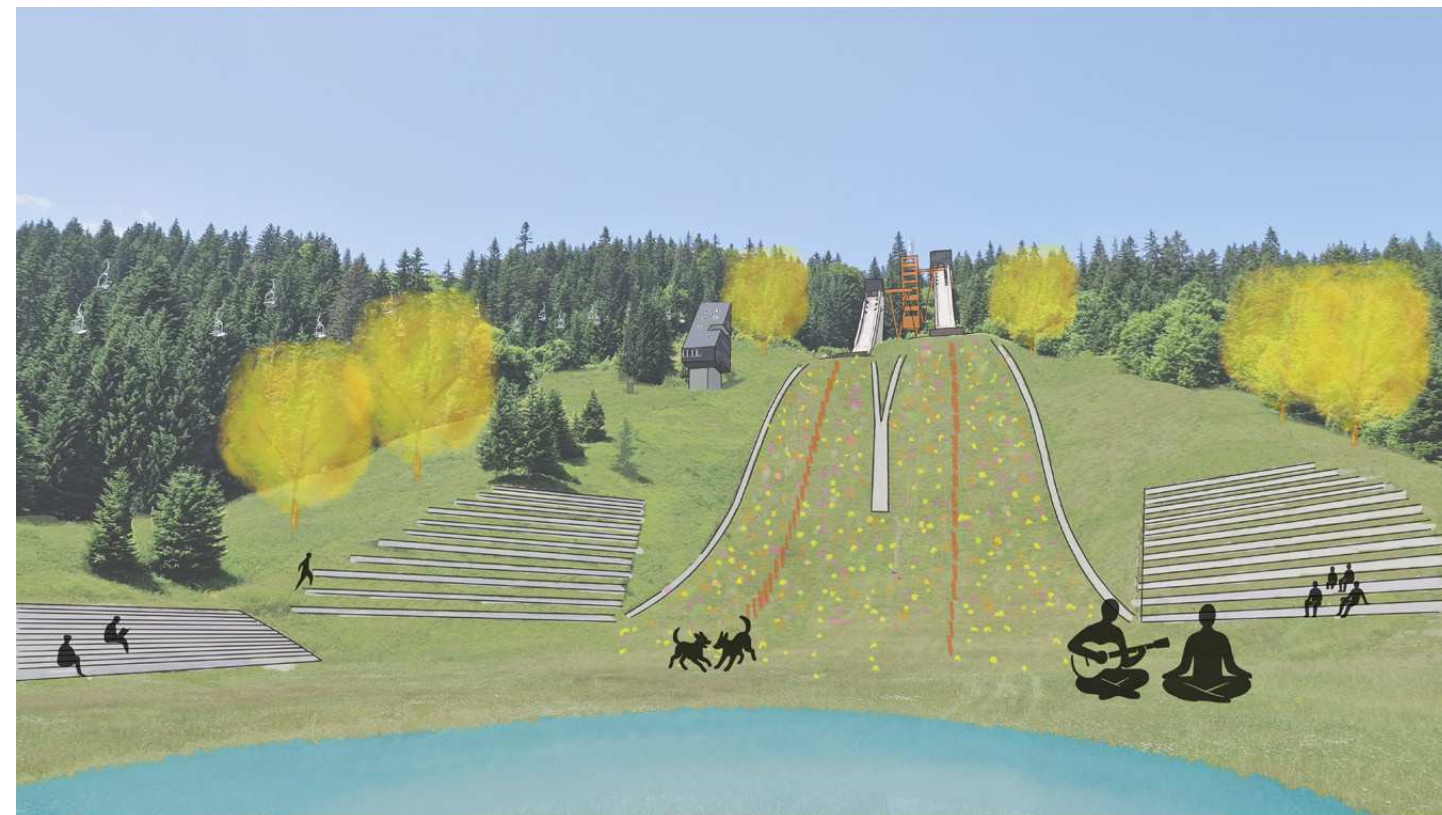

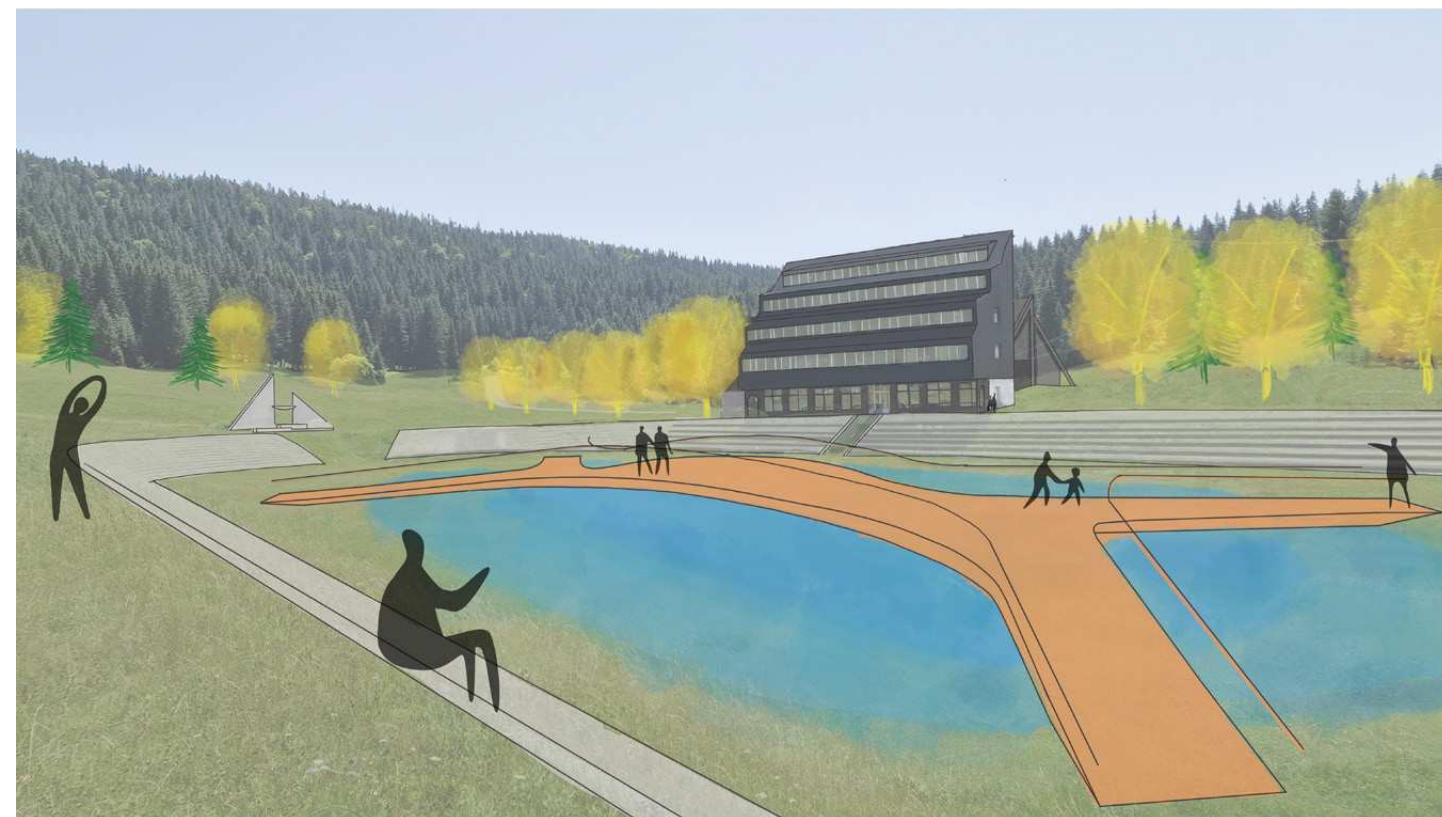
Opuštěné skokanské můstky prorůstá tráva, zatímco betonová konstrukce zůstává tichým svědkem minulých výkonů uprostřed zarůstajícího svahu

Přes léta nevyužívaný prostor pod budovou zůstává prázdnou kulisou – tiché pole mezi lesy, kde vzpomínka na někdejší slavnostní ruch jen lehce doznívá

A// Kvetoucí svah oživuje své okolí a volá po hře a odpočinku

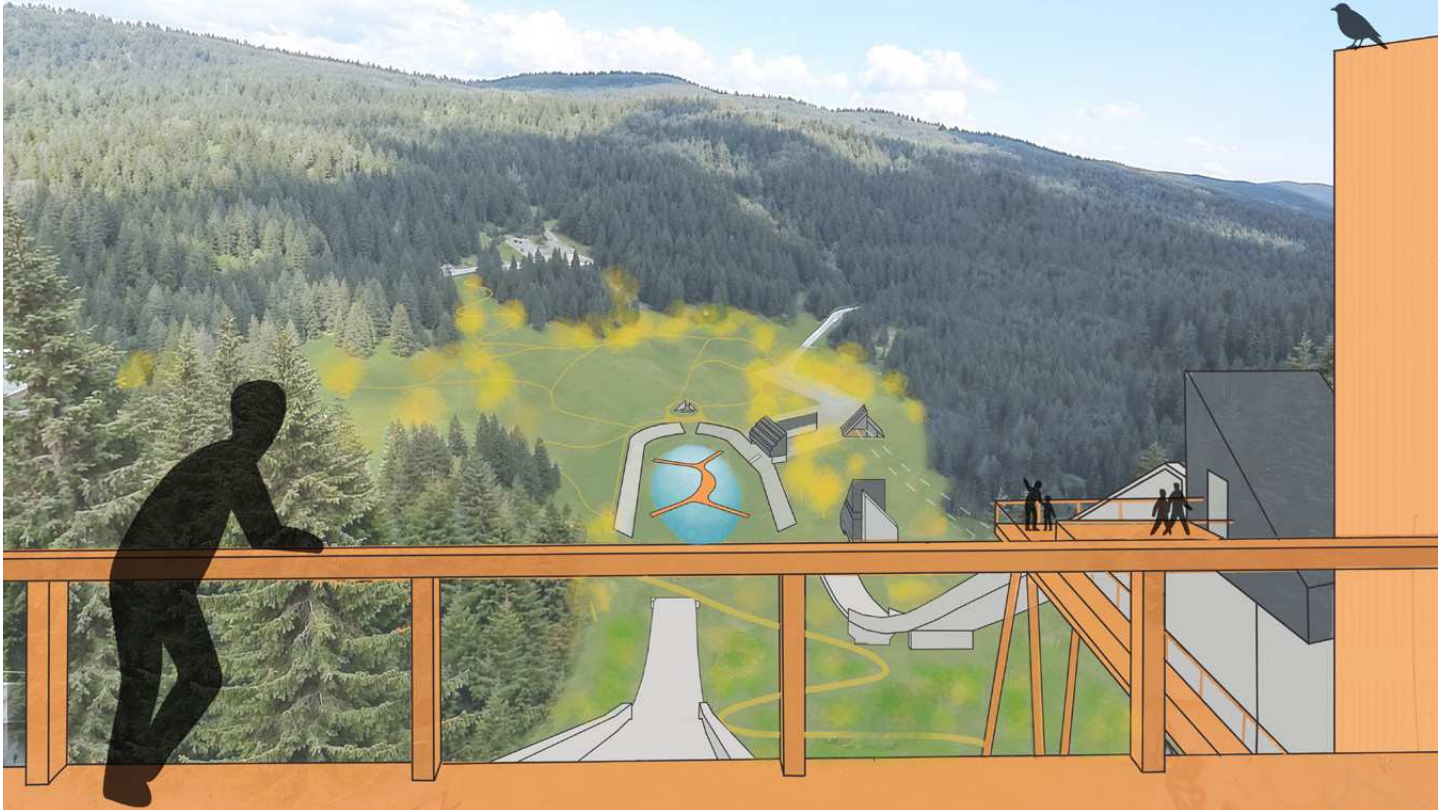
B// Klidná procházka nad vodou s výhledem na propojení horských luk a lesního horizontu

Z výšky někdejšího startu se otevírá výhled na prázdný prostor, kde ticho a čas nahrazují adrenalin a potlesk

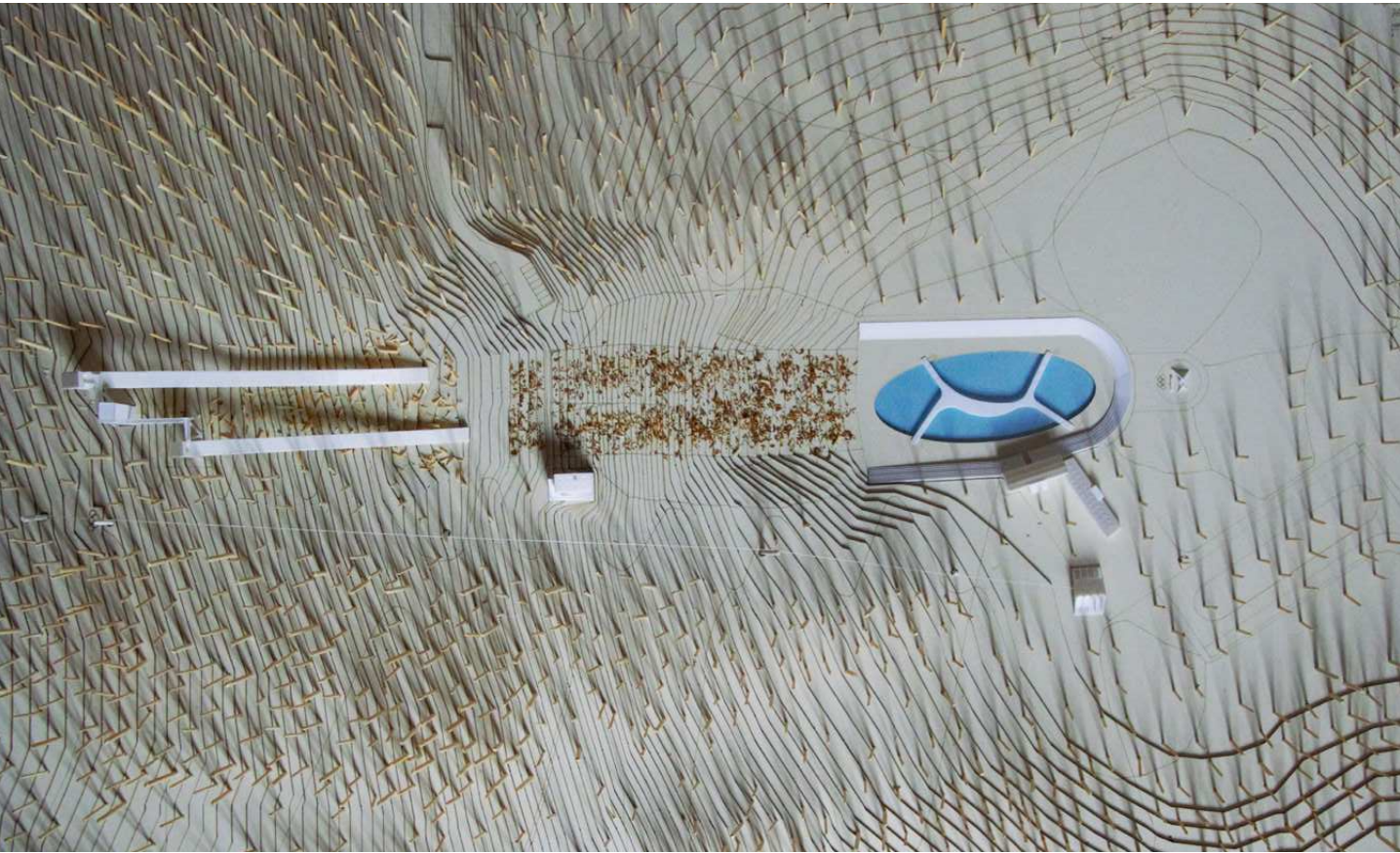
Zasněžený reliéf bývalého sportovního centra ostře vyznačuje stopy lidského zásahu, kontrastující s lesy, které si zvolna berou svah zpět

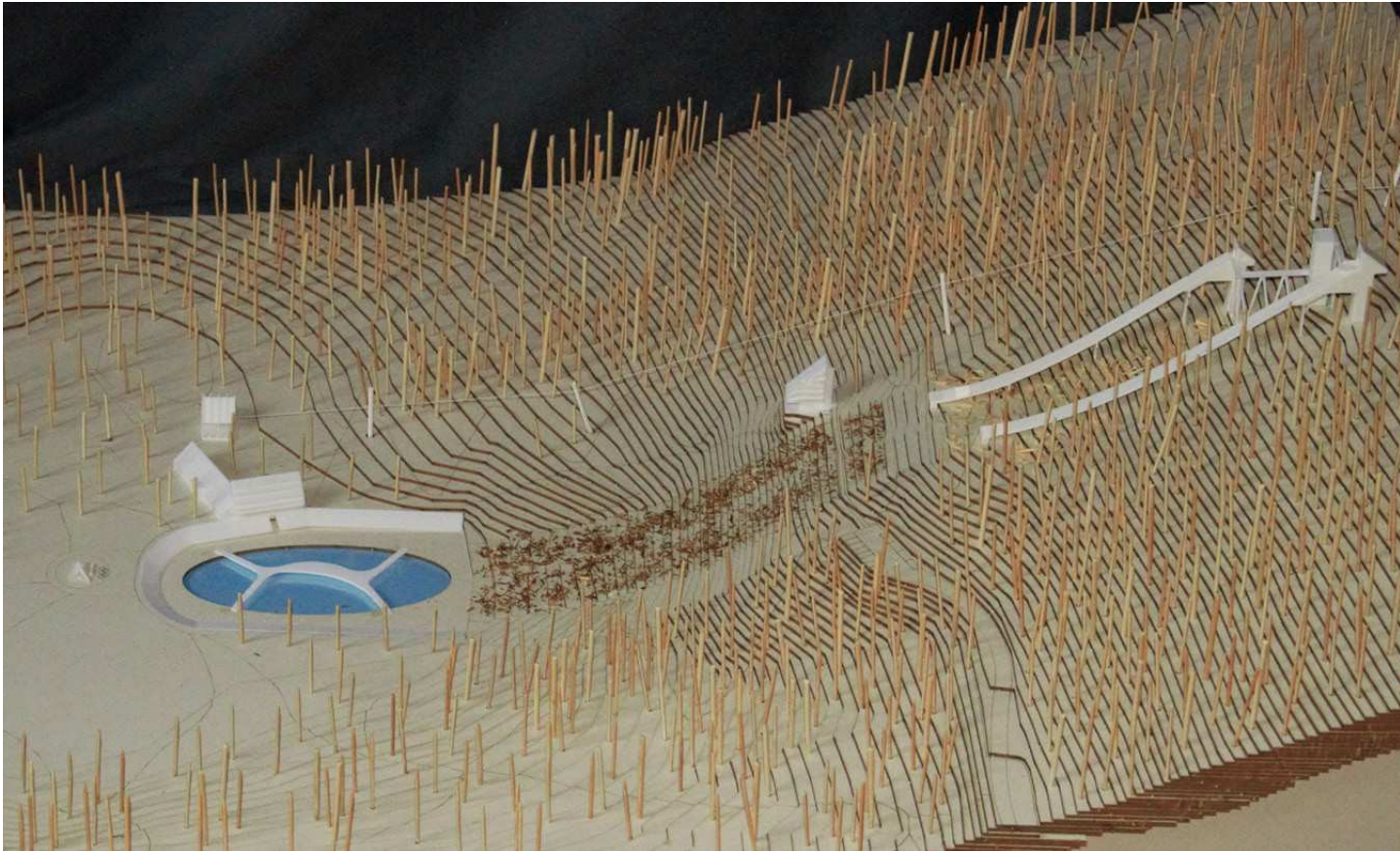
C// Pohled z věže skokanského můstku odhaluje nově utvářenou krajinu, kde se louky, voda a stezky splétají v harmonii s lesem

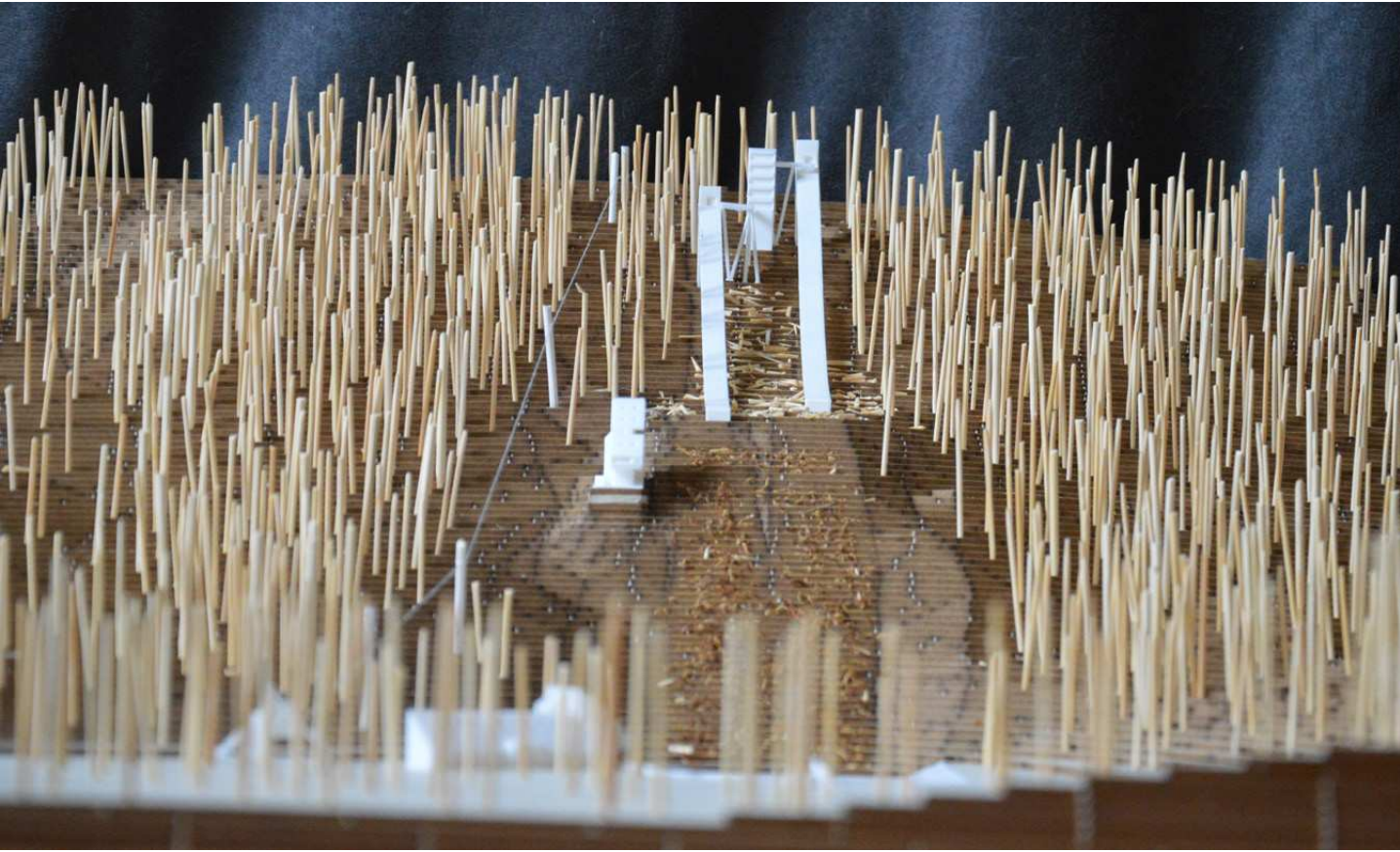
D// Zalesněná sjezdovka jako zlatý šev kontrastuje s okolní krajinou na podzím a propojuje paměť sportovní minulosti s novou ekologickou vrstvou místa

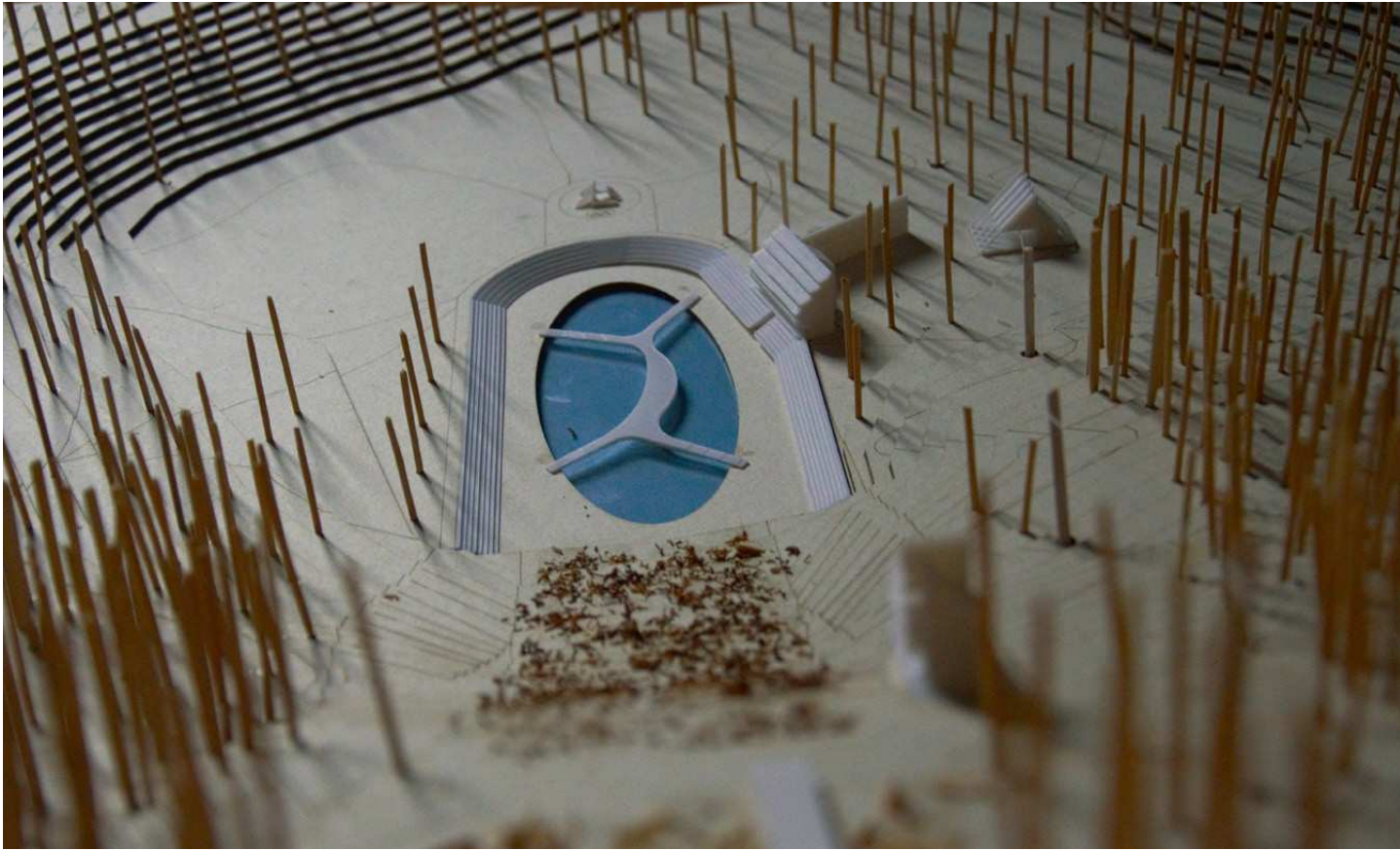
pohled shora

pohled ze severní strany

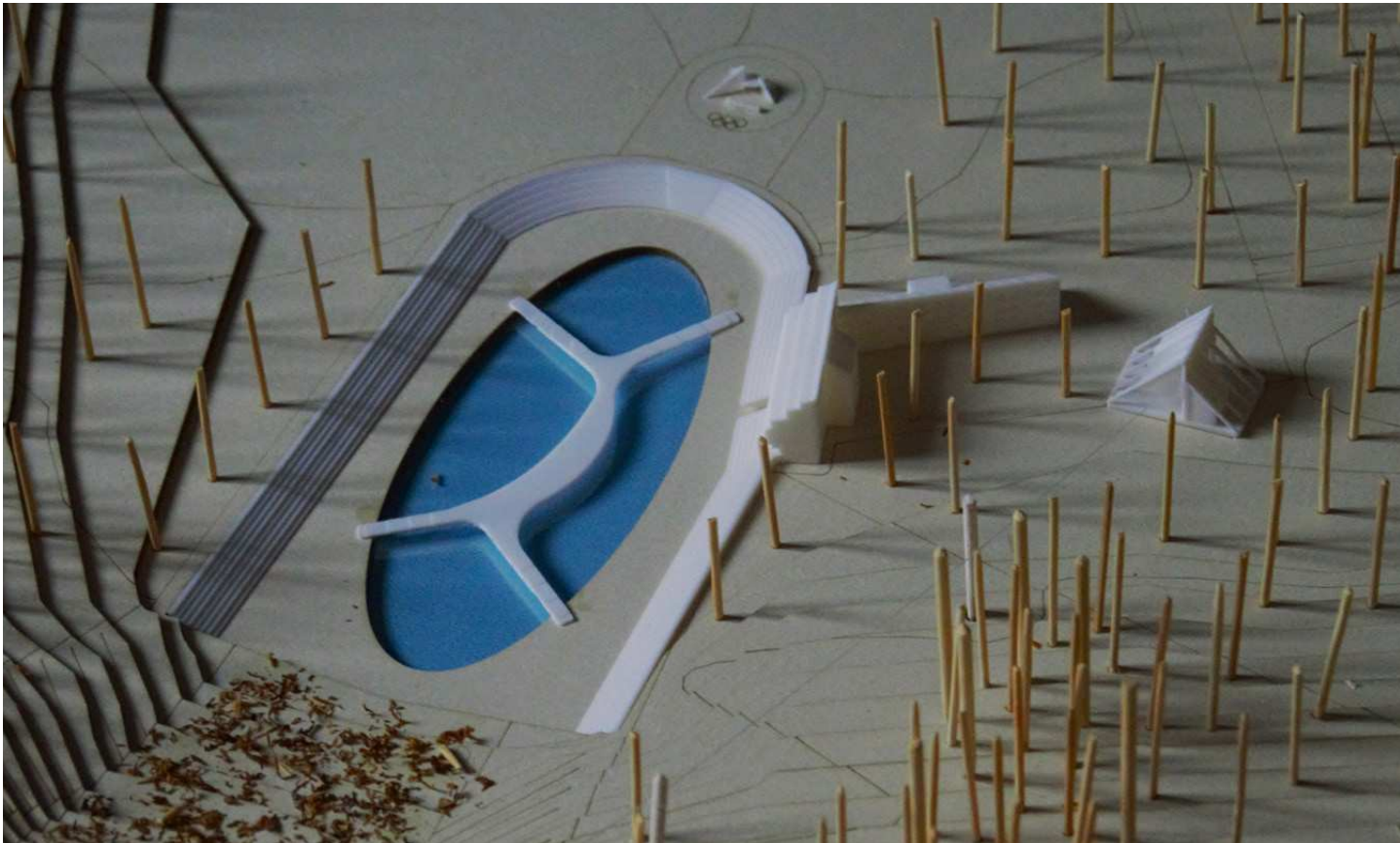
pohled z východní strany

pohled z vyhlídkové věže

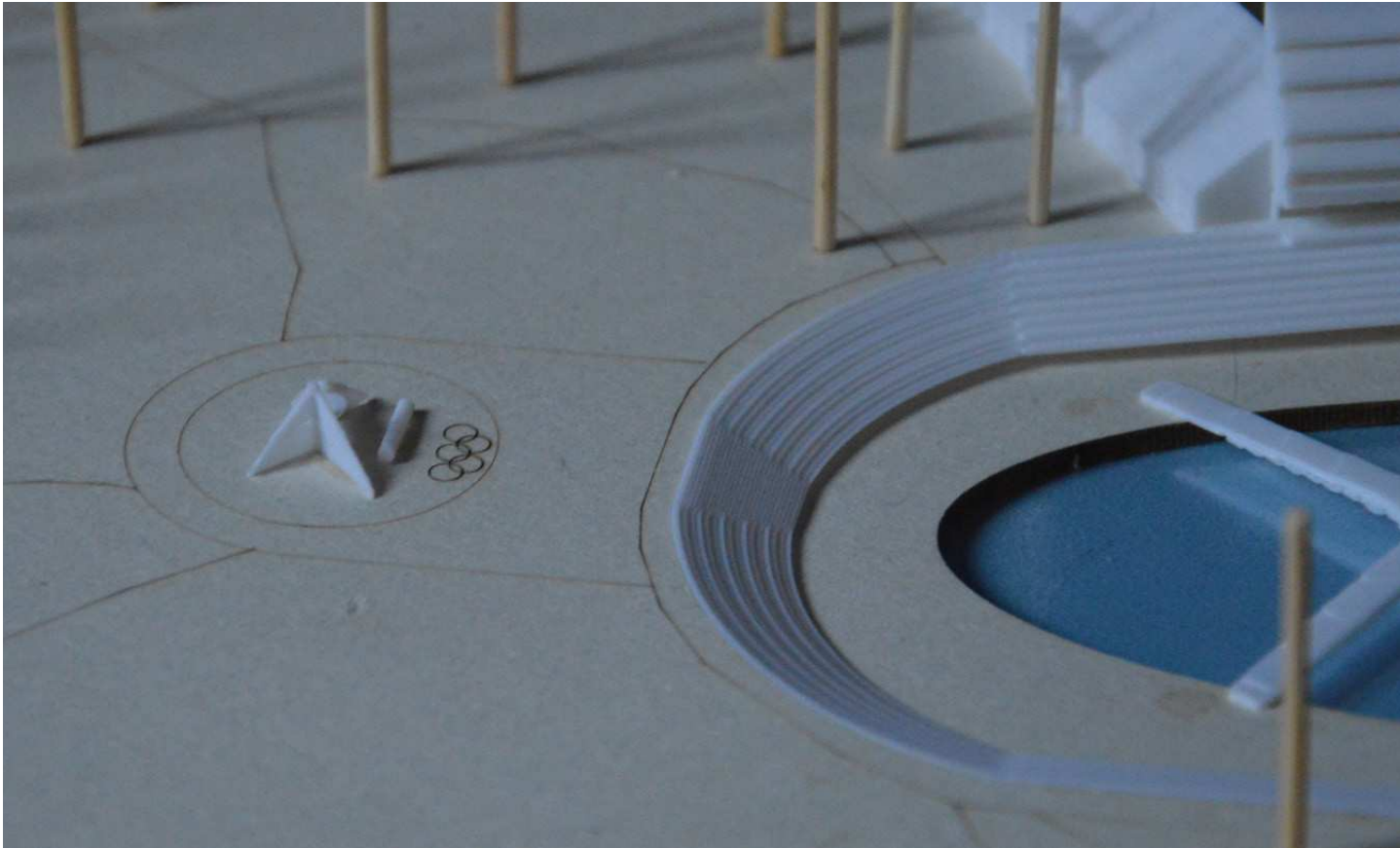
pohled shora na skokanské můstky a vyhlídkovou věž

pohled z lesa při bývalé sjezdovce na vodní nádrž

detail - skokanské můstky a vyhlídková věž

detail - olympijský pomník / stupně olympijských vítězů

Závěr

Tato diplomová práce představuje jednu z možných cest, jak přistupovat k opuštěnému olympijskému území Malo Polje na hoře Igman – nejen jako k místu s historickým významem, ale jako k otevřenému rámci pro ekologickou obnovu, kulturní proměnu a současné využití.

Skrze koncept ReCircle návrh ukazuje, že i území zatížená minulostí a fyzickým úpadkem mohou být znovu aktivována citlivým způsobem – propojením paměti, přírody a nového života v krajině.

Tato práce není univerzálním řešením, ale příkladem, jak může krajinářská architektura pomoci hledat rovnováhu mezi lidskou stopou a ekologickými procesy. Věřím, že alespoň u někoho vzbudí povědomí o současném stavu areálu a o problémech, které s sebou nese – od environmentálních výzev až po nevyužitý společenský a prostorový potenciál.

Svět, ve kterém žijeme, se mění. Mění se klima, krajina, hodnoty i způsob, jakým se pohybujeme prostorem. Je naší odpovědností se těmto změnám nebránit, ale porozumět jim, reagovat na ně a hledat v nich příležitosti – nejen k ochraně přírody, ale i k obnově vztahu mezi člověkem a krajinou.

Poděkování

Tuto práci bych nedokázal dokončit bez podpory lidí, kteří mě provázeli během celého studia i samotného návrhu.

Děkuji svým vedoucím Ing. Jitce Trevisan a Ing. arch. Ondřeji Tučkovi za jejich cenné vedení, vstřícnost a odbornou podporu, která mi pomohla zformulovat a rozpracovat mou koncepci až do finální podoby.

Zvláštní poděkování patří Jitce Trevisan a Tomáši Sklenářovi za to, že mě uvedli do světa krajinářské architektury a svým přístupem formovali způsob, jakým o krajině přemýšlím.

Dále děkuji své rodině a přátelům za trpělivost, podporu a motivaci během celého studia.

V neposlední řadě děkuji samotnému místu, hoře Igman, která se stala nejen předmětem mé práce, ale i prostorem hlubšího vztahu mezi člověkem, historií a krajinou.

Tuto diplomovou práci vnímám jako osobní dar svému městu a rodnému kraji, jako projev úcty k jejich krajině, paměti a budoucnosti.

Použitá literatura a informační zdroje

Internetové zdroje:
https://www.utility.arcgisonline.com
https://www.wikipedia.org
https://www.google.com/maps
https://www.sarajevo.travel
https://www.zpr.ks.gov.ba
https://www.dinarskogorje.com
https://www.sumeisumarstvo.blogspot.com
https://www.heolympicdesign.com
https://www.olympic.com
https://www.spomenikdatabase.org)
https://www.bbc.com
https://www.pinterest.com
https://www.katastar.ba

Odborný časopis:
ARHITEKTURA I URBANIZAM, 1994, č. 15–16. Beograd: Savez arhitekata Srbije. ISSN 0354-6055.

O olympijských hrách a olympijském dědictví:
INTERNATIONAL OLYMPIC COMMITTEE. Official Report of the XIV Olympic Winter Games Sarajevo 1984. Lausanne: IOC, 1985.
GOLD, John R., a Margaret M. GOLD. Olympic Cities: City Agendas, Planning, and the World's Games, 1896–2016. London: Routledge, 2010. ISBN 978-0415377706.
TOOHEY, Kristine, a Anthony J. VEAL. The Olympic Games: A Social Science Perspective. Wallingford: CABI Publishing, 2007. ISBN 978-1845933461.
MÜLLER, Martin. What makes an event a mega-event? Definitions and sizes. Leisure Studies. 2015, 34(6), 627–642. ISSN 0261-4367.

O městě Sarajevu a jeho vývoji:
NEIDHARDT, Juraj a KREŠEVLJAKOVIĆ, Hamdija. Architecture of Bosnia and the Way into Modernity. Sarajevo: Svjetlost, 1991. ISBN 86-01-02317-2.
DONIA, Robert J. Sarajevo: A Biography. Michigan: University of Michigan Press, 2006. ISBN 978-0472115574.
INSTITUT ZA PLANIRANJE RAZVOJA KANTONA SARAJEVO. Prostorni plan Kantona Sarajevo 2016–2036. Sarajevo: Institut za planiranje razvoja, 2016.
JELINČIĆ, Daniela Angelina. Cultural Tourism in Bosnia and Herzegovina. Zagreb: Institute for Development of Tourism, 2013. ISBN 978-953-6076-41-3.

Legislativa:
Zakon o šumama Federacije Bosne i Hercegovine. Službene novine FBiH, broj 20/02, 29/03, 37/04, 33/05, 38/09.
Zakon o šumama Kantona Sarajevo. Službene novine Kantona Sarajevo, broj 05/05, 12/09.

O hoře Igman a horské krajině:
PAVIĆ, Dušan. Planine Bosne i Hercegovine: priroda, ljudi, turizam. Sarajevo: Buybook, 2012. ISBN 978-9958-38-060-2.
REDŽIĆ, Sulejman. Igman: biološka i ekološka studija planine. Sarajevo: Univerzitet u Sarajevu, 2008. ISBN 978-9958-47-021-1.
MUČIBABIĆ, Branislav (ed.). Geomorfologija Bosne i Hercegovine. Sarajevo: Svjetlost, 1998. ISBN 9958-10-116-X.
UNITED NATIONS DEVELOPMENT PROGRAMME (UNDP). Biodiversity and Ecosystem Services of Mountain Igman-Bjelašnica-Treskavica. Sarajevo: UNDP BiH, 2017.